SERGHEI LEBEDEV

Imposibil de urmărit

virtual project

SEGHEI LEBEDEV

IMPOSIBIL DE URMĂRIT

Original: *Debutant*
[*Untraceable*] (2020)

Traducere din limba engleză și note de:
MONICA VLAD

virtual-project.eu

2022

Homunculus (*din fiolă, către Wagner*)
Acu e-acu, tătuță! N-a fost glumă,
Îmbrățișează-mă la piept cu gingășie.
Dar nu prea strâns, să nu se spargă sticla.
Obștească însușire e, precum se știe:
Firescului de-abia-i ajunge-un univers deschis,
Ce-i artificial e mulțumit c-un loc închis.
(*Către Mefistofel.*)
Îmi ești și tu aici, șăgalnice cumetre?
Tocmai în clipa indicată. Îți mulțumesc.
Ursita bună te-a adus pe lângă vetre.
Și dat fiind că sunt, aș vrea să și lucrez.
Aș vrea să mă găsesc degrabă-n treabă.
Tu te pricepi, cărările să le scurtezi.[{1}]

Faust Partea a 2-a, Goethe

Capitolul 1

Virin ajunsese să se obișnuiască cu indispozițiile surde și prelungite care însoțeau apropierea bătrâneții, însă simțea durerile mai acut în timpul verii decât în alt anotimp. Se coceau și își adunau puterile pe la sfârșitul lui august, la aniversarea fugii sale, chinuindu-i articulațiile, vasele de sânge și globii oculari – doar ca să dispară apoi încet la începutul toamnei, când căldura se potolea și barometrul se liniștea.

Poate asta-mi era condamnarea la moarte dată *in absentia,* glumea în sine-i, buzele sale gustând pelinul morții amânate.

Sau poate trupul mi se răzbună? gândea el. Se răzbună pentru noul chip creat de chirurgul plastician? Pentru cicatricele și semnele din naștere șterse cu laserul? Oare-și amintește și își pregătește răzbunarea la aniversarea fugii?

Suferea în permanență de conjunctivită de la lentilele de contact care-i modificau culoarea ochilor. Picioarele îl dureau de la talonetele din pantofi. Părul i se subțiase de la vopsea. A fi altcineva implica o trudă zilnică intensă. Nu se putea obișnui cu asta.

Oficial, persoana anterioară nu mai exista. Acum era alta. Un orfan, un copil schimbat, cu o biografie creată de maeștrii minciunilor și ai transformărilor.

O limbă diferită. Obiceiuri diferite. Până și visele sale erau diferite. O memorie diferită care părea să o fi asimilat pe cea veche.

Noua identitate i se potrivea asemenea unui dispozitiv protetic; rareori se simțea ca o parte naturală din el.

Trupul său, redesenat cu ajutorul bisturiului, își aducea aminte – memoria viscerală a intestinelor, ficatului și rinichilor, unde produsele secundare ale existenței se stabilesc și se cristalizează, asemenea pietrelor la rinichi și la fiere. Rezista, cu toate că nu exista întoarcere în trecut pentru Virin; sentința metaforică și banală avea și o forță juridică directă.

Învățase nu să suprime, ci să prețuiască și să observe cu simpatie încăpățânarea cărnii care îmbătrânește, negând împărtășania falsă și impusă a celei de-a doua nașteri. Trupule, tu ești singurul lucru care mi-a mai rămas, spunea el uneori cu o stranie tandrețe adolescentină. Trupul său era, într-adevăr, singura dovadă materială că, odinioară, fusese altcineva.

Mai exista o dovadă pe care el nu o putea accesa sau controla. Un document-fantomă. Un duplicat de rezervă al vieții sale. Un Eu de arhivă pe care oamenii obișnuiți nu-l posedau.

Dosarul de personal al unui ofițer.

Extractul și esența eului său anterior. Când încă nu era fugar. Când încă nu era trădător.

Un dosar de carton albastru-deschis. 225x330x25 mm. Până și acele dimensiuni sunt secrete.

O fotografie tip carte de identitate. Dosar. Autobiografie. Un raport de angajare. Un acord de confidențialitate. Profilul psihologic. Test de anduranță: cros pe o distanță de trei kilometri. Evaluarea caracterului: documente, documente, documente.

Știa că, după fuga sa, fusese promulgat un ordin, etichetat Strict Secret cu două zerouri ca număr de dosar, având titlul: „Cu privire la măsurile în legătură cu trădarea lui A.V. Virin". Auzise astfel de ordine citite cu voce tare la Secretariat – despre alți bărbați. Toate la fel, ca și cum erau scrise la indigo. „Transformare ideologică. Colaps moral. Adoptarea de măsuri pentru localizarea consecințelor trădării". Doar numele oamenilor care trebuiau pedepsiți erau schimbate: ofițeri de personal, directori de departamente educaționale, șefi de departamente secundare care nu manifestaseră o sârguință adecvată și nu recunoscuseră la timp un posibil trădător.

Însă știa că în cazul său, mustrările publice erau inutile. Servise sistemul cu mai multă loialitate decât alții. Și fusese mai speriat decât alții când țara începuse să se destrame și păruse că sistemul se va prăbuși odată cu ea.

Virin își spuse că trecuseră aproape trei decenii de-acum și că informațiile pe care le dezvăluise, agenții pe care îi divulgase nu mai contau. Agenții ar fi fost oricum terminați, altcineva i-ar fi deconspirat, dacă nu eu. Am reușit să-i vând la timp, asemenea unei valute care în scurt timp și-ar pierde în mod catastrofal din valoare; încă un an sau doi și cine ar mai avea nevoie, să zicem, de informații despre agenții infiltrați printre emigranții antisovietici sau din rândurile partidelor comuniste europene, dacă URSS nu mai există?

Argumentând rațional, Virin credea că era oarecum în siguranță. Însă înapoi acolo, peste granița patriei sale, pe care nu o putea traversa, dosarul de personal era asemenea unei păpuși voodoo în care preotul își putea vârî acele sale mortale în orice moment.

De aceea, simțea din când în când o anxietate inexplicabilă, examinându-

și brațele, abdomenul, gâtul și chipul în căutarea unor iritații neobișnuite, a unor papiloame, acele semne ciudate pe care natura profetică le trimite, uneori, oamenilor. În acele momente, simțea că exista o legătură vagă și fatală între carne și hârtie; că documentele care rămâneau în arhive puteau simți și, prin urmare, ști mai multe lucruri decât erau scrise în ele, că aveau sufletul unidimensional al unei furii care putea doar să caute și să răzbune.

Hârtia vrea sânge, șoptea el în timp ce-și amintea cum îi fuseseră date dosare grele de carton: însemnări despre urmăriri operative, însemnări despre rezoluții operative. Pe atunci era hăitașul care ademenea prada, nu vânatul care era hăituit. Avea de-a face cu oameni care erau exilați, fugiți sau care se mutaseră în Vest. Ei plecau, însă dosarele le rămâneau în arhive; dacă trebuia, dosarele erau recuperate sau ridicate – aveau această expresie în serviciu, „ridicarea din arhive".

Din pivniță. Din adâncuri. De la fund.

Dosarele aveau totul. Mii de pagini. Transcrieri ale convorbirilor telefonice. Comunicări ale agenților. Rapoarte de urmărire. „Dimineață, subiectul nu a părăsit casa și nu a fost vizitat de persoane cunoscute serviciilor de spionaj. La 16:05, o mașină a intrat în curtea reședinței…" „La 10:05, subiectul a părăsit reședința pentru a merge la brutărie, de unde a cumpărat o pâine albă".

Literele șterse – banda mașinii de scris era uzată – păreau să reflecte slăbiciunea și anemia celor aflați sub urmărire. Își amintea mii de astfel de rânduri. Banalitatea lor obișnuia să servească drept afrodiziac; o întrupare vizuală a puterii agenției lor și lipsa de importanță a inamicilor interni – gândaci, insecte sub lupă.

Acum, cu o viață nouă într-o țară liberă, se gândea că ceea ce citise era un roman al unui autor paranoic, un text dintre cele scrise de o mașină de memorie a unui stat nebun. Un roman care urmărea scopul extrem de a capta viața în totalitate și de a crea o copie pentru poliție.

Statul, totuși, este mereu un Ciclop; privirea sa nu este stereoscopică, este unilaterală. Vede doar semnele tulburi ale loialității și neloialității. Reflecții ale suspiciunilor anterioare care iau o formă iluzorie la evenimente aleatorii. Prin urmare, un dosar, gândea el, nu este un duplicat al vieții. Este un geamăn special, întunecat, trunchiat, fabricat din denunțuri, cuvinte furate și trase cu urechea, scene urmărite pe ascuns; sursa secretului, a puterii malefice cuprinzând abilitatea de a smulge acoperămintele protectoare ale vieții cotidiene.

El crease astfel de gemeni pentru a-i folosi în vânătoarea de oameni.

Acum ei îl vânau pe el.

Virin nu o putea dovedi. O putea doar detecta, simți cu cel de-al șaselea simț al victimei. Nu știa nimic sigur, serviciul lor nu împărtășea secretele, nici în interior. Pur și simplu presupunea că era – ar fi putut fi – încă un ordin nerostit, umbra celui cu titlul: „Cu privire la măsurile în legătură cu trădarea…" Ordinul era și o sentință. În trecut, în anii 90, Virin depusese mărturie la poliție, care investiga legăturile comerciale ale foștilor săi colegi cu afaceri fictive prin care transferau și spălau bani. Pe atunci părea ceva inofensiv. Acum nu mai era.

Psihologii îl avertizaseră că era posibil să experimenteze o dorință irațională de a merge la ambasadă și de a se preda. Sau că și-ar fi putut asuma niște riscuri ridicole, ignorând prostește regulile conspirației, încercând în mod subconștient să se expună.

Nu simțise niciodată așa ceva.

Însă nu le spuse psihologilor că avea o teamă superstițioasă de ceva foarte diferit: o coincidență nefericită, un incident răzleț și nesemnificativ, un fleac fatal, o absurditate. Ca ceea ce se întâmplase luna trecută: Virin primise o notificare oficială pe e-mail că fusese selecționat ca jurat.

O loterie, o potrivire aleatorie: un program de calculator îl selectase din cei trei sute de mii de locuitori ai orașului. Ai putea spune chiar că era un semn bun, o confirmare că falsa lui identitate nu stârnise nicio bănuială printre birocrații în uniformă și că era tratat ca oricine altcineva.

Însă deveni tensionat. Ca și cum simțea o privire malefică, străină care căuta să stabilească un contact. Ei îi promiseseră de la început că noul său nume nu va apărea în registrele oficiale sau pe liste. Fu nevoit să-l sune pe ofițerul care se ocupa de el, care se scuză și îi promise că vor scăpa de numele lui; chipurile, sistemul juridic își îmbunătățise programul și bazele de date compatibile și așa se produsese eroarea.

Virin insistă ca ei să folosească modalitatea obișnuită și legală și să se scuze din motive de sănătate. În acest fel nu avea să existe nicio urmă electronică ce ar fi putut indica, chiar și indirect, statutul special al domnului Mihalski. Ofițerul chicoti doar, politicos.

Fostul lui coordonator încă își amintea de Războiul Rece. De Zid. Se pensionase de curând. Noul tip avea puțin peste treizeci de ani. Când Virin fugise, ofițerul era la grădiniță. Probabil îl considera pe Virin o plevușcă inutilă, un gunoi vechi uitat în mansardă.

Probabil crede că mă plictisesc, își spuse Virin.

Reacția imediată fu să plece. Însă se răzgândi repede: dacă îl urmăreau, o plecare în grabă l-ar fi putut da de gol. Așa că Virin trăi o lună aderând strict, chiar excesiv, la comportamentul său de rutină de pensionar burlac și antisocial.

Anxietatea chinuitoare trecu; rămaseră doar indispozițiile obișnuite și obositoare.

Luna august tocmai începuse. Dimineața, piața fermierilor era plină de zumzăitul auriu al viespilor ce roiau deasupra mormanelor strălucitoare de cireșe roșii-vișinii, folosite pentru o faimoasă prăjitură locală.

Cireșele erau ușor fermentate. În toate călătoriile sale nu văzuse niciodată fructe ca acestea, Goliați printre cireșe, atât de mari încât erau disproporționate, dizgrațios de uriașe. Virin cumpără niște cireșe aparent fără cusur, însă nu reuși să mănânce toată punga: aveau prea puțină aromă, pulpă moartă; era ca și cum ai fi sărutat niște buze apatice într-un somn narcotic.

Se hotărî să-și facă lunga plimbare preferată, o recompensă pentru multele săptămâni petrecute în casă. Începu de la râul care împărțea orașul în două, umflat și tulbure după ploi. Apele sale turbate se năpusteau, transformându-se în spumă, apoi devenind un val, schimbându-și natura la fiecare secundă. Virin se duse pe dealuri, în pădurea întunecată chiar și într-o zi de vară însorită.

O porni pe strada care se îndepărta de piața centrală, trecu pe lângă o casă apreciată foarte mult de turiști, cu acoperiș cu lucarnă ce se proiecta deasupra străzii și sub care se afla o statuie excentrică: un ienicer cu mustață și cu o vestă pictată, cu un iatagan în mâna dreaptă și un scut în stânga; un memento al asediului turc nemilos, fosta amenințare dinspre Orient.

Virin nu mai privea orașul ca un turist. Nu era amuzat de figurinele dansatoare din ceasul bisericii, de funicularul abrupt sau de tunelurile prin muntele ca un castel. Cu toate astea, asasinul acesta singuratic cu doi aștri pe scutul său, două semiluni aflate cu spatele una la cealaltă, asemenea unor paranteze întoarse – o divinitate a unui moment periculos, o oră malefică – nu era o simplă distracție pentru Virin. Simțea că dacă un ucigaș ar veni să-l omoare, ienicerul l-ar avertiza, i-ar da un semn.

Turiștii se îngrămădeau în jurul casei cu ienicer. Auzi cuvintele limbii sale materne vorbite fluent – după izolarea sa acestea sunau atât de neașteptat și pătrunzător, ca și cum conțineau un sens ascuns, necunoscut

vorbitorului însuși. Virin traversă încetișor strada și se uită, fără să-și întoarcă capul, la reflexia dintr-o vitrină: nimic special, o excursie de duminică.

Străzi cu case individuale. Grădini botanice la periferie. Geamurile serelor erau aburite la interior, ca și cum vegetația tropicală străină adoptase felul prădător al reptilelor și insectelor și expira transpirație fierbinte și toxică, adunându-și puterile pentru a evada.

Virin ajunse la drumul de pământ care urca în zigzag pantele văii.

Pădurea era de-a dreptul imensă. Creștea de-a lungul pantelor umflate ale crestei calcaroase, căzând abrupt în tufișurile încețoșate, în solul verde de ferigi și mușchi. Distanțele se pierdeau în ea și drumul se curba brusc, cu soarele căzând uneori din partea dreaptă, apoi din partea stângă. Chiar când credeai că te-ai pierdut, clopotul catedralei suna tare și clar în depărtare; de fapt, era răspunsul răsunător al alamei clopotului – edificator, încurajator și care disipa toată anxietatea – ceea ce-i plăcea lui Virin la această potecă printre brazi bătrâni, reminiscențe ale pădurilor copilăriei sale.

Merse, simțindu-și trupul cuprins de o binecuvântată oboseală. Virin știa fiecare rădăcină, fiecare groapă de pe această potecă și abia aștepta să vadă pășunea din stânga, împrejmuită de scorușI – fructele trebuie să fi fost coapte deja –, apoi ar da peste fumul dulce și blând al coșului de la fermă. Plimbarea îl obosea, dar îl și revigora deopotrivă; temerile sale recente păreau prostești. Mă gândesc că sunt chiar bătrân, își spuse el. Am devenit nevrotic.

Putea vedea catedrala de la ultima curbă. Se afla pe un afloriment de piatră care împărțea vârful văii. Fațada galbenă, încadrată de două clopotnițe, continua în sus din planul vertical al stâncii. Această biserică era mult mai mare decât catedrala din oraș. Fusese construită aici, în munți, lângă trecătoare, pe o străveche potecă de pelerinaj, bolțile sale maiestuoase însemnând profunzimea și semnificația revelației cuiva, dobândirea credinței în singurătatea tăcută a aflorimentului.

Dincolo de zidul din spate al catedralei, la umbra castanilor, se afla un mic restaurant în aer liber, cu mâncare bună. Chelnerii îl recunoscură – sau se prefăcură că-l recunosc. Nu încercară să stea la palavre, doar îi zâmbiră respectuos. Aici simțea pe deplin că era domnul Mihalski; avea acel sentiment plăcut și încântător de conexiune, fuziunea identităților adevărate și inventate, ca un dar special pe care-l aducea înapoi acasă în tramvaiul care se deplasa de-a lungul văii.

Astăzi, curtea era plină: un weekend de vară. Era doar o singură masă liberă, la margine, în spatele unui copac cu ramuri mari. Lângă groapa cu nisip și leagăne. Asta însemna că micuții agitați aveau să alerge de colo-colo, făcând gălăgie. Virin prefera să stea printre oameni care cinau liniștiți, în spatele necunoscuților, în zumzăitul conversației calme, în clinchetul cuțitelor și furculițelor unde e greu să tragi cu urechea, să fotografiezi sau să ții tinteşti.

Virin se uită la meseni: oare se pregătea vreunul să plece? Nu, erau toți relaxați, într-o dispoziție veselă și leneșă. Bruneta de la masa din apropiere avea un strop provocator de cremă de zahăr ars pe buza superioară. Nu și-l șterse sau îndepărtase cu limba, știind cât de seducător și de sexy arăta. Purta un colier din metal negru asemănător unei zgărzi – un semn al pasiunilor erotice, o tortură perversă insolent expusă într-un restaurant de lângă o biserică.

Sora brunetei, în luna a opta de sarcină cel puțin – abdomenul ei umflat îi trăsese rochia în sus pentru a scoate la iveală niște picioare puternice și dolofane – mânca simultan tort de ciocolată și șnițel cu mare poftă, ca și cum bebelușul ar fi fost supramaturat, născut, însă rămas în uter și cerându-și porția de ospăț.

Virin voia să plece. Era amețit de oboseală, aromele puternice, densitatea vocilor umane – satul era mic, toată lumea înrudită prin cine știe ce legături de familie, mirosind a incest fetid care le repugnă străinilor, asemenea apei sărate de mare.

Însă simțea farmecul jocului luminii în frunzele castanului, fețele de masă de culoarea argilei albastre, călcate astfel încât nu exista nici măcar o singură cută, sticlele de apă rece, cu gâtul înalt, murmurul inofensiv al vecinilor. Mișcările grațioase ale chelnerilor care duceau, pe umerii lor, tăvile enorme cu șase până la opt farfurii unde, deasupra salatei așezate delicat, de parcă ar fi fost aranjată de un stilist, frunze verzi cu nervuri roșiatice, pluteau șnițelele cu panadă aurie, ca niște mase amorfe de cupru aruncate dintr-un furnal.

Bun, bun, bun, croncăni femeia gravidă către bebelușul ei nenăscut. Îngerul din calcar cu chip nedefinit sufla în tăcere dintr-o trompetă aurie deasupra intrării din spate a bisericii. Simți cum se bucură de vara lipsită de griji care învăluia întreaga lume.

Virin comandă bere și o friptură. Viespile zburau către hameiul parfumat. Nu erau atrase de resturile de desert din farfuriile din apropiere, de râulețele

de miere și ciocolată – doar de hamei. Se adunaseră în jurul marginii halbei și încercau să aterizeze pe umărul său, pe mâna sa, învârtindu-se insistent și cu încăpățânare. El le îndepărtă, aproape vărsându-și berea. Avea o alergie urâtă la înțepăturile de insecte. Pe vremea când era în serviciu, doctorii ziseseră că se va înrăutăți cu anii și se oferiseră să-i dea scutire medicală. Viespi, viespi, viespi – îndepărtă halba, dădu un bobârnac unei viespi, apoi un altul, uneia de pe masă, regretând că nu-și adusese o jachetă.

O înțepătură. Pe ceafa goală. Bruscă. La fel de dureroasă ca o injecție administrată de o asistentă lipsită de experiență.

Dădu o palmă peste locul acela, însă viespea dispăruse. Se întoarse, concentrat asupra durerii și observă un bărbat îndepărtându-se și urcându-se într-o mașină. Plăcuțele de înmatriculare nu erau locale.

Îl durea ceafa. Durerea se răspândea în sus și în jos, pe umăr, obraz și tâmplă. Simți ceva microscopic în rană – probabil acul.

Vederea i se încețoșă. Răsuflarea îi deveni sacadată. Trupul îi fu învăluit de o căldură uscată. Se ridică cu greu și se îndreptă către toaletă.

Să clătească. Trebuia să clătească cu apă rece. Să ia o pastilă. Trebuia să se spele mai întâi. Ce presiune simțea în beregată! Era posibil să nu poată înghiți pastila. Pielea îl ardea.

Abia mai putea sta în picioare. Se sprijini de chiuvetă, își aruncă cu stângăcie apă peste față. Înțepătura viespii era pe partea dreaptă a gâtului și brațul său drept îi era înțepenit. Își vârî pastila pe gât. Oglinda arăta un chip cenușiu, livid, însă umflat, ca și cum ceva încerca să îndepărteze operația plastică și să oblige vechiul aspect să se reîntoarcă.

Pastila ar fi trebuit deja să-și facă efectul. Era cel mai recent medicament apărut pe piață.

Însă nu părea să funcționeze.

O iritație apăru pe pielea sa cenușie. Stomacul i se strânse. Se lăsă pe podea, privind gresia – și înțelese. Bărbatul acela nu fusese un client al restaurantului. Localnicii nu parcau acolo unde oprise el mașina.

Cu un ultim efort, se ridică și, ținându-se de pereți, își croi drum pe coridor. Gâtul contractat îl împiedica să țipe, să strige după ajutor. Pe verandă, se lovi de un chelner care ducea o tavă cu sticle și pahare cu vin. Chelnerul presupuse că era beat mort și se dădu într-o parte. Căzu de pe verandă, trăgându-l pe chelner după el, auzind sticla spărgându-se și sperând ca toată lumea să observe și să privească. Șuieră și bolborosi în urechea cuiva:

— Ambulanță… poliția… crimă… nu beat… otravă… am fost otrăvit.

Și se prăbuși, auzind încă sunetele lumii, nemaiînțelegând însă ce însemnau.

Capitolul 2

Cei doi generali se cunoșteau de mult timp. Slujiseră împreună sub steagul roșu cu secera și ciocanul.

Generalul-locotenent fusese președinte al Comitetului de Partid pe atunci. Și, în secret, era șeful departamentului numerotat, care nu era indicat nici măcar în registrul strict secret al personalului. Generalul-maior fusese adjunctul său, succesorul, rivalul. Comitetul de Partid fusese desființat de mult. Însă departamentul rămăsese. Supraviețuise tuturor reformelor agenției lor, tuturor schimbărilor de nume și de lideri, divizii și fuzionări. Ca de obicei, avea doar un număr și nu era inclus în organigramă.

Se aflau în camera nesupravegheată și puteau vorbi fără grija de a fi interceptați. Cu toate acestea, limbajul lor, încărcat de eufemismele profesionale, înșelător prin natura sa, le permitea să formuleze propozițiile astfel încât să poată fi interpretate ca exprimându-și fie convingerea, fie îndoiala.

Amândoi știau că discuția lor, cel mai probabil, ar avea drept rezultat executarea unui ordin, nespus, neînregistrat în sistemul dosarelor secrete, dar care ar necesita, totuși, aprobare la cel mai înalt nivel. Amândoi voiau să evite responsabilitatea unui posibil eșec, dar să-și revendice fiecare o cotă-parte din beneficii, în caz de succes. Fiecare știa ce gândea celălalt.

— Potrivit informațiilor vecinilor noștri, a murit după patru zile de comă indusă. Organismul aproape a făcut față, s-ar putea spune. Nu putem exclude că doza a fost insuficientă. Sau că metoda de administrare a fost greșită. Poate a avut timp să ia un antidot. Sau vreo altă substanță din exterior a diminuat eficiența preparatului. Vremea ar fi putut fi un factor. Presiunea aerului. Era în munți, la altitudine. Înainte să moară, a avut timp să spună că a fost atacat. Chelnerul era un fost polițist. Altcineva, probabil, n-ar fi dat atenție, ar fi crezut că era doar fantezia unui bețiv.

— Deci, vecinii au vrut ca incidentul să atragă atenția sau nu?

— Evident, nu ne dau detalii. E posibil să vrea să pună batista pe țambal: că anticipaseră că acest lucru va deveni public de la început.

— În cazul acesta… Hai să trecem la informațiile noastre.

— A fost creată o echipă de investigație între agenții. Au fost puse în aplicare protocoale internaționale. Aduc experți în chimie străini. Există

foarte puțini specialiști de acest calibru. Au chemat patru persoane. Trei ne sunt cunoscute, sunt la dosar. Sunt nume mari. Însă a patra persoană nu apare în dosare. Nu există informații despre el. La solicitarea noastră, niște agenți competenți au fost chestionați. Nimeni n-a auzit de un astfel de om de știință. Continuăm căutarea; am apelat la posturile din străinătate.

— Se pare că e un profesor habarnist, necunoscut.

Chicotesc amândoi, reținut.

— Sursa spune că acest profesor n-a mai fost implicat înainte în anchete ale poliției. E posibil să fi fost folosit de armată, însă sursa nu știe de asta. Sursa nu este direct implicată în investigație. Abilitățile sale viitoare sunt limitate. El doar coordonează cooperarea poliției țării sale.

Generalii au tăcut. Își puteau imagina strategia birocratică în cazul unui eveniment extrem: haos controlat, munți de hârțoage, coordonare, documente care trebuie repartizate și altor agenții. Abrogarea forțată a reglementărilor secrete. Comisii temporare. Specialiști externi care, altminteri, n-ar fi primiți niciodată. Chiar dacă acțiunea vecinilor mersese potrivit planului sau nu, lor le dăduse o ocazie minunată, pe care vecinii nu o recunoscuseră.

— Există o mare probabilitate ca acest profesor să fie Kalitin, zise adjunctul în cele din urmă.

— Da, această probabilitate există. Se potrivește cu profilul său științific. Exact. Și de vreme ce suspiciunea cade în mod natural asupra țării noastre, e foarte rezonabil să-l aducă pe el. Dacă, bineînțeles, e încă în viață. Și întreg la minte.

— Are doar șaptezeci de ani. Presupun că are multă grijă de sănătatea sa. Fizică și mintală.

— Avem o adresă?

— Sursa a raportat-o.

— Chestia asta ne va compromite sursa?

— Nu pot spune cu siguranță.

— E valoros?

— Relativ. Din cauza trecutului său în RDG n-a fost promovat cu ușurință. Și se va pensiona curând.

— Am înțeles. Trebuie dat un ordin la post. Să verifice ei asta. Să trimită pe cine au mai bun.

— Dacă stabilesc că el e, putem pregăti evenimentul. Și începem coordonarea.

— Interesant. Dacă e Kalitin, atunci este foarte interesant.

— Neofitul.

— Da. Neofitul. Preferatul lui.

— Nimeni dintre agenții noștri de astăzi n-a lucrat cu Neofitul.

— Știu asta.

— Dar există un candidat – Șerșnev. A participat la o operațiune cu una din variantele timpurii ale lui Kalitin. Cu toate astea, nu are niciun fel de experiență în străinătate. Însă s-a născut și a crescut acolo. Tatăl lui a fost în armata noastră. Știe bine limba. Poftim dosarul lui.

— O să arunc o privire. Trimite imediat toate ordinele necesare.

— Da, domnule.

Adjunctul părăsi încăperea.

Generalul deschise dosarul.

Capitolul 3

Cupa și șarpele. Cupa Higiei.

Kalitin credea, uneori, că această emblemă, discretă și familiară, îl persecuta.

Pe firmele farmaciilor. Pe ambulanțe. Pe etichetele de medicamente. În zonele de recepție ale spitalelor. Pe ecusoanele personalului medical. Aproape că învățase să nu-i pese, să nu dea nicio atenție, să nu o ia personal.

Dar nu și în acest moment.

Suspiciunile doctorilor îi treziseră propriile suspiciuni, pe care doctorii nu trebuiau să le afle. Ceea ce se întâmpla cu trupul său putea fi o reacție întârziată la experimentele de demult, resacul valului de ieri. Urmase mereu cu rigurozitate măsurile de siguranță, însă substanțele sale erau prea imprevizibile și incontrolabile pentru a fi pe deplin înțelese. Copiii lui. Moștenirea lui.

O parte din procedurile medicale necesitau anestezie locală.

Medicamentul pe care îl folosea anestezistul avea un efect secundar ascuns și inofensiv, ceva asemănător unui ser al adevărului, slab și neprofesionist. Kalitin experimenta amintiri vii și clare – aproape digitale – vise sentimentale despre trecut, lucruri la care nu se mai gândise de ani întregi.

Era din nou copil, școlar, fiul ascultător care nu-și găsise încă vocația și mentorul. Era în stadiul de dezvoltare în care abilitatea unui copil de a umple lumea cu mari mistere și de a experimenta groaza și bucuria în fața inexplicabilului se amestecă cu începuturile unei autobiografii raționale; tocmai în această contradicție vie – uneori, și nu în orice viață – se nasc atracțiile, dorințele, simbolurile și predeterminările profunde ale destinului.

•

…La fiecare Paște părinții îl duc în vizită la unchiul Igor.

De fapt, băiatul nu știe ce este Paștele. Se fac blini[{2}] în săptămâna de dinainte de post. La Paște se vopsesc ouă în apă cu frunze de ceapă și se coace kulici[{3}]. Asta-i o sărbătoare? Nu apare în calendarul de perete. Nu se pomenește de ea la școală. Părinții lui nu par să știe de ce ar trebui sărbătorit Paștele. Ei n-ar sărbători asta din proprie inițiativă, crede el. Dar

dacă unchiul Igor te invită, nu poți spune nu. Sună la telefon și le spune ziua; niciun cuvânt despre Paște la telefon, se înțelege.

Cine era unchiul Igor? Băiatul simte că nu e unchiul său adevărat. Sau, mai degrabă, nu chiar un unchi – a existat o legătură de sânge, însă era complicată și impunea o examinare meticuloasă, ca de spițer, a legăturilor de rudenie, prin răsfoirea vechilor albume de fotografii care sunt ținute într-un colț îndepărtat și nu pot fi văzute fără un adult în preajmă. Acolo, printre chipurile nefamiliare, locurile necunoscute, peisajele, casele și fundăturile idilice folosite de studiourile foto provinciale, va apărea o femeie într-o rochie albă care stă la giganticul pian de culoarea antracitului și privește la notele muzicale criptice. Ea ar fi începutul unui lanț misterios de transformări corporale din slabă în grasă, din înaltă în măruntă, din brunetă în blondă și iar brunetă, legătura finală fiind unchiul Igor.

Băiatul învățase deja că era mai bine să nu întrebi despre unii oameni din fotografii. Ei nu i-ar spune sau ar inventa vreo prostie. Cu toate astea, era în regulă să întrebi despre oamenii din jurul lor, vecinii, colegii de serviciu ai tatălui său.

Despre toți, cu excepția unchiului Igor.

Ei locuiau în Orașul nou. Cu zece ani înainte, aici fusese o taiga nepopulată. Așadar, sunt cu toții coloniști noi, entuziaști; așa sunt onorați în discursurile oficiale. Orașul este înconjurat de un Zid: un gard cenușiu de beton cu sârmă ghimpată. Zidul a fost construit cu posibilități de extindere: niște parcele goale săpate se află între el și zonele rezidențiale. Din cauza Zidului, ei nu pot fi sunați pe telefonul de acasă. Sau să primească corespondența acasă. Sau să aibă musafiri. Orașul lor nu există pe hărți, în cărți de referință sau în atlase. Trenurile de pasageri nu ajung acolo. Avioanele obișnuite nu zboară într-acolo. Ziarele nu scriu despre Oraș. Radioul nu-l pomenește. Nu e arătat la televizor. Se numește Sovetsk-22. Pentru rezidenți e pur și simplu Orașul.

Băiatul nu are amintiri legate de mersul dincolo de Zid. Însă știe de unde au venit el și ai lui – mamei sale îi e adeseori dor de capitală, unde s-au născut părinții lui, unde au studiat și s-au cunoscut, unde locuiesc bunicile și mătușa sa.

Unchiul Igor pare să se fi născut aici. Să fi apărut împreună cu Orașul. Chiar în apartamentul cu șase camere de la etajul trei al unei clădiri pe care toată lumea din Oraș o numește Casa.

Când cineva zice: „Ne mutăm curând în Casă”, toată lumea știe cu invidie

la care casă se referă. Cea de pe strada Revoluției. Cea mai faimoasă din Oraș. Nouă etaje. Cu coloane la intrare și muluri sub cornișe. Cu mânere la ușile care duc în holuri unde vizitatorii sunt întâmpinați de portar. Cu tavane înalte și apartamente enorme. Cu două lifturi la fiecare intrare.

Se zvonește că ar fi trebuit să fie mai multe astfel de case. Însă din nu știu ce motiv, doar una a fost construită. Era o mare onoare să locuiești acolo. Tata zice uneori că, poate, într-o zi ei vor primi un apartament acolo. Mama întoarce capul și zâmbește trist, ironic.

Niciunul dintre colegii băiatului n-a fost vreodată în Casă. Însă el a fost. Casa însăși nu e foarte interesantă. E doar o carcasă – de fapt, niște carcase turnate sprijină cornișele Casei – care înconjoară secretele vieții unchiului Igor.

Părinții săi par să o simtă. Tatălui său nu-i place. Ar prefera să nu-l ducă acolo. Un cerc diferit, zice el. Însă, unchiul Igor îi invită pe toți trei. Tatăl său, altminteri refractar, nu poate să nu se supună. De ce? Băiatul vrea să știe.

Mama sa… Odată, când tatăl său era plecat, băiatul a urmărit-o probând pe ascuns un halat, un cadou aniversar de la unchiul Igor. Nu de aici, o mătase bordo nepământească și subțire, brodată cu păsări, flori și dragoni. S-a uitat în oglindă, strângându-l mai tare pentru a-i dezvălui silueta, apoi lăsând poalele lungi ale halatului să se deschidă larg. Lumina de mai s-a revărsat dinspre oglindă. Frunzele galbene de lotus au tremurat. Răsucindu-se cu pasiune și cuprinzându-și șoldurile, dragonii argintii și aurii cu ochi de smarald suflau fum de mărgele și perle pe nările lor largi în culoarea violet. Îmbrăcată, era atât de goală în legătură cu sentimentele ei, încât băiatul se rușină și închise ușa. Nu rușinea îl călăuzise, ci pasiunea usturătoare; voia să împărtășească apropierea de unchiul Igor care venea prin intermediul darului.

Cu răsuflarea întretăiată de dublul tabu a ceea ce făcea, violând limitele și purtând haine femeiești, probă halatul – și imediat îl aruncă, șocat de o senzație neplăcută și pofticioasă stârnită de imaginea vulgară a transformării. Cu toate astea, băiatul își amintea incidentul, acțiunea, punând-o deoparte într-o pușculiță, având premoniția că i-ar putea fi de folos.

Băiatul înțelegea deja cum funcționa viața în Oraș și îi clasificase pe toți oamenii pe care-i cunoștea. Din fericire, organizarea Orașului ușura acest lucru. În centru, în spatele unui al doilea Zid, era Institutul unde lucra tatăl său. Toți rezidenții – paznici, femei de serviciu, tâmplari, șoferi, oameni de

știință, vânzători, profesori, doctori la spital, ca mama lui – serveau Institutul direct sau indirect.

Doar rolul unchiului Igor era neclar.

Nu era militar, dar nici civil; niciunul dintre tipurile recognoscibile și testate. Separat. Sui generis.

Era singurul care trăia de parcă nu existau Oraș, Institut, Zid, biroul comandantului; nici steaguri roșii, pancarte, demonstrații, afișe îndemnând la vigilență sau turnuri de pază.

Băiatul presupunea că nu înțelegea, nu știa adevărul principal despre unchiul Igor, care explica poziția lui specială. Băiatul putea presupune că treaba unchiului Igor era una secretă, ca a tatălui său, spre exemplu. Sau și mai ascunsă. Însă ideea era că toți adulții la curent cu secretele împărtășeau obiceiuri, glume și vorbe pe care unchiul Igor nu le împărtășea. Cel mai important era că ei trăiau, ca tatăl său, cu un sentiment de importanță împrumutată care le dădea acces și pe care se temeau să n-o piardă. Unchiul Igor era pe cont propriu. Băiatul voia pentru el acest gen de soartă necondiționată și independentă.

De Paște, masa unchiului Igor era așternută cu o pânză lungă de in brodată cu proverbe scrise cu o caligrafie demodată. Pe ea stătea un candelabru pentru douăsprezece lumânări și niște păhărețe verde-închis cu borduri aurii. Unchiul Igor dădea jos de pe perete o chitară veche: marca producătorului scânteia în auriu într-un cerc din spatele corzilor.

Unchiul Igor, la fel de mărunt ca un copil – avea nevoie de o pernă pe scaun –, slab, cu păr lung și sur, la fel de elegant ca al unei femei, într-o jachetă fină de lână și cămașă albă, arăta ca un actor, puțin ca un magician, care știa cum să anime lucrurile. Paharele și tacâmurile în mâinile oaspeților păreau să deseneze un plan, să creeze ceva de care nu erau conștienți fără să-și dea seama că ei erau doar dublurile unei alte adunări.

Unchiul Igor dirija cursul conversației fără niciun fel de efort. Băiatul observă cum tatăl său, de obicei nesociabil, stătea mai drept și devenea mai animat, cum mama devenea mai încântătoare, cum ceilalți oaspeți se relaxau, ca și cum unchiul Igor i-ar fi dat cu un luciu de veselie, o strălucire extraordinară, învățându-i să aprecieze încă o dată gustul mâncării, aroma condimentelor și gustul sării. Niciun cuvânt despre laboratoare, comisii de stat, teste, agregate, bonusuri, formule, ecuații, acceptare în armată, subcontractori – adulții nu prea știau despre ce altceva puteau vorbi, așa că stânjeneala lor era amuzantă și beau mai mult vin sau votcă. Unchiul Igor

cânta la chitară și interpreta melodii pe care băiatul nu le mai auzise niciodată în altă parte, apoi se ducea la pick-up și acorduri de dans pluteau din discurile din lac negru și se răsuceau în aer, atât de străine, încât el credea că auzea nu muzică, ci vocea discului însuși, compusă dintr-o substanță nefirească și neplauzibilă.

De îndată ce începea dansul, copiii erau trimiși să se joace. Asta era ceea ce aștepta băiatul. Se jucau de-a v-ați ascunselea, de când era mic: doar apartamentul unchiului Igor avea suficiente locuri pentru ca ei să se ascundă cu adevărat și să caute, mult timp și fără să se dea de gol.

Copiii erau mai mari acum și păstrau vechiul obicei fără prea mare tragere de inimă, aparent din plictiseală. Cu toate astea, de fapt, jocul avea un nou înțeles acum: băieții ascultau respirațiile fetelor, fetele stăteau ascunse în spatele draperiilor, sperând, uneori, să fie găsite. În încăperile slab luminate, luară naștere primele lor sentimente. O singură cameră, în capătul îndepărtat al holului, era mereu încuiată.

Băiatului îi plăceau aceste ore de joacă. Se ascundea mai bine decât ceilalți, putea rămâne neobservat. Siluetele fetelor nu-l excitau; dorința lui era pentru ceva diferit.

Persoana care se ascunde vede spațiul din interior, cu ochii subiecților, ai pereților, ai fotografiilor. Încearcă să fuzioneze cu locul, să devină parte din el. Pentru el, de-a v-ați ascunselea era doar prologul unui voiaj, cufundarea în alteritatea atractivă, viața și spațiul locuit de unchiul Igor.

Își ținea răsuflarea, înconjurat de lucrurile care își pierduseră corporalitatea, se transformaseră în fantome de catifea care ar putea vorbi în întuneric, ar putea transmite ceva tactil. Îndepărtata cameră încuiată nu-l interesa; nu credea că unchiul Igor ar putea avea, la propriu, secrete ascunse dincolo de ușă. Mai mult de-atât, nu voia să descopere cine știe ce parte din viața sa ascunsă; voia să-i cunoască existenta de zi cu zi, libertatea de acțiune și opinie cutezătoare și fățișă, abilitatea de a trăi fără frică, de a trata pe toată lumea independent și, în același timp, de a fi dorit și universal respectat.

În seara aceea, se jucară mult timp. Emoția dispăruse. Ascunzându-se încă o dată, băiatul observă că ușa care de obicei era încuiată era acum întredeschisă și o lumină slabă pătrundea prin deschizătură.

Sentimentul brusc că acesta nu era un simplu accident îl făcu să-și țină răsuflarea.

„Voi arunca doar o privire”, își spuse băiatul. „Doar o privire, atât”.

Lampa de birou era aprinsă. Probabil unchiul Igor sau servitoarea o lăsaseră aprinsă și uitaseră să se întoarcă, în agitația pregătirilor de sărbătoare. Lumina sa, atât de personală, decorul singurătății și al gândurilor unchiului Igor îl chemau în mod irezistibil.

„Nu mi s-a spus să nu intru aici”, gândi băiatul. „Voi spune că ne jucam de-a v-ați ascunselea. Ușa era întredeschisă”.

Merse încetișor prin încăpere, uitându-se cu atenție la dulapuri, la rafturile de cărți, la birou. O pendulă ticăia zgomotos în colț, marcând scurtul timp pe care-l putea petrece neobservat acolo.

Dădu să plece și făcu trei pași înspre ușă; deveni neliniștit. Toate cărțile de acolo erau despre chimie. Aceleași pe care le avea și tatăl său. Însă, unchiul Igor avea mai multe cărți; tatăl său știa doar germană și acolo erau volume în engleză și franceză. Băiatul luă una din raft – da, aceeași ștampilă a bibliotecii Institutului.

Când lucra acasă, tatăl său își strângea întotdeauna lucrurile de pe birou când termina. Dacă băiatul trebuia să vină în camera lui, mai întâi ciocănea și tatăl său întorcea paginile la care lucra. Unchiul Igor își lăsase biroul de parcă ieșise pentru un minut: avea ceai într-un pahar, un creion prost ascuțit în partea de sus a paginilor. Pagini bătute la mașină, faguri încărcați de formule presărate cu corecturi.

Băiatul se întoarse cu spatele. Simțea un amestec de dezamăgire și speranță vagă. Unchiul Igor nu putea fi colegul tatălui său. Și, cu toate astea, era. Cărțile erau dovada că era doar un om de știință civil, unul din sutele din Oraș.

Brusc, băiatul observă un mic triunghi de țesătură care ieșea prin ușile șifonierului, precum colțul unui semn de carte. Verde de armată. Cu frunze aurii brodate. O mânecă, probabil.

Băiatul trase de capăt, însă ușile erau bine închise.

„Voi spune că voiam să mă ascund în dulap”, hotărî el. „Nu ni s-a interzis asta”.

Băiatul deschise ușile încetișor. Becul din șifonier lumina asemenea torței unui vânător de comori într-o peșteră.

Broderia aurie strălucea. Nasturii erau străfulgerări de aur. Decorațiile scânteiau în auriu, stacojiu, metalic și argintiu; decorațiile și stelele făcute din email roșu ca sângele, secere și ciocane din oțel gri, pluguri și baionete, un soldat cu o pușcă; snopi și frunze aurii, literele aurii ale lui LENIN.

O uniformă atârnată într-un dulap. Acoperită cu decorații și medalii grele,

rotunde și asemănătoare solzilor de la piept până în talie. Stelele izolate și mari de general-maior scânteiau pe umeri.

Uniforma era mică, aproape ca a unui copil, tocmai bună pentru unchiul Igor. Fără distincții ar fi arătat comic. Însă reflexiile aurii, rubinii și de safir o impregnau cu o putere supranaturală. Băiatul nu-și putea imagina ce a trebuit să facă un om pentru a câștiga atât de multe distincții. Era el măcar om? Un erou? O ființă superioară?

Un chipiu pe un raft. Curea. O pereche de cizme.

Un unchi Igor diferit. Cel adevărat. Care avea dreptul la o viață specială.

Băiatul nu văzuse niciodată asemenea lucruri prețioase de aproape. Își trecu degetele peste solzii aurii, argintii și rubinii, reci și grei. Oglinda de pe ușa interioară reflecta un chip ce devenise ciudat din cauza nedumeririi.

Uniforma, plină de medalii care păreau parte integrantă a acesteia, iradia o putere pură și absolută. Băiatul nu se putea controla. Nu se gândi că ar putea fi prins, pedepsit, alungat din casa unchiului Igor. Voia atât de mult să comunice cu acea putere, să se simtă în interiorul ei, încât luă uniforma de pe umeraș și, cu o mișcare neașteptată și agilă, ca și cum ar fi fost furată de la posesor, își strecură brațele în mâneci.

Umerii i se îndoiră sub greutate. Trebuia să stai sub uniformă ca sub haltere la sala de sport. Însă greutatea era nespus de plăcută, ardea și proteja deopotrivă, te învește în căptușeala sa de mătase subțire.

Băiatul se îndreptă de umeri și nu se recunoscu, ca și cum nu îmbrăcase hainele altcuiva, ci trăsăturile și caracterul altcuiva. Simbolurile în relief pe care le adoptase în copilărie îl făceau parte din ceva incomensurabil, la fel de vast precum cerul înstelat.

Făcu un pas înspre oglindă. Orbit de strălucire, observă aproape întâmplător emblemele militare de pe revere.

Nu erau tancuri.

Nu erau elice.

Nu erau țevile încrucișate ale tunurilor.

Cupa și șarpele.

O cupă aurie cu un șarpe înfășurat în jurul ei, cu capul ridicat ca și cum ar fi vrut să soarbă sau să protejeze vasul interzis.

Nu văzuse niciodată o astfel de emblemă. Nu știa ce însemna.

În mijlocul stelelor, secerilor, ciocanelor și baionetelor, armele de război și uneltele de muncă sudate unele într-altele, gândi el, de istoria țării sale și prin urmare gravate pe medalii, cupa și șarpele proveneau dintr-o altă lume,

mai străveche, atunci când omul tocmai începea să numească constelațiile. Băiatul înțelese brusc că acest simbol discret și obscur era cheia; ascunsă, secretă, care explica decorațiile, gradul de general, traiectoria științifică a unchiului Igor, toate combinate în secretul exclusivității, al puterii și al forței.

Băiatul își scoase cu grijă uniforma și o atârnă înapoi în șifonier, lăsând un colț al mânecii să iasă prin ușile acestuia. Obsesia nu dispăru. Greutatea binecuvântată. Protecția completă.

Își găsise idolul. Calea de a deveni ca unchiul Igor.

Cupa și șarpele.

Patru ani mai târziu, băiatul era cel mai bun elev la chimie. Începea ultimul an de școală. Băiatul presupunea că tatăl său, blândul său tată, pămpălăul, cum îl numea maică-sa când era furioasă, nu voia ca el să-i urmeze calea ca eternul număr doi, rezerva. Maică-sa cu siguranță nu voia ca el să devină o copie a soțului. Erau pregătiți să-l dea pe mâna cuiva care știa cum să făurească destine, să-l schimbe în mai bine, mai sus, de neatins. Băiatul simțea atât respingerea, cât și bucuria. Sacrificiul lor îi era drag. Știa acum – cupa și șarpele, emblema medicilor militari, era doar un camuflaj pe uniforma unchiului Igor. El nu era medic. Nu descoperea medicamente. Mai mult, Orașul lor nu era ceea ce părea și, pe măsură ce crescu, băiatul acceptă acest lucru fără stânjeneală, cu o disponibilitate care îi surprinse pe părinții săi.

Se așteptase la un interogatoriu minuțios și era pregătit să-și expună cunoștințele. Însă unchiul Igor pusese vreo zece întrebări mai degrabă simple, încuviințase și spusese:

— Bine, în regulă.

Băiatul simți că unchiul Igor îl studia. Privindu-l absent, indiferent, cântărind lucruri pe care băiatul nu le știa și nu și le putea imagina.

În timp ce-și luau la revedere în hol, unchiul Igor zise cu nonșalantă:

— Voi scrie o recomandare către facultatea specială, însă cu o condiție. Să vină mâine-dimineață la a treia intrare. Voi completa un permis de trecere.

Părinții și băiatul erau uluiți.

Cea de-a treia intrare a Institutului!

Erau doar trei. Toată lumea din Oraș le cunoștea.

Prima avea porți mari pentru vehicule și turnichete uzate pentru muncitori. Era o coadă de oameni care așteptau permisele de trecere, cineva care

încerca să folosească telefonul intern la care nu prea se auzea. Documentele erau verificate de niște paznici paramilitari cu burți mari, cu revolvere în tocuri zgâriate, totul evoca plictiseala, transpirația și supa de varză de la cantină.

Tatăl său trecea prin a Doua intrare pentru a merge la muncă. Niște jaluzele grele și vălurite acopereau vestibulul de sticlă al Institutului și abia când ușile se deschideau pentru o clipă puteai vedea holul de marmură cenușie și paznicii în costume gri. Permisele de carton acceptate la Prima intrare nu erau valabile aici. Trebuiau să fie ca al lui taică-său: cu o fotografie și într-un suport negru de piele.

Cea de-a Treia… Cea de-a Treia era o ușă de metal cu sonerie. O ușă în capătul de cărămidă al clădirii fără ferestre. Cumva, toată lumea știa că aceasta conducea spre același loc ca celelalte două: în perimetrul interior al Institutului, un oraș în Oraș. Nicio mașină nu avea voie să parcheze vizavi de a Treia intrare, un agent de circulație apărea imediat. Niciun fel de clădire mai mare de două etaje nu putea fi construită lângă ea.

Dar nimeni nu știa cui îi aparținea a Treia intrare, cine îi întâmpina pe vizitatori la ușă. Cei care știau într-adevăr, nu vorbeau.

— A Doua, tatăl său fie întrebă, fie corectă.

— Nu. A Treia, răspunse unchiul Igor cu un zâmbet blând. La unsprezece.

Băiatul simți că răspunsul tăie legăturile care îl conectau cu părinții săi. Tatăl său nu fusese dincolo de ușa celei de-a Treia intrări. Nu putea visa să fie acolo. Însă el avea să fie.

A doua zi. La unsprezece.

Dimineață, tatăl îi dădu ceasul său. Băiatul voia ca toată lumea să știe unde mergea. Însă nu erau mulți pietoni și strada era complet goală lângă a Treia intrare. Dacă s-ar fi uitat cineva pe fereastră sau din autobuzul care trecea!

Cea de-a doua limbă a ceasului îl făcu să se grăbească. Băiatul puse degetul pe sonerie. Butonul era rigid și imobil. Tăcere. Brusc, își imagină că încă se putea întoarce și pleca; înapoi la mama și tatăl său, la viața lui anterioară. Se uită în jur. O stradă prăfuită. Un vagabond înalt într-o jachetă murdară, neagră și căptușită se oprise la colț și se uita la el; de unde apăruse, acesta era Orașul, aici nu erau vagabonzi! Băiatul apăsă soneria cât de tare putu. Un sunet aspru ca o alarmă se auzi înăuntru.

Un cadet morocănos și surprins îi luă noul permis și îi copie numele. Împinse un caiet galben cu marginile întoarse înspre el: Semnează. Sună la

telefon, formând două numere: 2–8.

Un alt cadet veni și zise: Urmează-mă. Avea cupa și șarpele pe butonieră. Inima băiatului se opri din cauza discretei proximități a secretului. Holul. O ușă căptușită cu mușama. Un pasaj îngust prin curtea cu zid de cărămidă; sunete schelălăite în spatele ei. Ar putea fi câini? Următoarea ușă. Linoleum uzat pe podea. Mirosul unei clase în care nu s-a făcut curățenie după vacanță. Ferestre cu vedere la niște ziduri înalte de cărămidă. Un labirint. Simți un fior. Era pierdut în spațiu, nu-și mai putea da seama unde era strada.

O ușă de siguranță. O cameră mare și goală. Urmele de pe tapet indicau unde fuseseră rafturile. Băiatul era derutat și deprimat. Unde era echipamentul, unde era laboratorul, unde era secretul?

Unchiul Igor, îmbrăcat într-un halat albastru simplu de laborator, veni pe ușa opusă. Totuși, era un unchi Igor diferit. Îi făcu semn cu două degete: Urmează-mă. Un coridor lung, întunecat și prăfuit îi duse în vestiarul cu două dulapuri mari de metal pentru haine și într-o latură, o cameră de duș, cu capetele de duș de dimensiunea florii-soarelui.

— Cândva, obișnuiam să ne schimbăm aici, zise unchiul Igor. Zona curată începe de aici. Acum, acest loc nu mai există. Pe hârtie, această aripă a fost demolată pentru a construi una nouă. Însă constructorii întârzie. Acest loc nu există, înțelegi? De aceea am putut să te aduc aici.

Băiatul rămase ascultând fiecare cuvânt.

— Tatăl tău e un chimist bun, zise unchiul Igor. Însă îi e frică de ceea ce cercetează. Frică. De aceea nu-l voi duce niciodată în laboratorul meu. Ție îți este frică?

— Nu, răspunse el fără să se gândească.

— Deschide-l pe ultimul, zise unchiul Igor arătând înspre dulapuri.

Băiatul îl deschise. Înăuntru se afla ceva, înghesuit între pereții dulapului: o piele verde de cauciuc atașată de o mască de gaz. El o scoase afară, era extrem de grea, alunecoasă de la pudra de talc, semănând cu solzii unei piei de șarpe năpârlită cu ani în urmă.

— Pune-o pe tine, zise unchiul Igor.

El reuși să-și bage picioarele în pantalonii de cauciuc și își trase costumul pe el. Gulerul strâmt și rigid îi strângea beregata. Mânecile erau strâmte la încheieturi. Respirația era dificilă și o ceață îi apăru în fața ochilor. Mâinile unchiului Igor îi îndreptară spatele și închiseră cusătura de-a lungul șirei spinării, legară curelele la glezne – și se pomeni în interiorul unui pântec de cauciuc, un bebeluș în trupul unei reptile moarte.

— Întoarce-te. Uită-te în oglindă.

Vocea unchiului Igor părea îndepărtată.

El se mișca poticnit, ca și cum învăța să meargă, târându-și cizmele greoaie. Voia cu disperare să iasă din pântecul de cauciuc și din îmbrățișarea sa alunecoasă și sufocantă.

— Uită-te la tine, repetă unchiul Igor din adâncuri.

Prin lentilele încețoșate ale măștii, el zări oglinda.

Un monstru se uita la el. O oribilă creatură din mlaștină cu ochi rotunzi și terni, fără gură și fără chip, străin oricărei ființe vii, fără nicio asemănare sau legătură cu nimic.

Era el. Un el diferit.

Special. De nerecunoscut.

Brusc, băiatul simți pacea necunoscută, cea mai înaltă protecție pe care i-o dădea costumul.

Pliurile de cauciuc nu-l mai strângeau. Beregata se obișnuise cu strânsoarea gulerului. Băiatul rămase în picioare fără să simtă nenumăratele kilograme de cauciuc, părea să plutească. Chestia din oglindă era el și nu voia ca această contopire să se sfârșească. Chestia aceea era mai palpitantă decât uniforma încărcată de medalii a unchiului Igor, mai captivantă decât orice simțise vreodată.

În acel costum nu se temea de nimic. Ca unchiul Igor.

Când băiatul se dezbrăcă de costum, transpirat, roșu la față și mânjit de talc și pastă alunecoasă, absolut fericit, unchiul Igor îi zâmbi larg și îl bătu cu palma pe umăr.

— Ăsta e vechiul nostru costum. Cu astea am început. Du-te acum, te vor conduce afară. Îți voi scrie o recomandare. Dacă absolvi cu brio, te voi angaja.

El îngheță, nu putea crede. Unchiul Igor îl împinse încet pe spatele ud: Du-te, du-te.

Capitolul 4

Locotenent-colonelul Șerșnev își luă zi liberă. Se ducea să serbeze aniversarea fiului său. Șaisprezece ani. Ultimul an de școală.

Soția lui îi ceruse divorțul după cea de-a treia misiune în Cecenia, când Maxim avea trei ani. Acum ea se recăsătorise și Maxim avea o soră vitregă. Șerșnev voia să creadă că războiul îi despărțise. Obișnuita poveste a unui ofițer, nu era nici primul, nici ultimul. Fuseseră multe divorțuri în unitatea lui în acei ani. Țara trăia ca și cum nu existau bătălii pe teritoriul său. Soția sa, își zicea întruna Șerșnev, se alăturase majorității care n-a vrut să știe despre sânge și noroi, militari și victime.

Cu toate astea, nu reuși să se convingă în totalitate și acest lucru îl îngrijora pe Șerșnev, care nu putea tolera ambiguitatea.

Nu regreta ce făcuse în acel război – sau în următoarele.

Exista doar un incident pe care Șerșnev îl considera – ei bine, probabil greșit, tensionat. Nu putea găsi niște cuvinte mai bune. Greșit, nu în sensul moral, conștiința nu-l apăsa. Apropo doar de moralitate, ar fi acționat din nou în același fel. Cu toate astea, simțise atunci un fel de violare, un capriciu al sorții, care predeterminase – nu în mod direct – plecarea soției sale și pierderea graduală a contactului cu fiul său, care se transformase, i se părea lui Șerșnev, într-o specie extraterestră, firavă și insipidă.

Marina era extrem de sensibilă, ai fi zis că are talente de prezicătoare; putea intui ceva din nimic și transmite în mod conștient sau nu fiului lor. Ea nu le interzise să se vadă; dimpotrivă, uneori îi cerea să treacă pe la ei și să-și petreacă ziua cu Maxim. Dar Șerșnev simțea că fiul său nu se îndepărta de el doar din cauză că creștea; părea să știe ceva ce n-ar fi trebuit să știe despre tatăl său și părea să ceară, să caute ceartă, insulte: Cine ești tu cu adevărat, tată? Care e adevărata ta față? Ce ai făcut în război?

Șerșnev respingea în mod categoric ideea că avea ceva de care să se rușineze. Își socotea conștiința nepătată.

Cu toate astea, se întorcea de zeci de ori cu gândul la acea noapte, la acel container de transport din spatele bazei militare care servea drept celulă și cameră de interogatoriu. Își amintea mirosul sângelui și al vomei; unul dintre colegii săi glumea că voma și rahatul dușmanului miroseau diferit. O lumină slabă, un bărbat gol cu o mască de gaz pe față, încătușat la perete.

Întrebări repetate: cine, când, unde. Țipete, șoapte, înjurături, plânsete, gemete.

Locotenentul Evstifeiev, strângând furtunul de aer care era atașat de mască.

Sentimentul familiar de putere: transformând prizonierul într-o marionetă fără nume cu un cap de cauciuc fără față, obligând trupul gol să se deschidă suferinței, să răspundă la limbajul ritmic și inexorabil al durerii: cine, unde, când? Libertatea de a nu-și ascunde fețele, multiplicând puterea, făcând-o profund personală și, prin urmare, deosebit de intensă și îmbătătoare.

Acum Șerșnev căuta în memorie o altă ieșire din container, dintre cei patru pereți de metal. Nu se căia, nu-i păsa de tortură, de degetele strivite, de coastele rupte și de ochii care ieșeau din orbite din cauza sufocării în spatele sticlei aburite a măștii de gaz.

Însă ar fi trebuit să ghicească, era obligat să ghicească fără tăgadă că agentul doar îi folosea pentru a-și face treaba mizerabilă. Șerșnev petrecuse mult timp căutându-l pe comandantul trupelor pe care primise ordin să-l distrugă. Unul din agenți arătase înspre presupusul mesager al comandantului. De fapt, îi dădu lui Șerșnev pe un nimeni, un adolescent care nu știa nimic, îmbătat de ura față de soldați; era ultimul bărbat dintr-un clan care se războia cu clanul agentului.

Dar Șerșnev pică în plasă, cuprins în mod inadmisibil de vâltoarea vânătorii și crezu, crezu că prizonierul, doar un puști, știa unde era comandantul.

Totul fusese în van. Tortura lor încăpățânată. Adolescentul lui, mândria ritualică ce nu l-ar fi lăsat să recunoască faptul că nu el era cel căutat.

Ingeniozitatea lor searbădă.

Răbdarea lui în legătură cu faptul că era o victimă.

Când, în cele din urmă, el cedă și vorbi liber, Șerșnev înțelese pe loc cui îi dăduse voie să-l păcălească.

Ar fi putut încerca să-l salveze pe puști, să-l dea sau să-l vândă rudelor care stăteau la porțile bazei zi și noapte, înmânând liste jerpelite, întocmite de oameni necunoscuți. Aceasta era procedura în legătură cu prizonierii de mâna a doua – se plăteau mult mai mulți bani pentru unul viu decât pentru un cadavru.

Dar Șerșnev le ordonă să-l omoare pe băiat și să-l îngroape într-un puț secret din spatele fabricii de ciment. Greșeala era mult prea rușinoasă.

Era un lucru bun că Evstifeiev era doar un maimuțoi tâmpit și ascultător;

nu părea să fi înțeles nimic. Dacă băiatul ar fi vorbit, atât localnicii, cât și colegii lui ar fi auzit. Zvonurile se răspândesc repede aici.

Militarii puteau aresta pe oricine și îi puteau bate până smulgeau o mărturisire de la ei; ăsta era mersul lucrurilor. Însă un ofițer care căzuse atât de prostește în plasa agentului cum făcuse Șerșnev s-ar fi transformat într-un idiot pentru oamenii lui și într-o bătaie de joc pentru alții; autoritatea lui ar fi dispărut într-o clipită.

Șerșnev nu așteptă executarea ordinului. Plecă. Întors după o săptămână, îl întrebă pe sergentul Mișustin, un bețivan, fustangiu, călău și negustor de prizonieri – S-a făcut treaba? — și primi răspunsul așteptat: Da, s-a făcut, s-a făcut, domnule căpitan.

Mișustin nu-și permitea să fie neglijent cu ofițerii superiori. Se ocupa de treburile financiare ale generalilor a căror multitudine de stele făcea ca cele patru pe care le câștigase drept căpitan să pară neînsemnate prin comparație.

Șerșnev nu-l putea pedepsi pe agentul care îl trăsese pe sfoară. Nu lucra doar pentru Șerșnev. Și nu era doar un informator, era produsul unei îndelungate perioade petrecute în iadul războiului, unde luptase pentru ambele părți și pusese bazele unei afaceri ilicite – și nu putea fi altul în locul lui – cu armata; iar acum, un post bun, cu toate că nu în eșaloanele superioare, era în perspectivă pentru el în noua administrație a Ceceniei. Agentul, în mod evident, nu zisese nimic despre cum îl păcălise pe căpitan; el nu voia ca familia băiatului să afle cine îl dăduse pe mâinile trupelor federale.

Așa că Șerșnev rămase cu sângele vărsat degeaba. Cu un fanatism care nu servise la nimic. Cu sentimentul că fusese prost în toiul vânătorii, doborând un cățeluș în loc de un lup, făcându-se de râs în fața întregii lumi. Executase un act de tortură fatală, grea și costisitoare pe un tânăr care valora o copeică.

În unitatea sa erau bărbați care n-ar fi înțeles îngrijorările lui Șerșnev; ar fi spus: unul în plus, unul în minus, cui îi pasă. Șerșnev s-ar fi iertat pentru că ratase ținta. Însă a ști să ții ntești, și cu toate astea să nu știi cum să distingi țintele, era ceva de neiertat.

Evstifeiev muri șase luni mai târziu, doborât de un foc de mitralieră într-o pivniță, în timpul unei percheziții. Mișustin fu omorât de străini sau prieteni când ducea un lot de cadavre la fabrica de ciment. Șerșnev nu considerase în mod special acest lucru o coincidență. Războiul e război. Simți o ușurare secretă când află de la colegii săi că martorii inocenți ai greșelii sale erau morți – Mișustin era un băgăcios, știa totul și pe toți și probabil că își

dăduse seama cu câtă iscusință îl trăsese agentul pe sfoară pe căpitan.

La o lună după întoarcerea sa acasă, Marina îi spuse că era gravidă.

Șerșnev petrecuse multe nopți cu ea. Își putea da seama, așa i se părea, ce se întâmpla în timpul actului sexual dincolo de actul sexual în sine, ce alte înțelesuri putea avea dragostea carnală.

Își amintea mai ales o noapte, de fapt, o seară de vară târzie. Se duseseră la cules de ciuperci la țară în dimineața aceea; erau oameni care vindeau coșuri pline de ciuperci de câmp la intrarea la metrou. Găsiseră foarte puține, localnicii care se treziseră devreme le tăiaseră pe toate. Ferigile erau strivite și călcate în picioare în jurul cioturilor de copaci și codițele tăiate ale ciupercilor se vedeau albe pe mușchi.

Le mai rămăseseră râul, podul mișcător din frânghii, înotatul în apa curgătoare, neașteptat de caldă și argintată de la suprafață până la fund de bancurile sclipitoare de pești. Ziua era mai mare, mai extinsă, mai importantă decât alte zile. Când făcură dragoste în acea seară, el simți că în astfel de zile, sub un semn special, erau concepuți copiii iubiți și trimiși de Dumnezeu.

Apoi Marinei nu-i veni menstruația, un ecou fiziologic, un freamăt ușor al universului. Însă testul fu negativ. Curând după aceea, el plecă în prima misiune, care îl făcu să uite podul, râul și îmbrățișarea.

Noaptea întoarcerii sale fu otrăvită de goliciunea deplorabilă și lipsită de sex pe care Șerșnev o văzuse în container. Fără mângâieri sau tandrețe. Era disperat să ejaculeze, ca și cum ar fi vrut să verse în soția sa tot ce i se întâmplase; nu observă că Marina gemea de durere, nu de plăcere.

Apoi Șerșnev începu din nou să se obișnuiască cu trupul vulnerabil al soției, cedând puterii sale; făcură dragoste iar și iar, descoperindu-se așa cum fuseseră. Însă el știa că Maxim fusese conceput chiar în acea primă noapte foarte întunecată.

Cu o zi în urmă, Maxim împlinise șaisprezece ani. Șerșnev se oferise să-l ducă pe el și pe prietenii săi la țară, să facă frigărui la un foc de tabără, sperând că Maxim ar aprecia acest lucru. Însă fiul său ceru o partidă de paintball într-un loc pe care el îl alesese.

Șerșnev fusese de acord și închiriase un autocar. Marina și actualul ei soț erau împotrivă, făcându-și griji ca nu cumva să se rănească. Acesta era singurul motiv pentru care el fusese de acord. Lui nu prea îi plăcea ideea. Maxim știa că tatăl său era în armată, că fusese în războaie adevărate. Dar nu vorbeau niciodată despre asta; nici măcar despre puținul pe care Șerșnev

avea voie să-l spună.

El nu legă soarta fiului său de soarta acelui bărbat acum fără nume aruncat în groapa de la fabrica de ciment. Cu toate astea, coincidența – un bărbat murise și Maxim apăruse pe lume – părea prea evidentă pentru a putea fi ignorată.

Iar acum Maxim voia să se joace de-a războiul. De ce? Pentru ce? Șerșnev simți în această solicitare o proastă convergență a doua lumi pe care el, în mod superstițios, prefera să le țină la distanță una de cealaltă. Chiar dacă gloanțele puștilor de paintball erau jucării. Colegii săi, care știau câte ceva despre problemele lui de familie, erau încântați: în sfârșit băiatul are curaj, gena tatălui predomina. O să vă jucați împreună. Dar Șerșnev era sigur că Maxim îl va ruga să joace în cealaltă tabără.

Explicase tot ce făcuse ca fiind pentru Maxim: de dragul vieții sale liniștite. Șerșnev nu putea admite că fiul său era important și necesar pentru el doar ca o justificare. Acum se aștepta la cine știe ce truc răzbunător, un ricoșeu din trecut.

Însă nu putea refuza.

Văzând panoul publicitar – Teritoriul X, Paintball –, Șerșnev ieși de pe autostradă. Nu avusese timp înaintea excursiei să studieze exact unde mergeau. Probabil în vreun depozit abandonat sau un fost sanatoriu transformat în decorul unui câmp de bătălie (ridicol pentru cei care se pricep) sau într-o lume apocaliptică postnucleară.

Șerșnev văzuse Groznîi după două atacuri ale armatei. Suburbiile Damascului bombardate și transformate în ruine. Sate incendiate. Avea superioritatea arogantă a unui bărbat a cărui întreagă biografie, din școală și până la serviciul militar, îl antrenase pentru a vedea violența ca sursă de experiență, pentru a-i respecta autenticitatea, urmele adevărate și imposibil de uitat.

Se uită în oglinda retrovizoare la fiul său și la prietenii lui. Pui. Țânci. Mormoloci. Simți dorința de a le băga nasurile în cenușă și noroi adevărat, să iasă de pe șosea și să găsească nu un parc suburban bine-cunoscut, ci un sat eviscerat și lipsit de viață, fără secrete transparente de prin vecini, din cauză că toate ușile fuseseră dărâmate, perdelele smulse, dulapurile golite și fiecare crăpătură verificată de ochii soldaților.

Deranjul satului depopulat provoca, scotea la lumină sentimentul neplăcut și persistent al unui raid bine planificat. De câte ori nu conduseseră în acest fel, în anii de început, doar în mașini blindate și mai târziu în autobuze,

verificându-și armele, pregătindu-se să-i înconjoare și să dea buzna peste ei! Simțise esența, ritmul acelui sentiment într-un poem pe care un bătrân dedicat li-l citea la orele lor militare de engleză – un profesor care cunoscuse era legendară a Cambridge Five[4]. De obicei, poezia nu-l interesa pe Șerșnev. Poezia fusese o pedeapsă la școală, prăbușindu-se în memoria sa asemenea unui terci; nu putea înțelege de ce oamenii o scriau, de ce aveau această toană bizară. Însă memorase acest poem – singurul din viața sa – fără repetiție, pentru că se încadra atât de perfect în contururile sufletului său. Și acum îl bolborosi, fericit că-și putea găsi propriile sentimente în sunetele unei limbi străine:

O what is that sound which so thrills the ear
Down in the valley drumming, drumming?
Only the scarlet soldiers, dear,
The soldiers coming.

O what is that light I see flashing so clear
Over the distance brightly, brightly?
Only the sun on their weapons, dear,
As they step lightly.[5]

Voia să continue, însă se opri. Ajunseseră.

Terenurile de paintball se aflau într-o fostă tabără de pionieri.

Șerșnev spera ca ei să nu se joace printre containere de transport. Odată, el și colegii săi se duseseră acolo ca să se relaxeze și aflaseră că terenurile de paintball fuseseră organizate ca să imite o bătălie într-un port. Ieftin și ușor, colectai pur și simplu un lot de containere uzate, la preț de fier vechi, le instalai pe un câmp gol și aveai un labirint. Proprietarii le spuseră că mulți fac asta, era cea mai ieftină variantă – cheltuiala principală fiind doar închirierea terenului. Colegii săi, care fuseseră în acel război, râseră, izbind cu paturile puștilor de marginile canelate – containerele erau pustii, goale; lui Șerșnev îi plăcea acel sentiment de experiență comună care nu trebuia rostită cu voce tare. Însă nu voia să se joace cu Maxim în acel decor.

Făcu aranjamentele pentru un teren de luptă paintball diferit.

O tabără de pionieri. Ușor de recunoscut, tipică. Șerșnev fusese într-una ca asta, copil fiind – pe teritoriul garnizoanei tatălui său. Cu o gheretă la poartă. Clădiri de un etaj pentru detașamente, vopsite cu ipsos galben care

putea fi răzuit, dizolvat în apă și transformat într-un lichid cu care să se stropească unii pe alții din cutii vechi de conserve. Un teren de paradă, năpădit de iarbă și portdrapele. Un bust al lui Lenin, acoperit cu vopsea caustică argintie. O baie cu zid jos, de cărămidă. Straturi de flori făcute din anvelope în fața clădirilor administrative. Difuzoare fixate pe stâlpi…

Simți miros de fum – în depărtare se vedeau focuri de tabără, pentru a crea o atmosferă de bătălie. Maxim se duse la birouri pentru că voia să-și plătească singur partida, deși cu bani de la taică-său. Prietenii lui așteptară lângă autocar. Șerșnev crezu că ei își vor aprinde o țigară, însă nimeni nu fuma. El era singurul cu o țigară, trase un fum și îl expiră, îndepărtând un semn rău în timp ce analiza două straturi, două perioade din memoria sa.

Iată-l, comandant al detașamentului de pionieri. Se jucau Lovește fulgerul, un joc pe care-l așteptaseră toată ziua; se târau pe sub arbuștii tăiați strâmb înspre sediul „Albaștrilor" din clădirea 12 și îl puteau auzi pe generalul lor, comandantul pionier Venia Valkov, dând ordine. Echipa lui Șerșnev intenționa să fugă înăuntru, să smulgă peticele albastre cusute pe cămășile dușmanilor și adversarii erau nevoiți să stea la podea, fierbând de furie, exact acolo unde erau „omorâți".

Și aici – copleșitor – erau aceleași alei asfaltate, arbuști neglijați, clădiri galbene și băi din cărămidă roșie. Tribunele cu sloganuri roșu cu alb erau ciuruite de gloanțe și arse. Un banner artizanal cu un lup care-și arăta colții era atârnat pe un portdrapel. Aceeași tabără, același panou sub forma unei arcade înguste deasupra porții: TINERII LENINIȘTI. Pădurea era diferită, nu pini rari, ci foioase des plantate, deformate, răsucite de gravitația interioară a munților. În apropiere curgea un râu de munte învolburat și zgomotul acestuia era asemănător vocilor oamenilor care preluaseră tabăra: ca și cum cineva adunase cele mai străine și mai pătrunzătoare sunete și le contopise într-unul singur.

El era comandantul de unitate, un grup mai mic. Treaba lui era acum să observe, deoarece totul era deja prestabilit; mătăniile tratate într-un sicriu gravat, mătăniile din lemn lustruit grosier, deoarece lemnul absorbea atât de bine uleiurile aromatice, acoperind mirosul slab al substanței speciale.

Șerșnev fu surprins când îl lăsară să vadă planul pe care îl puseseră la cale superiorii. Zise cu precauție că ar fi fost mai ușor să ținteși cu o rachetă sau să lovești din elicoptere. Nu voia să-și riște oamenii într-o operațiune pentru gradele științifice ale cuiva, de dragul testelor de teren ale unei arme preistorice care părea o farsă teatrală – puteau la fel de bine să le

ceară să tragă cu săgeți sau să folosească pumnale. Însă acum, efectiv, simțea mișcarea mărgelelor din sicriu, își închipui mâinile cuiva deschizând cutia și scoțând mărgelele înșirate pe o sfoară aspră, darul fals; își vor plimba mărgelele printre degete, lucru care va fi urmat de un țipăt strident care nu cunoștea rușinea.

Când bărbatul care avea același nume cu al băiatului pe care îl torturase, dușmanul pe care îl căutase de atâta vreme, comandantul trupelor și, în trecutul recent, președinte al Colhozului de Răsărit, de o vârstă cu Șerșnev, urlase de durere, maiorul înălțase o rugăciune păgână, nemiloasă, blasfemie către Creator – creatorul acelei morți imperceptibile îmbibate în mătănii.

I se acordară o decorație și o promovare. Însă după asta nu făcură altceva decât să-l țină deoparte, ca pe un instrument care își justifica forma înșelătoare, însă era rareori folosit. Alții fură trimiși în misiuni obișnuite și nu mai existară operațiuni în acea linie specială. În orice caz, nu în secțiunea lor.

Alți bărbați îl depășiră încet, dar sigur în grad, medalii și clasificările neoficiale ale agenților secreți. Cariera sa fu marcată de substanța misterioasă despre care nu știa nimic, cu toate că trebui să semneze un contract separat de confidențialitate împreună cu cele obișnuite, înainte de raid. Undeva la vârf erau concepute planuri secrete și erau date ordine. Undeva, în laboratoarele departamentelor lor, credea Șerșnev, chimiștii încă mai creau substanțe. Locotenent-colonelul aștepta momentul când se vor sincroniza: ordinul și substanța, el și următoarea țintă.

Șerșnev își termină țigara și strivi chiștocul. Decizia veni de la sine: azi îl va lăsa pe fiul său să-l împuște. Nu să-l omoare, ci să-l rănească. Era necesar. Să-l lase pe Maxim să vadă sângele din vopsea pe trupul tatălui său și să simtă bucurie și jenă. Acea pată roșie, acea împușcătură reușită va fi prima lor poveste de adulți de care își vor aminti mai târziu – Cu câtă iscusință te-am ochit, o, da, cum ai făcut-o.

Șerșnev își trase pe el combinezonul de joc. Echipele se despărțiră. Una urma să asalteze „baza” – un fost dormitor de unitate – și cealaltă s-o apere. Șerșnev se alătură părții atacatoare. Ei vor avea mai multe pierderi. Încercă să-i spună ceva fiului său, însă în timp ce se gândea la cuvintele potrivite, Maxim își trase viziera căștii și ridică două degete în semn de victorie.

Încă o dată, Șerșnev se ascunse în spatele copacilor, uitându-se la casele galbene. Se târî, trase, le dădu ordine subordonaților – stânga, dreapta, încercuiți. Bineînțeles, juca la o treime, un sfert din forța sa, ratând

intenționat sau chiar renunțând să tragă. I-ar fi putut împușca pe toți în zece minute, chiar cu pușca asta proastă de paintball care nu trăgea cu precizie sau la distanță. Însă jucă mai departe, încercând să-și înfrângă anii de antrenament și iscusință, încercând să se oblige să dea răspunsul greșit. Șerșnev îl căută pe Maxim, credea că era posibil să-l fi văzut la fereastră, purtând casca cu numărul 1. Aveau toți aceeași uniformă și aceleași căști și se îngrijora că va face o greșeală și l-ar lăsa pe unul dintre jucătorii săi „să-l omoare" sau „să-l rănească" pe fiul său; îndreptă pe furiș jocul în direcția dorită.

Apărătorii se retraseră în clădire. Șerșnev fugi și se aruncă peste pervaz. Voia să ajungă la fiul său teafăr, reducându-și echipa pe parcurs, astfel încât victoria lui Maxim să fie și mai impresionantă.

Însă se dovedi că holurile înguste erau pline de paturi de metal, mese și scaune. Asta complica lucrurile chiar și pentru el. Fără să observe, Șerșnev intrase în ritmul și furia acțiunii. Doborî pe unul cu o lovitură precisă chiar în vizieră, care fu apoi acoperită de roșu. Îl doborî pe altul cu un foc tras la picioare. Împușcătura de răspuns lovi peretele de lângă capul său.

Pentru amuzament, Șerșnev aruncă un birou pe coridor. Apoi sări afară. Cu vederea periferică, văzu mișcare într-o cameră goală. Trase un foc, de foarte aproape, știind că gloanțele cu vopsea dureau cu adevărat de la acea distanță, însă nu se putu abține. Trase așa cum ar fi făcut-o într-o bătălie adevărată, de dedesubt, vertical de la zona inghinală înspre gât, apoi fugi doi pași pentru a termina cu el, îndreptă țeava puștii…

Dar nu trăgea.

Pușca de paintball avea mai puține cartușe în încărcător decât mitraliera lui obișnuită.

Pe casca jucătorului era vopsit numărul 1. Maxim, căzut pe spate, mânjit cu sânge fals, gemea și încerca să se târască, împingându-și picioarele pe linoleumul alunecos. Vopseaua se împrăștiase ușor pe viziera de plastic. Ochii înnebuniți de durere și frică îl priveau.

Șerșnev ar fi putut îndrepta lucrurile. Ar fi putut îngenunchea. L-ar fi putut îmbrățișa, ține aproape. I-ar fi putut cere iertare. I-ar fi putut explica ce i se întâmplase, că era o idee proastă să joci paintball cu un soldat profesionist. Însă aceeași forță malefică ce îi direcționase degetul pe trăgaci și răspunsese prompt unui ordin – „Doar soldații stacojii în pereche, Soldații venind" –, acea forță îl făcu pe Șerșnev să se întoarcă și să plece. Fiul lui nu se putea văicări așa, nu putea fi atât de speriat. Și, cel mai important, el nu

putea, n-avea dreptul să-l privească pe tatăl său în felul acela.

Șerșnev se duse pe coridor. Nu mai rămăseseră adversari. Câștigase bătălia pe care își dorise s-o piardă.

Telefonul îi vibră încet în buzunarul salopetei.

— Tu? Mâine, la ora opt la Direcție. Ai priceput? Terminat.

Capitolul 5

Medicii de la spital îl tratau pe Kalitin cu deosebit respect. Și nu din cauza asigurării scumpe pe care o avea. Doctorii îl considerau pe Kalitin un fost coleg și la început se așteptaseră să fie pretențios. Însă se dovedi a fi pacientul ideal: nu era îngrijorat, nu punea întrebări, n-o chema noaptea pe asistenta de gardă și suportă cu răbdare procedurile.

Credeau că nu-i era teamă.

Lui Kalitin îi era teamă. În felul în care îi fusese teamă doar o dată în viață, într-o iarnă lungă în copilărie. Tocmai se mutaseră în Oraș, unde li se dăduse un apartament de două camere cu bucătărie și baie – i se păruse imens după camera mică din apartamentul la comun. Mergea la o școală nouă – unde toți erau boboci ca el și unde nu erau bătăuși mari din clasa a doua și a treia, ca la fosta școală. Viața părea luminoasă și tonică.

Dintr-odată ceva inexplicabil li se întâmplă mamei și tatălui său. Seara, părinții săi așezau o oală peste telefon – acum aveau propriul telefon – și se închideau în bucătărie. Apa curgea la volum maxim în chiuvetă și radioul declara tare și solemn: Astăzi întreaga țară… Abia dacă li se mai auzeau vocile: stranii și îndepărtate. El se ascundea în hol în spatele hainei de blană vechi și năpârlite a bunicii, încercând să prindă măcar un cuvânt.

Mama lui era chirurg. De curând, le spusese cu mândrie cât de bine echipată era noua sală de operații. Acum voia să plece numaidecât. Tatăl său încerca s-o convingă să rămână.

— Ai numele meu de familie, spuse el încetișor.

— Crezi că ei nu au dosarul meu? replică ea.

— O să fie bine, zise el pe un ton nesigur. Uite, m-au făcut cadru didactic superior. Mi-au dat acces. Prima categorie! Crezi că aș avea asta dacă ne-ar bănui de ceva? Apartament. Salariu. Rații. Mi-au aprobat subiectul de dizertație.

— Ai citit ce se scrie în ziare? întrebă ea cu asprime în glas. Doctori criminali! Am studiat cu unul dintre ei, nu înțelegi?

Tatăl său se opri din vorbit. Apoi zise:

— Igor ne va ajuta.

— Atât timp cât Igor nu se duce la fund și el, replică ea cu tristețe și monotonie în glas. Acesta e doar începutul.

Acele discuții nocturne distrugeau blândețea invizibilă și caldă din casă, deschizând găuri largi către nesiguranță și frică. Începu să creadă că unii dintre profesori îl priveau ciudat: de parcă știau ceva. Teama deveni condimentul din mâncare, umbra tuturor sentimentelor, ecoul tuturor sunetelor. Teama îndepărtă tot sprijinul din lume, îi răpi simțul obișnuit de echilibru, îi fură agilitatea.

Din cauza asta căzu în vestiar după ora de sport. Se încurcă în pantaloni. Dărâmă stângaci geanta din pânză a cuiva de pe bancă. Un schimb de haine căzu pe jos – și un teanc de fotografii soioase cu marginile rupte și roase.

Vovka Sapozok, bufonul clasei, veni în grabă și privi peste umărul său; fluieră uimit, apoi plescăi lasciv și dezgustător din buze.

Fotografiile se împrăștiară și se amestecară. Brațe goale, sâni, funduri, piele lucioasă albă și neagră, dresuri, pene de struț, perdele vaporoase, canapele, papuci. Femei pe spate, pe vine, în genunchi. Bărbați goi cu pălării negre. Smocuri negre de păr între coapse durdulii de femei. Penisuri în guri. Goliciunea nu era în trupuri, ci în viața reală secretă a bărbaților și femeilor, acoperiți de haine, seriozitatea înspăimântătoare a ceea ce se întâmpla în fotografii, era ca și cum ar fi văzut nașterea sau moartea. Și o vestimentație stranie și bizară, bijuterii aparținând unui teatru de basm, unui ritual străin, unei lumi dispărute.

El privi, încremenit pe loc. Sapozok tăcu și se aplecă în față, sprijinindu-se de umărul său de parcă era îndrăgostit.

Vocile izbucniră în vestiar. Elevii mai mari, echipa de volei. Înalți, transpirați, furioși după meci. Sapozok fu primul care simți pericolul și încercă să sară într-o parte, însă căzu pe spatele prietenului său, încălecându-l asemenea unui câine maidanez, o piticanie grăbită, apoi se rostogoli și dispăru.

Băieții mai mari râseră și hohotiră zgomotos, apoi se opriră brusc.

— Nenorocitule!

O lovitură grea îl aruncă pe băiat înspre bancă.

Băiatul cunoștea vocea aceea. Era a fiului colonelului Izmailov, comandantul militar al Orașului. Îl văzuse cu tatăl său acasă la unchiul Igor. Îi auzise pe adulți vorbind despre cum, după război, colonelul fusese trimis în Germania să dezasambleze echipamente științifice și se întorsese cu „multe lucruri interesante pentru el, personal”.

Interesant. Băiatul își dădu seama că Izmailov junior luase acele fotografii porcoase de la taică-său. În secret, bineînțeles. Și că dacă erau găsite, dacă

un profesor intra chiar…

Făcu pipi pe el.

Izmailov îl ridică de ceafă. Pozele nu mai erau pe podea. Fiul negricios al comandantului, cu capul lui rotund, se uită la el, însă se uită pe furiș și în jur – se părea că nu avea încredere în nimeni din echipă. Erau și copii mai mici în preajmă.

— Dacă spui de asta cuiva, te omor, rahatule!

Izmailov îl împinse într-un colț al încăperii.

Nici înainte, când era pace în familie, băiatul nu le-ar fi spus nimic părinților. Cum putea dovedi că nu dorise și nu intenționase să fure acele poze? Cum putea recunoaște că nu le văzuse deloc?

Acum simțea că și dacă mărturisea – părinții nu-l vor asculta, nu se vor sinchisi de asta.

N-aveau timp de el.

Săptămâna următoare, Izmailov se întâlni „întâmplător" cu băiatul de trei ori în ușa clasei. Rămase pur și simplu acolo și se uită la el. Privirea sa începea să manifeste caracterul aspru al tatălui său; putea sta calm la masă, privind politicos la comesenii din jur, iar aceștia tăceau mâlc, lăsau furculițele jos și, nu se știe de ce, începeau să frece picioarele paharelor lor de votcă. Băiatul își aminti de trupurile negre și albe, aplecate cu supunere, de bărbații cu jobene negre, de mâna lui Izmailov, de șoapta sa furioasă și fierbinte și simți că n-avea puterea să scape de acea amintire.

Apoi veni ziua când, din nou, ora de sport coincise cu antrenamentul de volei. Mai devreme ar fi reușit să scape de asta, spre exemplu, mâncând zăpadă ca să răcească și să stea acasă. Însă nu se putea descurca. Era nevoie de curaj, pe care nu-l puteai împrumuta, pentru genul acesta de șiretlic. Băiatul era consumat de teamă și vină: dacă n-ar fi dărâmat geanta lui Izmailov, nu s-ar fi întâmplat nimic.

Rămase la oră. Își puse schiurile, care erau prea lungi, prost ceruite și cu suporturi șubrede.

Schi fond.

Făcu prima tură cu plăcere, surprins de indiferența trupului său, de îndemânarea sa anostă și dârză, în ciuda schiurilor cu asperități și de oroarea dinaintea sa. Vântul începu să bată și gerul ușor se înmuie și mai tare, iar zăpada de pe traseu, cu toate că era bătătorită și compactă, începu să se lipească de schiurile prost ceruite.

Începu un viscol crunt. Albul învolburat ascundea siluetele colegilor săi

și clădirea școlii. Zăpada formă un bulgăre compact pe schiul drept; băiatul smuci piciorul și șuruburile îi ieșiră din găurile lărgite, împreună cu un jet de particule de lemn și rugină.

Rămase acolo, cu un picior încălțat în schi și celălalt fără. Își dădu seama că nu exista nimic bun pe lume ca să scape de Izmailov care aștepta în vestiar; conștientizarea era la fel de evidentă și finală precum o sentință; foarte matură. Băiatul se rugă fără cuvinte, implorând viscolul, cerul, pe oricine – salvează-mă!

Lumea, se pare, nu-i răspunse.

Își scoase și al doilea schi și se îndreptă supus către sala de sport.

La intrare nu era nimeni. Plasa de volei încă se mișca încetișor. Un fluier zăcea pe scaunul arbitrului. Mingea se rostogolise într-un colț.

Se simțea de parcă pătrunsese prin cine știe ce gaură periculoasă în viscol și ajunsese într-o lume paralelă, fără oameni. Dacă ar fi început un război, ar fi fost sirene de avertizare urlând în tot Orașul. Oare dușmanul atacase brusc?

Aruncă o privire în cantină. Pahare de ceai și bucăți neterminate de pâine pe mese. Putea simți mirosul de terci de ovăz ars. Pisica bătrână, Duska, stătea lângă coșul de gunoi așteptând oase și pielițe.

Ușa de la amfiteatru era ușor întredeschisă. Putea auzi plânsete înăbușite.

În amfiteatru era întuneric, doar câteva lumini erau aprinse. Era plin de profesori, elevi, paznici și bucătari. Directorul era pe scenă. El ridică singura mână pe care o avea, de parcă încerca să prindă pe cineva care voia s-o zbughească și, cu aceeași voce pe care o folosise când își trimisese batalionul de tancuri la atac, strigă:

— Momentul de reculegere s-a terminat! În genunchi! În genunchi!

El îngenunche primul și toată lumea îl urmă.

— Să ne amintim, izbucni vocea directorului. Să ne amintim… Dragul nostru…

Vechea cicatrice strâmbă care îi traversa tâmpla și obrazul se făcu albă și chipul îi fu inundat de sânge rău. O veche contuzie, un proiectil german care lovise turela tancului, îl surzi din nou, el se lăsă la podea, în timp ce o bucătăreasă inimoasă strigă:

— L-au omorât!

Toată lumea începu să plângă, cuvintele eliberară plânsetele.

Cineva îi puse o mână pe umăr. Izmailov. Gura îi era strâmbă și avea lacrimi în ochii lui goi și sălbatici. Băiatul simți că și el plângea. Izmailov

se ridică în picioare și plecă. Oamenii se ridicară, ținându-se unii de alții, năuciți.

Un portret al unui bărbat cu mustață era atârnat în mijlocul scenei. Băiatul știa că Orașul fusese fondat la ordinele sale directe. Portretul avea o panglică neagră într-un colț.

Crezând în nemurirea acestui bărbat, în nemurirea numelui său, băiatul nu putea accepta că acesta era mort cu adevărat, că era redus la un trup golit de spirit. Credea că nu murise cu adevărat, că mai degrabă se sacrificase pentru o oră, o zi pentru a opri răzbunarea lui Izmailov, pentru a-l salva pe el, cel mai neînsemnat dintre neînsemnați. Fu cuprins de un val incontrolabil de fericire și durere, de dorința de a se sacrifica pe sine în schimb, de a-și da întreaga viață, prezentă și viitoare, puterii binefăcătoare întrupată în acel portret familiar și mângâietor. Plânse cu patimă, descărcându-și frica, tavanul se răsturnă cu susul în jos și lămpile zburară într-un arc strâns.

Întuneric. Seninătate.

Mirosul înțepător al sărurilor pentru leșin.

Izmailov nu se mai apropie de el. La sfârșitul verii, dispăru din Oraș. Împreună cu tatăl comandant.

Părinții nu se mai încuiară în bucătărie seara și nici nu mai acoperiră telefonul cu o oală. Maică-sa începu să-și laude iarăși sala nouă de operații.

— L-au înlăturat pe Izmailov, zise unchiul Igor cu o indiferență evidentă când merseră în vizită. S-a dovedit că era complice cu Beria, dușmanul poporului.

Băiatul crezu că acest lucru fusese orchestrat cu totul de puterea binefăcătoare la care reușise să ajungă. Acum știa că bărbatul din portret murise, de fapt; murise pentru totdeauna. Cu toate astea, diviniza prezența acelei puteri care era și în unchiul Igor; în cuvântul simplu și radios „înlăturat” care îi întunecă triumful; secretul și marea cunoaștere a cauzelor și efectelor.

•

La spital îl rodea aceeași teamă copilărească de inferioritate și abandon.

Dar acum nu mai exista nicio forță salvatoare. Toate mirajele acesteia dispăruseră, asemenea pancartelor și blazoanelor țării în care se născuse.

Ceea ce rămase era supunerea pacientului. Și gândurile în care încerca să-și justifice frica și să-și găsească calea către și sprijinul pentru o speranță necondiționată și nu una iluzorie.

•

Kalitin puse ziarul deoparte. Nu-i plăcea să citească de pe un ecran, ochii îi oboseau prea repede și făcuse din cititul ziarelor o parte din imaginea de sine: omul de știință conservator, un emigrant care nu putuse ajunge la înălțimile atinse anterior în patria istorică și se pensionase.

Avea și o teamă instinctivă de calculatoare și smartphone-uri care colectau și salvau metadate; încerca să nu folosească motoare de căutare care își aminteau întrebările puse; n-avea încredere în protocoalele VPN sau în criptare.

Doar un ziar anonim tipărit; o ediție nouă, cumpărată de la un chioșc.

Acum ziarele îi erau aduse de către personalul spitalului care glumea respectuos în legătură cu bătrânul singuratic: cine altcineva ar putea răsfoi atât de calm paginile isterice de știri știind că exista o suspiciune de cancer inoperabil și că în orice moment rezultatele testului și diagnosticul final vor fi dezvăluite?

De formație chimist, Kalitin știa multe despre corpul omenesc, însă doar dintr-un punct de vedere îngust și specific: cum să omori un trup. Avea o idee destul de bună despre metodele moderne de tratare a cancerului, dintre care unele erau de departe înrudite cu domeniul său de cercetare; la urma urmelor, la un anumit nivel, el studiase distrugerea direcționată a anumitor celule.

Însă rămăsese ignorant în privința medicinei. Gândurile sale academice și teoretice despre moarte și apropierea obișnuită de aceasta în laborator îi dădură lui Kalitin aroganța pervertită a unui tehnocrat care crede că distrugerea și creația, uciderea și vindecarea erau în mod egal posibile; orice putea fi distrus putea fi reparat – lucru, trup, spirit – era treaba altor specialiști care vor fi la îndemână când va fi nevoie: meșteri, doctori, psihologi.

El, care elaborase substanțe de la care nu exista salvare, care cunoștea efectul moleculelor lor virulente, credea încă, copilărește, că salvarea era mereu posibilă în cazul unei boli obișnuite, era doar o chestiune de intervenție oportună, o chestiune de mijloace, efort și preț; Kalitin era pregătit să plătească cel mai mare preț.

Își putea permite un spital bun. Doctori buni. Însă acest lucru nu era suficient pentru o speranță fermă. Ar fi fost stupid să aștepte ajutor. Îi dăduseră de înțeles acest lucru de mai multe ori. Invitația de a consulta grupul de investigații era un gest de rămas-bun, o amabilitate administrativă formală. Știau sau presupuneau că cel mai probabil ar fi murit într-un an.

Austeritate națională: să stoarcă și ultimul strop de pastă de dinți din tub. Trebuia să se descurce cumva cu facturile de la spital, să echilibreze balanța debit-credit, deoarece asigurarea lui nu avea să acopere tot. Apoi mai era și înmormântarea.

Ei nu-i spuseră la telefon ce crimă ancheta grupul. Secretomanie. Nu la telefon. Ce știu ei despre secretomanie? În trecutul său îndepărtat, un mesager înarmat venea la Kalitin cu un plic sigilat într-o pungă sigilată. Secretomanie… De parcă el n-ar fi putut ghici de vreme ce era peste tot în ziare. Șoc anafilactic sau simularea acestuia. Era, probabil, o substanță de origine naturală. Nu laboratorul său, nu activitatea sa. Într-un restaurant, de la mică distanță. În fața martorilor. Riscant. Nu murise imediat, rezistase, șoptise ceva. Distanța? Doza? Metoda? Vremea? Informații specifice despre organism? Mâncarea? De fapt, nu era clar dacă avusese timp să mănânce sau nu, ce mâncase nu interesa deloc presa și nu era pomenită nicio vorbă despre alcool, proștii. Interesant, interesant… Trebuia să citească mai mult despre asta.

În primii câțiva ani după fuga sa, Kalitin nu citise niciun ziar. Știrile nu-l interesau. Laboratorul, copilul său, era acolo, în patria care-l trădase. Cercetarea fusese înghețată și personalului i se dăduse concediu fără plată.

Sperase că-l vor crede aici și îi vor da resurse și colegi. Și-ar fi restaurat arsenalul și și-ar fi continuat cercetarea întreruptă. Serviciile speciale, își spuse Kalitin, erau la fel pretutindeni. Cu siguranță foștii dușmani de cealaltă parte a Cortinei de Fier, care trebuiau să adune bob cu bob informații despre laboratorul său și care îi văzuseră creațiile în acțiune – ar înțelege ce bunătăți aducea: excelente, cu perspective, de neprețuit.

Interogatorii, verificări. Soarta i se decise încet, cu dificultate, însă aștepta și spera. Îl periară pe toate părțile, scoaseră tot de la el – cu excepția Neofitului, ultimul său secret; o substanță care nu era încă documentată. Kalitin, de asemenea, nu le spuse ce anume numeau ei testare pe manechine în laboratorul său.

În cele din urmă, îi dădură șansa să rămână. Îl ascunseră de copoi. Însă îi oferiră o slujbă neimportantă, cu toate că foarte bine plătită, de consultant extern în investigații legate de armele chimice.

Era ca și cum i-ar fi atras atenția: tu ai făcut mizeria, tu s-o cureți.

Kalitin încercase din nou să insinueze că și-ar putea relua activitatea.

Îi promiseră să-l încerce în acel caz.

Abia atunci își dădu seama că îl manevrau cu grijă, ca pe o substanță

chimică periculoasă, ca pe un sit contaminat. Îl puseseră în izolare, astfel încât nimeni să nu-l poată găsi și folosi. În cele din urmă, era mult mai ieftin să-i plătească un salariu și să-l țină sub control decât să se lupte cu monștri pe care el i-ar fi putut crea peste tot în lume.

Astfel primi recunoașterea dorită de la foștii săi dușmani: îi cunoșteau valoarea și de aceea îl țineau sub lacăt. Păreau să înțeleagă – fuseseră și psihologi printre cei care-i luaseră interviurile – că era capabil să fugă doar o singură dată în viața sa și că folosise acel prilej, nu avea să mai încerce vreodată.

Se relaxă și acceptă durerosul și imposibilul.

În 1991 îi rămăseseră doar câteva luni pentru a completa sinteza și a-și pregăti cea mai bună creație a sa pentru testare. Cea mai stabilă, cea mai nedetectabilă substanță. Neofitul. Pentru a crea nu o versiune experimentală, ci o compoziție echilibrată, gata de producție.

Mulți ani, acest ideal îl ocolise. Dar Kalitin depăși toate obstacolele, rezolvă enigmele științifice, obținu finanțare sporită. Simți că nașterea substanței superioare dorite nu mai putea fi oprită, că era la fel de inevitabilă precum răsăritul.

Bineînțeles, organismul administrativ era deja bolnav, destrămându-se de parcă țara însăși fusese otrăvită, întârzieri ale echipamentelor. Întârzieri ale salariilor. Nesiguranța șefilor. Dubița insesizabilă deghizată în mașină de pâine încetă să mai vină cu livrarea de „manechine” de la închisoare. Avea nevoie de alte trei, două, măcar unul.

Kalitin n-avea nimic al său. I se livra totul, extras din măruntaiele pământului, adunat de la fabrici, dacă era cazul cumpărat în valută forte din străinătate; dacă nu-l puteau cumpăra, îl furau, copiau sau confecționau un singur dispozitiv la o fabrică experimentală la un cost incredibil.

Dintr-odată, acest corn al abundenței care acoperea orice registru și clasificare posibile, de la șuruburi și fire, până la izotopi rari, își încetă activitatea. Secă.

Și, lucrul cel mai rău dintre toate, Kalitin nu mai simți voința conducătoare și pretențioasă a statului la oamenii care fuseseră mereu legăturile sale de încredere.

Chiar când Partidul declarase perestroika și glasnostul, ei se amuzaseră și îl asiguraseră că schimbările nu vor afecta industria lor. Acum șefii șovăiau și începeau conversații despre schimbare și dezarmare, lucruri neauzite în trecut.

Kalitin își amintea ziua când îi spuseseră că activitatea sa se va opri temporar: aparent trebuiau să rezolve probleme legate de subordonarea administrativă a laboratorului.

Pentru prima dată în viața sa, simți că exista ceva mai mare decât el, mai mare decât legile chimiei și fizicii pe care învățase să le înțeleagă și să le folosească. Kalitin știa cum să depășească orice: intrigile rivalilor științifici, certurile dintre șefii industriali și militari, misterele materiei; avea puterea interioară care străpungea toate obstacolele umane. Apoi, Uniunea Sovietică se prăbuși, o forță necunoscută doborâtă de edificiul imuabil al statului și versiunea de producție a Neofitului muri sub dărâmături.

Nu se gândise niciodată în mod serios la Dumnezeu și muncise fără teamă în laboratorul său instalat în chiliile pângărite ale unei foste mănăstiri; în acea zi Kalitin simțise ceea ce-și închipuia că trebuia să fie Dumnezeu pentru credincioși. Forța întunecată și impenetrabilă a materiei care rezistă înțelegerii științifice. Care se teme de titani precum Kalitin care începuse o nouă eră în știință învățând să privească mai adânc decât alți oameni de știință în esența lucrurilor – mulțumită contopirii capacităților tehnice ale industriei de masă cu puterea nelimitată a economiei de stat planificată, care putea concentra resurse nemaiauzite anterior pentru obținerea unui țel științific și care oferea oamenilor de știință aleși nu doar mijloacele, ci și puterea directă și periculoasă de a realiza acel lucru.

Kalitin se confruntă cu consternarea placidă a colapsului total. Nu se putea răzbuna pe puterea distructivă și nici n-o putea învinge. Însă își dorea enorm să se răzbune pe complicii săi, acei proști lipsiți de creier, șefii precauți, generalii lași cu epoleți mari, care nu puteau gestiona nimic altceva în afară de o lovitură de stat de desene animate și cărora le tremurau genunchii. Sau orbii care voiau ceva ce numeau o viață liberă, proștii care își abandonaseră locurile și posturile lor rezonabile.

Când Kalitin fugi la scurt timp după aceea, își luă setea ascunsă de răzbunare drept călăuză. Însă pe măsură ce anii trecură, deveni clar că făcuse o greșeală obtuză.

Se grăbise.

Când foștii dușmani îi respinseră cunoștințele și serviciile, lui Kalitin nu-i mai rămăsese decât să viseze la restaurarea URSS. Nu exista viață pentru el în afara laboratorului și un laborator era posibil, credea el, doar în interiorul Uniunii Sovietice. Își dorea acea renaștere cu o pasiune mai mare decât aceea a celor un milion de comuniști înrăiți care se reuniseră în 1993,

când mulțimea, îmbătată de roșul a sute de steaguri, omorâse un polițist în bătaie. Se rugase – cu rugăciunile dizgrațioase și blestemate ale unui ateu – la Neofitul său, divinitatea nenăscută a armelor secrete, cerându-i ajutorul dacă voia vreodată să apară pe lume în toată puterea sa.

Și, într-o zi, răsfoind un ziar lăsat de un pasager în tren, Kalitin văzu o relatare despre războiul cecen din Caucaz. Începu să o citească dintr-o curiozitate răzbunătoare: ce probleme au acei trădători și renegați nebuni?

Avea cunoștințe destul de vagi despre geografia țării sale – petrecuse decenii în bula sa de laborator. Așa că nu prea înțelegea unde se aflau aceste orașe și sate. Era iritat de felul străin în care sunau numele locurilor din Cecenia și surprins de slăbiciunea acelei armate odinioară atotputernice care nu le putea șterge de pe hartă. Ei bine, dacă armata aceea nu se putea apăra singură, dacă tancurile și transportatoarele blindate erau oprite de o mulțime neînarmată în capitală, atunci acea armată își merita acest gen de umilință, gândi Kalitin.

Nu credea descrierile referitoare la epurări, tortură și lagăre de concentrare sau tabere de filtrare, bineînțeles. Nu pentru că le găsea de neînțeles din punct de vedere moral. Pur și simplu nu putea crede că vreun ziarist ar fi fost capabil să fie martor sau chiar să audă despre ele.

O călătorie plictisitoare. Articolul era într-o limbă străină care pentru el era încă plină de lacune de vocabular și necunoscute gramaticale. Răsfoi leneș articolul, sărind peste paragrafele pe care nu le înțelegea. Deodată, se trezi. Deveni încordat și citi cu atenție.

Corespondentul special se pare că avea surse printre luptători. Sau fusese pe liniile de front mai ușor de penetrat. Scria că un cunoscut comandant fusese de curând otrăvit în baza sa dintr-o fostă tabără de pionieri. Forțele federale mituiseră un trădător și îi dăduseră comandantului niște mătănii otrăvite, aparent niște relicve străvechi și binecuvântate. Luptătorii jurară răzbunare și făcuseră apel ca lumea să fie atentă la acest act de terorism chimic.

La început Kalitin chicoti. O relicvă sfântă, mătănii otrăvite! Ce-o să le mai dea prin cap, oare!? Shakespeare curat. Întreaga poveste era, probabil, invenția jurnalistului. Știre falsă.

Dar în același timp își aminti de propriile experimente timpurii cu maimuțe luate de la crescătorii lor. Unele dintre animale erau trimise la grădini zoologice pentru public și altele la Kalitin și la nenumărații săi colegi. O dată, la grădina zoologică, căutase pe chipurile maimuțelor care se

strâmbau un semn de cunoaștere a faptului că sortatorul le scutise de o soartă teribilă – un experiment cu una dintre formulele sale timpurii care se absorbea minunat și avea efect imediat, însă lăsa o urmă clară de care nu putea scăpa.

Animalelor li se dădeau obiecte cioplite din lemn: linguri, zaruri, mărgele, brățări, cuburi de construit, mulaje, pentru a determina cât de repede lucra substanța din lemn, ce tipuri de lemn absorbeau mai bine și ce formă obținea contactul maxim cu pielea. Kalitin își amintea chipurile încrețite, contorsionate de moarte. Acel preparat a fost acceptat și folosit în producție.

Era posibil? Când ajunse acasă, Kalitin citi tot ce putu găsi despre acel incident. Totul se lega. Era produsul lui. O versiune timpurie pe care o disprețuise, însă era tot copilul lui.

Substanța era pe mâini bune. În mod clar, grupul de operațiuni speciale o folosea. Probabil că o luaseră de la depozit, deoarece durata de păstrare, spre deosebire de alte produse, era nelimitată. Și dacă redeschiseseră laboratorul? Luminile se aprinseseră în fostele chilii ale mănăstirii și altcineva stătea la biroul lui Kalitin?

Speranța tardivă și inutilă și invidia cea mai acută îl răscoleau pe Kalitin.

Ani de-a rândul, cu ochiul său special de chimist, observase comportamentul substanțelor, recunoscute sau nu de investigatori, substanțe ale unor clase și familii chimice diferite. Acestea lăsaseră în urmă decese izolate și inexplicabile care nu erau închegate într-o imagine generală, accidente fatale, asasinate programate. Erau ușor de deosebit pentru un cunoscător al măștilor mortuare ale jurnaliștilor, politicienilor și agenților dezertori.

Recunoscu substanțele făcute de competitori și de el. Simți ceva nou și malefic – o petrecere, o orgie – care nu existase în trecut. Le venise în cele din urmă timpul, jubila Kalitin. Pe cine ar fi putut ei opri în zbuciumul prăbușirii Uniunii Sovietice în 1991? Nu poți otrăvi o mulțime. Nu poți da o lovitură împotriva a ceva fără un centru. Dar acum, când nu există solidaritate, când sunt doar figuri separate și izolate, paralizate în mod subconștient de frică… substanțele erau cea mai bună alegere.

Kalitin știa că invențiile sale nu creau pur și simplu arme de distrugere specifice, turnate în fiole. El producea și frică. Îi plăcea ideea simplă și totuși paradoxală că cea mai bună otravă este frica. Cea mai bună otrăvire era atunci când oamenii se otrăveau ei înșiși. Creațiile sale erau mai degrabă

vectori, semănătoare de frică. Chiar și perfectul Neofit. Chiar dacă era și unic în alte calități ale sale.

Kalitin regreta amarnic că nu era de cealaltă parte a frontierei. Știa că ei nu-i iertau pe cei ca el. Așa că să-l bage la închisoare, într-un laborator secret într-un gulag, într-un șarașca{6}, așa cum făceau cu oamenii de știință din anii treizeci și patruzeci, să-l condamne pe viață la închisoare, numai să muncească, să muncească! Apoi Kalitin își amintea acel rând din contractul pe care-l semnase: „divulgarea secretelor se pedepsește". Sentința îl aștepta acasă ca o mireasă. Avea vise stranii și agitate cu execuția prin împușcare: o resimțea ca pe ceva intim care-l reunea cu patria, cu laboratorul său de pe o insulă îndepărtată, cu foștii colegi, cu echipamentul care-și amintea de mâna sa; execuția nu-l omora, îl lăsa curat, renăscut, anula trădarea.

Dar în timpul zilei, Kalitin era sceptic în privința viziunilor de noapte. Credea că știa cum să cântărească în mod rațional suferințele și speranțele. La urma urmelor, când se hotărâse unde să dezerteze, respinsese ciotul creat de Stalin în Coreea, China comunistă și statele Orientului Mijlociu.

Pe de o parte, se temea că patria sa avea prea mulți ochi și urechi acolo. Dar mai important, se considera un bărbat din lumea întâi, nu dintr-a treia. Crease metode de ucidere. Însă nu voia să fie folosite doar pentru că cine știe ce trib care tocmai se declarase o țară nouă ura alt trib. Acest motiv părea umilitor și nedemn de adevărurile științifice întrupate în armele sale. Avusese odinioară o țară demnă de eforturile sale chiar și numai pentru faptul că avea dușmani de un nivel corespunzător. Acea țară dispăruse, așa că era mai bine să lucreze pentru dușmani decât pentru cineva dintr-un stat oarecare din lumea a treia la periferia bătăliei originale.

Fusese în Orientul Mijlociu doar o dată – după a doua campanie irakiană. Însoțise un grup de inspectori în căutare de arme chimice. Kalitin credea că văzuse și experimentase deja toate acestea: statui coborâte de pe piedestaluri, mulțimi care aclamau în stradă, coridoare ale clădirilor guvernamentale presărate de documente, buncăre și locuri secrete abandonate de gărzile care fugeau, animale pentru testare moarte în țarcurile lor, microscoape care nu mai funcționau din cauza lipsei electricității, șiruri de fiole fragile în compartimente moi și capitonate…

Acum că își cunoștea diagnosticul, își amintea altceva din acea călătorie: umbra uitatelor și teribilelor state din Antichitate, bivolii divini înaripați și Grădinile Suspendate ale Babilonului, umbrele nenumăratelor generații transformate în țărână, în nisip de deșert, așa încât numele conducătorilor lor

să rămână în istorie; umbra digurilor construite cu târnăcopul și lopata pentru a reține râurile atotputernice, chipuri bărboase din piatră pe holurile muzeelor devastate, coloane și fundații ale templelor distruse – fantomele șoptind într-o limbă pe care Kalitin o înțelegea, ca și cum el însuși era o fantomă, rămășițele dezmembrate ale trecutului care îi putea înțelege pe alții care nu mai erau.

Kalitin înțelegea de asemenea că până și în țara sa, extrem de generoasă în moarte și onoruri, viața oamenilor nu fusese niciodată apreciată atât de jos și atât de sus; fără intervale. Doar acolo, dincolo de marginea lumii antice, îl puteau ajuta: să creeze un întreg institut medical dacă era necesar, să adune toate eminențele pentru a putea trăi el, Kalitin, creatorul morții nedetectabile.

Când intră doctorul, Kalitin înțelese totul doar din expresia chipului său. Era prea plin de compasiune din punct de vedere profesional. Ascultă atent cuvintele compătimitoare și încurajatoare ale doctorului, însă înăuntrul său parcurse numele țărilor de parcă erau numele unor medicamente salvatoare pe care doctorul nu le cunoștea.

Capitolul 6

Lui Șerșnev îi plăcea să participe la operațiuni. Tot ce se întâmpla înainte – stabilirea obiectivului, instrucțiunile – era preludiul obligatoriu pentru momentul când deschidea dosarul și rămânea față în față cu subiectul.

În primul rând asta erau învățați ofițerii din unitatea lui: managementul operațiunilor și măsurile extreme. Abilitățile Spețnaz[7], tacticile de interogare – acestea erau o instruire suplimentară. În timpul războiului intern, unitatea lor nu a fost folosită în scopul prevăzut, au fost aruncați în luptă ca trupe de întărire, iar Șerșnev fu fericit să se întoarcă la prima misiune, la stilul familiar al acțiunii.

Anumiți bărbați, Șerșnev știa, experimentau plăcerea jalnică pe care o simțeau puștii de școală când trăgeau cu ochiul la fete atunci când citeau materiale operative. Da, recunoștea el, activitatea lor, în special filajul, era în parte ca voyerismul. Studiase odată cazul unui artist boem, afemeiat și libertin, care, ca și cum ar fi vrut să-și bată joc de ei, agăța o altă fată în fiecare săptămână, o invita la cină sau la un film, apoi o aducea acasă și ei erau nevoiți să întocmească un dosar despre fiecare iubită, să afle cine era și dacă figura în evidențele lor. Până se întorcea raportul, artistul se culca cu alta și ei o luau de la capăt. Se părea că mecanismul colosal de operațiuni se învârtea, mașinile de filaj consumau timp și benzină, casetofoanele captau aceleași note de arii romantice, aparatele fotografiau aceleași scene: pe terasa unui restaurant, pe stradă, lângă portiera mașinii. Dar Șerșnev era sigur că nu era așa. Tocmai redundanța irațională a activității lor, abilitatea de a cheltui resurse la întâmplare, până la punctul excesului ridicol – încercând să urmărească fiecare moment și persoană, ca în cazul artistului libertin – constituia fundația rituală a slujbei lor. Indiferent de rezultat sau dacă rapoartele agentului erau informative – filajul și documentarea continuau, cernerea prafului reprezintă manifestarea puterii totale; oricine cade sub jurisdicția lor, privirea lor, oricine devine parte a unui caz devine important, există, e transformat dintr-o nulitate, din nimeni, în subiect.

Șerșnev își amintea numele lor de cod, uneori scrise pe coperta unui dosar, uneori ascunse în interior.

Străinul. Orfeu. Glumețul. Istețul. Pădurarul. Metodistul. Denumirea operativă: „Trădare” „Diversiune ideologică”.

Liste de agenți implicați în caz. Liste de recompense financiare. Semnături ale colegilor.

Dosarele consistente. Manifestarea fizică a puterii speciale a Ceka[{8}]. Cele obișnuite aveau două sau trei volume. Cele mari aveau opt sau zece. Cele gigantice aveau zeci. Reglementările le limitau grosimea, nu mai mult de trei sute de pagini per volum, așa că volumele se multiplicau, umplând rafturile.

Arhiva era sediul principal al serviciului lor. Hadesul său ascuns care ținea păcătoșii închiși și triați. Scoaterea dosarelor de operațiuni de acolo îi dădea lui Șerșnev o încredere sută la sută în propria sa rectitudine.

Simți acest lucru extrem de intens când citi dosarul despre un fost comandant cecen care se ascundea în munți și care crease o legendă despre sine ca fiind un luptător înnăscut pentru independență. Cu toate astea, nu cu mult timp în urmă, fusese președintele unui colhoz și parte a unui caz la care lucrau: speculă, vânzarea unei părți din recoltă, achiziție ilegală de valută forte. Aveau rapoarte despre acest lucru de la agentul lor din consiliul colhozului. Declarații împotriva statului. Fratele său era arestat pentru delapidare. Tatăl său murise în exil în Kazahstan.

Cazul începuse când Șerșnev era încă la școală, visând doar să se alăture serviciului. Acest fapt era o confirmare adițională a dreptului pe care-l avea Șerșnev de a prelua cazul. Materialele propriu-zise din dosar, adunate de alți ofițeri care, probabil, se pensionaseră deja, pregătite, introduse și numerotate, predeterminau interacțiunile lor cu subiectul. Grijuliul Șerșnev găsi o pârghie neobservată care îi permise să-l recruteze pe bărbatul care avea să înmâneze mătăniile; doar un rând discret în raportul unui fost agent se transformă într-o operațiune de succes.

De aceea lui Șerșnev îi plăcea să lucreze cu dosare, însă nu văzuse niciodată înainte ceva asemănător.

Douăzeci și patru de volume. Un record personal.

Ei nu-i dădură volumele propriu-zise. Doar niște extrase copiate și mai degrabă fără legătură între ele. În esență, Șerșnev avea doar începutul și sfârșitul unui dosar enorm. Știa că nu i s-ar fi dat nici măcar atât, dar trebuia să fie capabil să identifice subiectul cu absolută certitudine, chiar și aspectul său fizic se schimbase de multe ori; reconstituirea pe calculator a unor posibile trăsături nu garantau o recunoaștere sută la sută.

Când îi spuseră că un chimist sub acoperire era subiectul de data aceasta, presupuse că documentele vor avea goluri, nume redactate de produse și

fabrici speciale. Șerșnev considerase mereu necesare aceste măsuri interne de confidențialitate și uneori le atrăgea atenția celor de la arhivă pentru orice scăpări.

Dar aici, pentru prima dată, Șerșnev simțea un ușor iz de anxietate. Nu-i dăduseră suficient timp pentru a se pregăti, pentru a se familiariza cu situația referitoare la locul acțiunii și ei îl grăbeau.

Dosarul cenzurat sporea nesiguranța: oare va fi luat totul în considerare, oare lucrurile vor merge cum trebuie?

Șerșnev înțelegea că acesta era momentul său important, amânat de succesul său anterior. Nu avea îndoieli în legătură cu dreptul șefilor săi de a da ordinul, despre corectitudinea acestuia sau despre disponibilitatea sa de a-l duce la bun sfârșit.

Însă adânc, într-un colț îndepărtat al minții sale, zăcea dorința ca ordinul să fi fost dat altcuiva. Era vocea tăcută a superstiției profesionale. Era o coincidență prea mare felul în care vechea operațiune și acest nou ordin se suprapuneau.

Nu exista nici măcar un singur cuvânt în dosar care să spună la ce lucra chimistul care conducea laboratorul secret. Dar Șerșnev, evident, ghici de unde apăruse substanța pe care o folosiseră pentru mătănii. Pentru prima dată în cariera lui, simți o apropiere stranie și inutilă față de subiect.

Șerșnev își frecă tâmplele. Ziua precedentă îi reapăru în memorie. Falsa execuție a fiului său. Drumul de întoarcere, tăcerea lui Maxim. Glumele și râsetele prietenilor săi. Tabăra de pionieri, geamăna celei lăsate pe dealurile Caucazului. Șirul lung de camioane transportând containere care traversa intersecția în timp ce așteptau.

Totul e o prostie, își spuse. Grijile, falsele temeri, semnele imaginare la începutul unui caz cu adevărat important. Nu le observa pur și simplu! Suportă-le! Adună-te! Va vorbi cu Maxim când se va întoarce. Acum nu era timp. Lui Șerșnev nu-i plăcea să amâne lucrurile până când se întorcea; simțea de obicei că n-ar trebui să lase să atârne niciun fir liber, însă acum își schimbă propria regulă.

Trase aer în piept și îl reținu acolo. Așteptă treizeci de secunde. Clipi repede. Deschise din nou dosarul. Ei bine, va lucra cu ce avea. Va încerca să privească în abis, în gol.

Șerșnev nu crezuse niciodată că poți afla ceva despre o persoană din copilăria și adolescența sa. Spre exemplu, comandantul acela, care fusese născut într-o colibă de pământ în stepă, care se întorsese cu oamenii săi

grațiați din Kazahstan, unde fuseseră trimiși de Stalin, în munții ceceni pe care nu-i văzuse niciodată, absolvise liceul și fusese ales președinte de colhoz – și-ar fi putut el vreodată imagina în ajunul anului 1991 că va fi comandant în câțiva ani, câți soldați vor fi în unitatea lui sau cum viața i se va intersecta cu a lui Șerșnev?

Acum totuși, având doar începutul și sfârșitul vieții altui bărbat, Șerșnev simțea un nou fel de exaltare.

Șerșnev desfăcu legătura și ridică fotografia trimisă de solicitant mai aproape de lumină.

Capitolul 7

Kalitin nu luă nici măcar o singură fotografie din viața sa veche în cea nouă. În teorie, mergea într-o călătorie de afaceri de patru zile. Își făcu bagajele cum trebuia, în cazul în care îl verificau la vamă. Patru cămăși, pantaloni, pardesiu, o pereche de pantofi: strictul necesar, evident. Ascunse bani în căptușeala valizei. Neofitul ajunse în bagajul de mână: ascuns în ceea ce părea o sticlă de apă de toaletă bărbătească, populară la vremea respectivă.

Mai târziu, Kalitin își dădu seama că ar fi putut aduce și fotografii, mobilă, o cutie cu documente secrete. Pașaportul său nou-nouț fusese ștampilat la controlul vamal de la frontieră. Vameșii leneși nici măcar nu se uitaseră la bagajul său.

Cu doar câțiva ani înainte, lui Kalitin nu i s-ar fi dat voie să meargă în străinătate. Nu i-ar fi dat un pașaport. Dacă ar fi cerut unul, l-ar fi considerat nebun, l-ar fi dat afară de la serviciu, l-ar fi denunțat și ar fi început o anchetă. Nu numai asta – în zilele acelea, până și rudelor sale îndepărtate li s-ar fi refuzat călătoriile în străinătate, chiar și atunci când voiajul respectiv ar fi avut o explicație credibilă.

Acum mușchii statului erau relaxați, precum cei ai unui câine mort folosit în experimentele lui Kalitin. Fugarul trecu neobservat prin fălcile deschise. De fapt, fu doar un scurt moment de slăbiciune; fălcile se închiseră în curând, din nou.

Hainele pe care și le adusese erau cele purtate la ocazii speciale: ședințe ale biroului de Partid, o delegație a unor înalți oficiali veniți în inspecție. Pantalonii erau prea strânși, mânecile jachetei prea lungi, cămășile prea strâmte. Kalitin și le cumpărase singur, după moartea soției. Soția sa îl vedea instinctiv, ea nu făcea greșeli în privința măsurii sau a stilului. Însă el părea incapabil să-și ia măcar măsura propriului trup, nu avea un simț vizual simplu, semnul secret al armoniei cu lumea lucrurilor.

Primele zile. O viață străină. Străină asemenea hainelor altui bărbat. Teama constantă că ei își vor face apariția, că-l vor trimite înapoi. Că-l vor duce la ambasadă. Dar, într-o dimineață, se trezi și la început nu-și dădu seama că acum cămașa i se potrivea; slăbise. În ziua aceea îl informară că va primi azil.

Kalitin păstră acea cămașă norocoasă, albă cu model albastru. Aruncă orice altceva, cumpără o nouă garderobă, mergând pentru prima oară la magazin fără paznici. Recipientul Neofitului petrecu multe luni într-o ascunzătoare pe care o crease înainte de a se preda serviciului de contrainformații.

Acum recipientul se afla în seiful de acasă. Sticla opacă cu apă de toaletă bărbătească, demult demodată și care nu se mai producea, o excentricitate a unui domn care se împotrivea schimbării obiceiurilor sale.

Kalitin luă cămașa aceea cu el la spital când își făcu controlul. Când fu externat, o îmbrăcă, asemenea unui talisman din trecut.

Se privi de câteva ori în oglinda retrovizoare, încercând să găsească semne ale unor schimbări răuvoitoare, așteptând să-și compare chipurile din lunga anfiladă a timpului. Dar avea doar sinele prezent drept comparație. Vechile fotografii se aflau în apartamentul său abandonat. Anchetatorii le vor fi confiscat și le vor fi adăugat la dosarul său.

Nu-și făcu nicio fotografie nouă. Încercă să evite să fie fotografiat, chiar și în instantanee turistice întâmplătoare. Se ferea de mașinile omnivore care făceau fotografii panoramice ale străzilor pentru Google Maps. De camerele video din aeroporturi și din stațiile de tren. Aceasta era recomandarea pe care i-o făcuseră, din moment ce doctorii săi nu voiau ca el să-și facă operație estetică. Kalitin găsea o plăcere atenuată, însă prețioasă în ascultare, pe care o simțise mai aprig în fosta sa viață când completa formularele secrete potrivit instrucțiunilor.

Acum regreta că n-avea fotografii din trecut, era ca și cum înregistrarea activității sale nu fusese salvată într-un calculator și nu era în stare să-și amintească propria imagine. Nu existau subiecți care-l cunoscuseră înainte. Kalitin se gândi la fostul său cămin, acum acoperit cu o patină de înstrăinare în memoria sa. Cei care se ocupau de amprente trebuie să fi verificat toate suprafețele netede și examinat toate dovezile, din moment ce anchetatorii nu știau sigur dacă fugise, dispăruse sau fusese răpit. Și apoi? Ce se întâmplase cu mobila? O luaseră, o aruncaseră? Canapeaua, canapeaua aia extensibilă idioată cu arcuri care scârțâiau, unde Vera îl concepuse pe copilul lor nenăscut… Kalitin simți vestea morții iminente făcându-și loc, mușcând din toate liniile de apărare, întorcându-i în mod gradual gândurile spre o posibilă moarte.

Acasă, trebuia să ajungă acasă. Să se ascundă în spatele zidurilor solide. Să se odihnească. Să-și adune puterile. Îl mai aștepta încă o luptă înainte.

Ieșirea de pe autostradă. Drumul ducea către o vale largă. Începea periferia orașului. Un magazin cu obiecte pentru grădină și plante expuse; cu pitici dolofani cu tichii pe cap și roșii în obraji și nimfe corpolente și fără chip, acoperite de praf. Supermarketul. Parcul.

Strada principală. Tramvaiul venind de la depou. Cafeneaua, taraba unde se vindea kebab. În partea dreaptă, catedrala, o catedrală mare pentru un oraș mic ce a devenit bogat datorită zăcămintelor de sare din munții înconjurători, un oraș care venera sarea, însă nu uita biserica. Zăcămintele erau epuizate și abandonate: ultima sare fusese mâncată cu supă de către soldații Kaiserului. Trupul unui miner transformat în piatră era expus în muzeul regional – pus să lucreze pentru oraș chiar și după moartea sa, aducând taxe de intrare. Un mic tren cu aburi ducea copiii printr-un tunel din apropiere; în timpul războiului, localnicii îl foloseau ca adăpost antiaerian, deoarece gara de aici era un nod important.

Orașul se sfârșea. Drumul înainta în susul pantei văii. Aici știa cine era proprietarul câmpurilor, ale cui vaci pășteau pe versant, ai cui cai erau în padoc.

Ruinele unei mori de apă, un restaurant care servea friptură de porc și păstrăv la cuptor. Țiglele strălucitoare ale noilor acoperișuri de pe casele satului, plutind în mirosul dulce al grădinilor de flori. O curbă lină de-a lungul unei faleze joase. O biserică pe cornișa stâncoasă cioplită de un ghețar care coborâse în vale cu o mie de ani în urmă. O biserică străveche care respingea luxul confecționat al catedralei orașului, comprimată de contraforturile grele și disproporționate care se prăbușiseră și fuseseră reconstruite, reținând urme ale diverselor straturi de zidărie. Dedesubt erau niște bolovani rotunzi enormi, pietre lucrate cu stângăcie, apoi blocuri dreptunghiulare ordonate, iar deasupra lor cărămizi de culoare închisă, aproape neagră. Acoperișul din plăci de șist plate era acoperit cu mușchi. Crucea înclinată într-o parte. Soarele din vitraliile de deasupra intrării principale se estompase. Dincolo de gard – tuia din cimitir, pietrele funerare căzute ale magnaților sării, crucile ruginite. Chiar și neglijată și pustie, biserica încă îl uimea pe Kalitin cu puterea sa sumbră și adormită; uneori se compara cu aceasta și credea că apropierea lor nu era o întâmplare.

Kalitin se uită înapoi la drum, exact la timp. După curbă, ascuns de stâncă, pastorul Travniček traversa încetișor strada.

Sosise în aceste locuri cu aproape șase ani înaintea lui Kalitin. Se zicea că Travniček slujise în orașe mari, se considera că era pe cale să devină

episcop. Dar brusc nimerise aici, într-un colț uitat, la granița unui munte străvechi, lângă un oraș cu zăcăminte epuizate de sare, într-un sat unde cei bătrâni mureau, iar tinerii – aceia care nu se mutaseră pe niște pășuni mai verzi – mergeau rareori la biserică.

Kalitin știa ce se întâmplase. Îi plăcea să știe, pentru că acest lucru îi confirma că biserica era mai degrabă o instituție și una chiar foarte pământească.

Travniček era un monstru. Suferise de o boală rară de piele, probabil luase un virus, riscul etern atunci când lucrai în zone intens populate, printre microparticule ale pielii altor oameni, ale respirației altor oameni – și chipul său se transformase în piatră, o mască denivelată și cu licheni.

Ei îl exilaseră pe monstru, credea Kalitin, pentru a nu-i speria pe enoriași, pentru a nu distruge ritualul solemn cu fața sa atât de asemănătoare unei șopârle umanizate, cu privirea sa de șarpe ascunsă în spatele unor pleoape solzoase.

Chiar și acum, cu un picior în groapă, Kalitin încă simțea o recunoștință searbădă că pastorul preluase suferința oribilă, însă unică, ce ar fi putut lovi orice altă persoană.

Auzind mașina, Travniček se întoarse. Pastorul se întorcea mereu, aducându-și chipul în câmpul vizual al celeilalte persoane atât de tacticos, încât Kalitin fu revoltat de modestia sa. Kalitin, fără să vrea, în ciuda disprețului pentru credință, simți în Travniček o putere similară celei care dormita în biserica unde slujea. Se întreba ce făcea ca preot acest bărbat, capabil să trăiască calm cu chipul unui trol, printre toate acele nulități pioase?

Pastorul încercă să-i facă semn lui Kalitin să oprească. Kalitin își desfăcu mâinile pentru a-i arăta că nu putea opri; era nepoliticos, însă se grăbea și altcineva l-ar fi putut lua pe pastor cu mașina. Apoi, Kalitin își aminti că Travniček avea mașină, nu o camionetă mare, ci un SUV compact nou. Poate era stricată? Kalitin se gândi să dea cu spatele, dar drumul cobora deja înainte să urce dealul unde va vedea biserica în oglinda retrovizoare pentru ultima oară, apoi se va afla pe un drum prăfuit și nepavat, cu meri, dealuri, cabane pe versanți… Acasă.

Refugiul.

Abia atunci își dădu seama cu câtă disperare voia să se afle acolo.

Kalitin era mândru că ghicise imediat, că simțise imediat esența viitorului său sanctuar.

Îi sugeraseră să se mute într-o zonă rurală, unde toți rezidenții se cunoșteau între ei și ar fi observat imediat un intrus. Kalitin, obișnuit cu un oraș închis, se uită fără tragere de inimă la câteva locuri. Nu erau multe oferte. Oamenii își schimbau rareori casele și destinele în astfel de zone. Toate casele de vânzare erau foste ferme destinate pentru familii mari, așa cum nu mai existau în prezent. Erau îngrămădite prea aproape de vecini. Era ceva deplorabil și derutant în legătură cu ele. Lui i se părea că locuințele însele și nu proprietarii făliți suferiseră un colaps care le schimbase viața și conexiunea lucrurilor dispăruse din cuie, ciment și mortar.

Kalitin era pregătit să se întoarcă. Însă în ultimul oraș, agentul imobiliar, un bărbat slab și serios de șaptezeci și ceva de ani, îi ascultă explicația evazivă, intenționat negramaticală, despre faptul că voia pace și liniște pentru a-și termina cercetările, apoi își porni Mercedesul lung și verde, de dimensiunea unui dric, spunând că avea casa potrivită.

Kalitin fu surprins că agentul trebuie să fi înțeles mai multe despre el decât ar fi vrut să dezvăluie. În momentul vulnerabil al mutării, în momentul unei alegeri forțate, limitată de timp și bani, o persoană va arăta puțin din adevăratul său sine. Dată fiind profesia sa – găsirea de case, transformarea dorințelor secrete ale clienților în pereți și acoperișuri, localizarea spațiilor protejate de temeri strămutate și fobii ascunse dintr-un trecut periculos –, agentul imobiliar ghicise cine era Kalitin și de ce avea nevoie ca fugar.

Agentul murise cu șapte ani în urmă. Kalitin participase la înmormântare. Familia crezuse că era un gest ca între vecini. Kalitin fusese acceptat în sat, se integrase printre acești oameni insulari cărora le displăceau străinii, deoarece și el era la fel. Văzându-l acolo, pastorul Travniček înclinase capul său ca de piatră în semn de aprobare și bunăvoință. Dar Kalitin venise să îngroape un martor.

Era sigur că agentul imobiliar nu lăsase în urma sa nicio notiță personală, nicio prostie de jurnal. Doar chitanțe, conturi, contracte disciplinate și necomunicative. Pastorul ținu o scurtă predică, ceva despre darul onestității. Lui Kalitin îi plăcea să se uite la capacul lăcuit al sicriului, sub o ploaie de picături ocazionale, însă mari, ca acelea care căzuseră în prima zi când venise aici.

Conduseseră în tăcere. Trecuseră de biserică, de sat, de colinele îngălbenite înălțându-se asemenea unor vele, de văile acoperite cu aluni și care răsunau de sunetele clopotelor.

Drumul, înconjurat de meri, mergea în sus. Mistreții țâșneau din tufișuri,

înfruptându-se din merele căzute, întreaga vale era vizibilă – fără nicio casă. Ochiul nu putea găsi un loc unde ar fi putut fi ascunsă: niciun pâlc de copaci, niciun loc gol. Se părea că agentul conducea spre nicăieri. Kalitin s-ar fi oprit și s-ar fi întors; trecuseră o linie invizibilă care marca limita zonelor locuite și intrară într-un teritoriu nepopulat.

Drumul se înclină ușor spre stânga, îndepărtând iluzia optică a peisajului care ascundea nivelul superior al văii. Acolo, în umbra unei păduri de fagi care creștea de-a lungul crestelor dealurilor, se afla o casă singuratică.

Casa era din lemn. Însă lemnul părea să se fi osificat, așa cum se întâmplă cu pilonii în minele de sare. O casă făcută din bușteni negri, ca și cum seva amară și rece a acestui teren pietros dormea încă în trunchiurile tăiate și uscate. Storuri la ferestre. Câțiva meri ceva mai sus pe colină, sălbăticiți, pierzându-și varietatea și specia. Buza apropiată a pădurii acolo unde se sfârșea drumul trimitea miresmele reci și pietroase ale pârâului și mirosul dulce de putregai al frunzelor mari de fag care mureau încet.

Pe neașteptate, un nor gri-albastru se ridică greoi din spatele unui deal. Picături mari, moi și oarecum sfârâitoare, începură să cadă. Agentul deschise o umbrelă, însă Kalitin se îndrepta deja spre casă, simțind acele picături deloc îngrijorătoare care cădeau dintr-un nor apropiat.

Kalitin se aștepta să găsească mobilă înăuntru. Dintr-un oarecare motiv își imaginase un pian, fotografii cu chipuri străine deasupra șifonierului, fețe de masă cu pătrățele roșii și albe, coarne de cerb deasupra șemineului, o canapea uzată de piele. Casa era complet goală. Doar o grămadă de cenușă și cărbuni în șemineu, ca și cum rezidenții anteriori luaseră tot ce putea fi schimbat, tot ce putea trece din mână în mână schimbând proprietarii și arseseră tot ce era important, esențial.

La început fu descurajat, supărat, ca și cum cenușa reprezenta cu adevărat rămășițele vieții cuiva. Dar apoi, obișnuit cu locuințele semioficiale, simți farmecul straniu al pustietății care trebuia umplută cu lucruri noi ce ar fi fost doar ale sale. Simți farmecul crepuscular al pădurii. Chemarea tăcută a dealurilor, disponibilitatea acestora de a sta de strajă, de a proteja, de a fi vigilente în noapte.

În clipa aceea se hotărî să cumpere casa. Agentul imobiliar își sprijini cu grijă umbrela udă de perete și vorbi rar și ceremonios.

— Cred că o să vă placă aici. E un loc bun.

Capitolul 8

Șerșnev stătea în primul rând la clasa economică. Lângă el, pe 6C, era maiorul Grebeniuc. Partenerul său. Li se oferise clasa business, dar Șerșnev refuzase: nu era cazul să fie atât de vizibili.

Locotenent-colonelul se uită din nou la biletul de îmbarcare: ALEXANDER IVANOV, 6D. Avea un pașaport și o viză cu acest nume. Cu toate că fuseseră aduși printr-un coridor special, trecând de controlul și inspecția vamală, un ofițer de frontieră tot îi ștampilase pașaportul.

Echipajul – era o companie aeriană de stat – fusese alertat că erau pasageri speciali la bord. Partenerul său, tehnician militar, inginer cu epoleți, avea în bagajul de mână o sticlă de deodorant de la o linie scumpă de articole de toaletă, în conformitate cu cerințele companiei aeriene: sub trei uncii sau o sută de mililitri. Specialiștii aleseseră marca, hotărând ce sticlă era mai ușor de reprodus cu acuratețe. Luaseră în calcul să trimită substanța printr-un pachet diplomatic și s-o ridice în cealaltă parte a graniței, dar hotărâseră că era mai rapid și mai sigur s-o ia cu ei, din moment ce nu mai erau nevoiți să întâlnească un curier de la ambasadă, care putea fi urmărit.

Zburau noaptea. O cursă de noapte care ateriza dimineața devreme, când polițiștii de frontieră și agenții vamali adormiți și obosiți aveau să fie mai puțin pretențioși. Partenerul său se așezase confortabil pentru somn. Își lăsase scaunul pe spate, cu toate că nu era permis în timpul decolării. Comandantul de navă nu-l mustră – știa cine erau.

Avionul era încă la poarta de îmbarcare. Așteptau niște idioți de la clasa business. Probabil praf de beți, gândi Șerșnev. Temându-se să zboare, băuseră ca să-și facă puțin curaj.

Nici el n-ar fi refuzat o dușcă. Se simțea inconfortabil. În spatele lor era un cuplu de străini – cehi, credea – cu doi copii. Sugarul, în pofida îngrijorării lui, adormi repede. Dar fata așezată în spatele lui Șerșnev, un copil activ și slăbănog cu două cozi blonde subțiri, pe care o remarcase la îmbarcare, când încerca să sară pe banda transportoare de bagaje, tot dădea cu picioarele în scaunul lui.

Îl izbea în partea de jos a spatelui. Era clasa economică; tapițeria era deplorabilă. Șerșnev regreta că nu alesese clasa business. Se întorsese deja

o dată, uitându-se urât la ea. Ea păruse să se potolească. Însă, un minut mai târziu, lovea din nou cu picioarele în scaun, mai insistent.

Li se dăduse ordin să fie discreți în avion. Să nu schimbe locurile cu alți pasageri. Să nu intre în dispute. Fata probabil simțise și își bătea joc de Șerșnev. El vorbi cu părinții în engleză și rusă. Fie nu înțelegeau, fie din cauză că nu puteau controla copilul se prefăceau că nu înțeleg. Gesticulă pentru a le arăta că fiica lor îi deranja, însă mama zâmbi doar și ridică din umeri.

Pasagerii plictisiți de așteptare se uitau la ei de pe rândurile învecinate. Șerșnev se gândi că era mai bine să se întoarcă pe locul său și să nu cheme stewardesa. Tot ce-i asigurase statul era nefolositor în fața acestei mici răsfățate care îl lua drept un molâu ce nu putea riposta.

Se gândi chiar la sticla din bagajul de mână al partenerului său. Cum ar scoate-o și…

Deodată își imagină că fata îi simțea gândurile ascunse. În eter. Îl simțea pe Șerșnev, nu pe Ivanov. Adevăratul Șerșnev. Copiii neobișnuiți, sensibili pot face asta. El o știa. Când Șerșnev se întorsese din a doua misiune în războiul cecen, Maxim, sugar fiind, plângea isteric ori de câte ori îl lua în brațe. Devenea rigid, își pierdea răsuflarea, țipa până răgușea – și se calma cu ușurință în brațele Marinei. Câteva săptămâni mai târziu, Șerșnev simți că trecuse peste experiențele din război – și fiul îi permise tatălui să-l țină în brațe.

Fata îl putea citi ca pe o carte. Și se proteja cum putea ea mai bine.

Șerșnev se întoarse și se uită prin spațiul dintre scaune. Fata se uită și ea la el: cu nedumerire și curiozitate neliniștită. Șerșnev voia s-o strivească cu privirea. Dar apoi își aminti de un joc pe care obișnuia să-l joace cu Maxim cu mult timp în urmă. Scoase stiloul și desenă o față amuzantă în zona cu piele dintre degetul mare și arătător, îndoindu-și degetele pentru a le face să arate ca un pitic care voia să vorbească.

Fata zâmbi și se relaxă, adormi sub ochii săi, ca și cum avusese nevoie de o mică doză de amuzament pentru a-și elibera tensiunea. Șerșnev își șterse cerneala și se relaxă și el. Pasagerii întârziați sosiră în cele din urmă și avionul se îndepărtă de poarta de îmbarcare. Echipajul începu instrucțiunile de siguranță, un dop pocni încetișor la clasa business și șampania sfârâi.

Lui Șerșnev îi plăcea să fie în aer, în avion. Gândurile sale erau deosebit de limpezi în timpul zborului. În mod evident, locotenent-colonelul nu putea avea cu el nici măcar un singur rând de documente despre subiect. Era o

persoană complet diferită acum, omul de afaceri Ivanov, călătorind cu prietenul său ca să bea bere și să mănânce cârnați, să agațe fete frumoase, să cumpere cadouri. Dar Șerșnev memorase cele mai importante lucruri, iar acum intenționa să-și facă ordine în gânduri și să pună totul cap la cap. Nu trebuia s-o facă, nu i se cerea o analiză. Cu toate acestea, subiectul nu mai era o țintă abstractă, teoretică, așa cum ar fi trebuit să fie, ci o fantomă, o umbră care se profila în depărtare. Își asumase o libertate de comportament stranie și iluzorie, iar Șerșnev voia să-l subordoneze din nou, să-și reafirme propria putere asupra sa, puterea pe care Șerșnev o avusese asupra comandantului condamnat.

Dar mintea îi rătăcea, de parcă subiectul încerca să se apere de la a fi înțeles și înrobit, de parcă încerca să scape. Apoi, Șerșnev începu să se gândească la o altă persoană capabilă să-l conducă la concluziile juste – acesta era sistemul de operare când venea vorba de a găsi moduri de abordare a subiectului.

Igor Yurievici Zakarievski. Murise ca academician, general-locotenent în serviciul medical. Laureat și tot tacâmul. Zakarievski era prea important pentru a fi ascuns de tot, așa că avea o identitate publică.

Un academician. O rudă îndepărtată. O eminență.

În mod evident emblema sa, cupa și șarpele, era o identitate falsă. Nu făcea medicină. Ceea ce făcea el cu adevărat, Șerșnev nu trebuia să știe. Însă nimeni nu-l putea opri să presupună.

Zakarievski. Își amintea acel nume.

Când Șerșnev începuse să lucreze, nu mai rămăsese aproape nimeni în grad cu experiență antebelică. Cei care slujiseră în timpul perioadei „încălcărilor legalității socialiste”, după cum se numea la cursurile de pregătire politică. Tatăl unuia dintre colegii lui Șerșnev era colonel în rezervă, în contraspionajul științific.

Iarnă. Da, iarnă. O casă oficială din cărămidă de culoare deschisă în mijlocul Moscovei. O petrecere aniversară. Coniac trimis pentru oaspetele de onoare de undeva din Caucaz; foștii săi colegi aduseseră darul. Pauze de fumat în bucătărie. Disputa lor tinerească și ametită despre ceea ce însemna „unul dintre noi” și dacă poți recunoaște un viitor trădător prin intuiție, cu al șaselea simț.

Ofițerul în rezervă asculta în tăcere. Apoi, tăie aerul cu mâna ca și cum ar fi tăiat capul cuiva. Cu o forță neașteptată, aparent încercând să se convingă pe sine la fel de mult ca pe ei, le spuse despre Zakarievski. Vărul lui

Zakarievski, de asemenea om de știință și specialist în creșterea bovinelor, fusese acuzat de falsificarea rezultatelor experimentelor pentru a sabota creșterea în agricultură. Fusese executat printr-o sentință pronunțată de o troică, un tribunal militar, în 1937. Și reabilitat în 1959.

— Cu toate astea, Zakarievski, zise el ferm, deși cu un puternic șuierat astmatic, a devenit academician. Cu toate că ar fi putut nutri o profundă furie împotriva regimului sovietic din cauza vărului său. Dar a înțeles că fusese făcută o greșeală. Partidul avea încredere în el. Iar el merita acea încredere. Unul dintre noi, sintetiză fostul agent de contraspionaj, subliniind cuvântul „noi", pentru a-și confirma similitudinea cu Zakarievski și pentru a declara în mod public revendicarea statului și a serviciului asupra academicianului, la care jucase un mic rol personal.

Acum lucrurile se legau pentru Șerșnev. Zakarievski. Deci el trebuie să se fi folosit de poziția sa pentru a-și ajuta rudele vărului să obțină de lucru într-un oraș închis. Slujbe care nu le-ar fi fost date: nu conta că zoologul executat fusese reabilitat ulterior, copiii dușmanilor erau considerați de încredere într-un mod foarte selectiv. Mulțumită lui Zakarievski, ei câștigaseră cu viclenie acces la depozitul secretelor, unde totul era special, chiar și poliția și procurorii. Nu era o surpriză că subiectul devenise studentul și succesorul său.

La instructaj, îi spuseseră lui Șerșnev că exista o mare probabilitate ca subiectul să vrea să se întoarcă în patrie. Aștepta în mod inconștient să fie pedepsit și era puțin probabil să opună rezistență. Dimpotrivă, ar fi acceptat răzbunarea cu toate onorurile.

Dar presupunerea sa despre viclenia lui Zakarievski, care acceptase pierderea vărului său – și oare așa era? – în timp ce reușise să obțină o acoperire pentru rude, îi spuse lui Șerșnev: nu. Subiectul nu se va preda pur și simplu. Va încerca să se salveze – cu orice preț.

În mod straniu, acest lucru îi făcea plăcere lui Șerșnev.

Capitolul 9

Kalitin închise ușa în urma sa, aprinse lumina de la intrare și aruncă o privire înspre colțuri. Locuise singur prea mult timp, nu avea aproape niciun fel de interacțiune cu alte persoane și era interesat doar de sine. Privat de cercetare, de adevărata muncă, își observa cu scrupulozitate propriile obiceiuri, înregistra preferințele sau antipatiile care le explicau, doar niște cioturi, niște mulaje de ceară ale unor emoții mai mari care îl stăpâniseră odinioară.

Chiar și acum, în timp ce adusese în casă vestea îngrozitoare a bolii care avea să-i distrugă implacabil ritualurile zilnice, dobândite de-a lungul anilor, luându-l de la biroul, scaunul și rafturile de cărți, a căror existență o va depăși pe-a sa și care nu mai erau în mod absolut în posesia sa – Kalitin trebuia să verifice colțurile: apăruse oare vreun șobolan?

Copil fiind, nu-i era teamă de animalele care îi sperie de obicei pe copii, de câini, de exemplu; orașul închis era prea nou, apăruse în zona idilică a pădurii, oamenii se mutaseră aici în grabă fără să știe la ce să se aștepte și își lăsaseră animalele de companie la rude. Nu existau câini vagabonzi pentru că n-aveau de unde să vină.

Adolescent fiind, nu căutase plăcerea în torturarea animalelor. Mai târziu, în timpul studiilor și muncii sale, tratase animalele cu indiferență. O întreagă varietate, mii de șoareci, sute de câini, iepuri, maimuțe, zeci de cai, capre și oi mureau în chinuri – dar acest lucru fusese necesar, serveau unui scop mai măreț. Dacă ar fi reușit fără cobai, nu i-ar fi folosit. Dar natura nu voia să-și dezvăluie secretele fără forță, fără moarte prin sacrificiu, fără spumă anostă la gură.

Când testele erau făcute pe manechine, el nu vedea procesul, doar citea rezultatele. Vârsta. Greutatea. Boala. Reacția la substanță. Manechinele îl excitau foarte tare – voia să investigheze mai profund misterul morții umane. Kalitin văzu că nu existau două morți identice. Ten similar, vârstă identică, dar momentele finale treceau în feluri diferite, simptomele agoniei finale erau exprimate în feluri diferite. Fiziologie? Psihologie? Caracter? Soartă? El nu percepea manechinele de teste ca pe niște oameni. Erau o colecție infinit complexă de parametri, de enigme animate. N-avea nevoie de explicații că aceștia erau criminali ai statului condamnați la moarte, cadavre

în așteptare. Acele detalii legale rămâneau în afara camerei de testare. Înăuntru, exista doar corpul și substanța din el, injectată de către tehnicianul de laborator pentru a potoli orice sentiment de înșelăciune, prefăcându-se că e doar un doctor amabil.

Dintre toate creaturile vii care fuseseră în puterea sa, populând arca-laborator, Kalitin acorda prioritate doar șobolanilor.

Pe Insulă, în străvechea construcție a mănăstirii, aveau sute de șobolani crescuți artificial, proști identici și docili. Însă, de undeva din pivnițele mănăstirii, adânc în calcar, abandonate, sigilate, în camerele auxiliare și de lucru ale laboratorului, unde putea intra doar cel mai select, testat și retestat personal, adevărații și nedomesticiții șobolani veneau și plecau nestingheriți.

Primii învinși erau muncitorii în construcții, înarmați cu ciment, ipsos, fier, cărămizi și sticlă pisată. Existau doar câțiva cu nivelul de acces cerut pentru a lucra în laborator. Munceau cu asiduitate pentru a umple și sigila toate găurile pe care le găseau. Dar șobolanii continuau să vină de undeva, devorând sendvișurile lăsate în serviete, distrugând hârtii și cartoane. Veteranii ziceau că nu puteai scăpa de șobolani pentru că veneau înot de pe numeroasele barje cu cereale care traversau râul. Dar șobolanii își continuau comportamentul scandalos și iarna, când râul înghețа și barjele erau nevoite să aștepte în golfuri.

Apoi trimiseră un tip de la deratizare cu nivel de acces special; aveau tot felul de specialiști în sistemul lor! Tipul de la deratizare, cu toate prafurile lui, nu avu nici el succes.

Atunci anunță Kalitin competiția, de parcă ar fi fost o simplă distracție. Era ofensat că niște rozătoare jalnice se puteau mișca în voie în timp ce ei, maeștrii otrăvurilor, cercetătorii și creatorii celor mai toxice substanțe din lume, nu-i puteau distruge.

Se dovedi că toată lumea se săturase de șobolani. Personalul său, mai ales tinerii, erau zeloși în a elabora rețete și a inventa curse. Se părea că venise sfârșitul pentru șobolani și Kalitin glumi: vezi ce poate face știința! Dar descoperi curând că nu toți șobolanii mureau. Îi distruseră pe cei mai mulți dintre ei, dar o parte, cu prețul morții companionilor lor, învățară să recunoască momeala și să evite cursele. Nu erau mulți, doar câțiva. Dar nu-i puteau omorî și toate trucurile oamenilor aveau efect limitat.

Kalitin le învață urmele și obiceiurile. Își putea da seama ce șobolan fusese pe acolo. Unul, un șobolan uriaș cu o coadă mușcată, părea să-l

tachineze, ivindu-se pe coridorul întunecat, apoi dispărând. Kalitin s-ar fi putut descotorosi de el, însă doar otrăvind totul, punându-se în pericol pe sine și personalul, plătind un preț nemeritat pentru viața unui șobolan.

De atunci, avea un respect vigilent și greu de ingerat pentru șobolani, de parcă natura îi arăta o excepție importantă care trebuia luată în seamă. Mai târziu, în noua sa viață, când se simțea ca un șobolan încolțit, Kalitin descoperi spre surprinderea sa că această asociere îl liniștea, ca și cum devenise acea excepție de la regula vânătorii și prinderii, manifestată doar într-o specie de creaturi.

Primi un semn că senzațiile sale erau corecte. Un semn care veni din trecutul de mult apus al noii sale case. Cu o rimă neprevăzută, acest lucru contopi cele două jumătăți ale biografiei sale, separate de trădare, graniță, condamnare la moarte.

Mașinile nu treceau niciodată pe acolo, cu excepția furgonetei galbene de poștă și a taxiurilor pe care le comanda. Era într-o fundătură. Niciun reper în apropiere, așa că turiștii nu nimereau pe acolo din greșeală. Vânătoarea era interzisă, dând voie populației de mistreți să se extindă, dar fostele turnuri de vânătoare încă se aflau pe versanți și de-a lungul pârâului.

Cu toate acestea, cu unsprezece, da, chiar cu unsprezece ani în urmă, a remarcat o mașină sub ferestrele sale, un sedan gri și rablagit, un vehicul discret folosit pentru filaj și asasini plătiți. Deși Kalitin știa că oamenii trimiși să-l omoare nu s-ar fi dat în vileag atât de fățiș, coborî repede în pivniță, încercând să nu fie vizibil prin fereastră, deschise rastelul de arme și se întoarse sus cu o pușcă încărcată.

Soneria sună lung și rugător: în stilul poliției sau al unei livrări prin curier. Kalitin hotărî să nu deschidă ușa, cu toate că propria mașină parcată sub streașină arăta că, probabil, era acasă. Îi era teamă să se apropie de vizor. Și îi era teamă, absolut irațional, că dacă era, să zicem, un agent de asigurări, un inspector sau un oficial al zonei protejate – va împrăștia vorba că profesorul nu a deschis ușa cu toate că era acasă și cineva, cineva pe care-l inventase în propria minte, va bănui că locuitorul casei singuratice de pe deal avea ceva de care să se teamă și ceva de ascuns.

Nu-și echipase încă locuința cu o ușă de oțel izolată fonic, făcută să semene cu lemnul. Cu camere de supraveghere pe care le putea monitoriza de la calculator. Kalitin nu putea să vadă cine era la ușă fără să-și dezvăluie prezența.

Musafirul coborî de pe verandă și începu să ocolească casa. Prin spațiul

dintre draperii, Kalitin văzu un chip – un englez tipic, păr roșcat și creț, ochelari, singurul englez pe o rază de zeci de kilometri – cu siguranță nu trimis de patrie, ei își trimiteau proprii oameni, slavi – și nu era niciun musafir de la noii săi stăpâni, ei l-ar fi avertizat. Un ziarist? Oare mirosise ceva? O scurgere de informații? Îl turnase cineva?

Kalitin își dădu seama că teama îl făcuse să-și uite companionul secret, jokerul, Neofitul. Preparatul dormea în flaconul său sigur în spatele ușii unui seif special pentru substanțe active. Kalitin își imagină brusc ce s-ar fi putut întâmpla dacă Neofitul se trezea de unul singur și găsea o deschizătură, chiar și de dimensiunea unui micron în flaconul ermetic, se elibera, ocolind dozimetrul și scăpa de tot, dizolvându-se instantaneu în aer. El ar fi adormit fără să știe că era mort. Englezul curios ar fi fost mort. Rândunelele care-și făcuseră cuib sub streașină și puișorii lor. Fluturii și țânțarii. Cărăbușii, viermii, păduchii de lemn, chiar și cărțițele. Dimineață, poștașul ar fi văzut un cadavru lângă casă, ar fi sunat la poliție, ei ar fi dărâmat ușa și n-ar fi găsit nimic în afară de mirosul greu și special al morții din ziua precedentă. Neofitul ar fi dispărut, pierdut printre atomii și moleculele planului astral. Doar un ofițer superior cu experiență și sensibil, un fost copoi, ar fi spus, pufnind cu o surprindere iritată:

— O casă luxoasă și curată, dar care miroase a ploșnițe!

Ajutoarele l-ar fi asigurat că nu mirosea a ploșnițe.

Kalitin chicoti. Avea o viziune atât de clară a englezului mort, atât de nepotrivit și comic în jacheta sa cadrilată de lână printre mușuroaiele proaspete de cărțițe, încât încetă să-i mai fie frică de el. Era ca și cum Neofitul oftase în somn și acea răsuflare era de-ajuns pentru a îndepărta temerile creatorului său imperfect.

Kalitin ascunse pușca în dulap. Să deschidă? Să nu deschidă? Dacă era un ziarist, ar fi fost mai bine să afle ce știe. Ar fi fost mai bine să aibă ocazia să-i livreze propria versiune.

Să mintă.

Să se justifice.

Deschise ușa.

Englezul se întoarse înspre locul de unde se auzi zgomotul. Un pulover galben-ocru subțire pe sub jachetă. Blugi clasici subțiri. Mocasini din piele întoarsă. O cameră foto prinsă într-o curea pe umăr. O cameră foto mare și scumpă, în mod evident folosită des, din moment ce vopseaua se ștersese pe rama obiectivului. Subțire. Nu atlet, dar agil și energic. În exterior, o

amabilitate politicoasă, jenă că l-a deranjat pe proprietar. În interior, o încredere în sine magistrală, o abilitate antrenată să intre în joc indiferent de ce spunea proprietarul și în cinci sau șase fraze să aducă discuția la subiect. Un ziarist, încântat, urmărind o pistă, și cu toate astea, asemenea unei împușcături zgomotoase care ratează ținta, ratând destinul special al lui Kalitin.

Nu era aici pentru el, ci pentru altă misiune care îl incita, impulsiona, umplea de bucuria descoperirii. Englezul privea cu lăcomia ascuțită și vizionară a unui arheolog, nebunul Schliemann – casa, nu proprietarul.

Kalitin știa cine fuseseră proprietarii anteriori: descendenți ai comercianților de sare. Casa fusese vila lor de la țară. Se presupunea că un membru al familiei făcuse carieră sub naziști în Polonia ocupată, iar Kalitin presupuse că ziaristul scria o carte și venise să afle despre acel oficial al guvernării generale. Pe neașteptate, Kalitin își dădu seama că acest lucru îl făcea să se simtă incomod; ca și cum era legat de foștii proprietari cu lanțurile secretelor de familie moștenite, iar musafirul nesuferit încerca să afle ceva și despre viața sa.

S-ar fi limitat la o scurtă pălăvrăgeală pe verandă. Însă nu voia ca ziaristul să-i observe reticenta taciturnă de a vorbi și de a păstra acest lucru în memoria sa profesională lungă și tenace, așa că jucă rolul unui neghiob prietenos și plictisit și-l invită înăuntru.

De-ar fi știut ziaristul că existau două povești asemănătoare asociate casei, că proiectilul aterizase a doua oară în același crater, ar fi observat cât de neașteptat de profundă și animată fu surpriza noului proprietar când îi spuse de ce se afla acolo.

Dincolo de munții din apropiere, separați de un râu furios și neliniștit, dincolo de crestele întunecate acoperite cu păduri străvechi care împrumutaseră viața lungă a pietrei, se afla o fortăreață care deținuse prizonieri din câteva secole și ținuturi. În timpul războiului, fusese un lagăr de concentrare.

În primăvara lui 1945, vuietul războiului se liniștise în câmpiile estice, focul de artilerie se diminuase. Atunci ajunseseră la acea casă – de-a lungul drumului acoperit de iarbă peste munți, de-a lungul cărării tăietorilor de lemne care făceau piloni pentru minele de sare, unde nicio motocicletă și nicio mașină nu treceau. Câțiva ofițeri SS drept paznici și un om de știință care făcuse experimente pe prizonierii lagărului. Unul dintre ofițerii SS știa despre această vilă izolată. Fusese oaspete aici.

Germania pierduse războiul. Mai jos, în văi, în orașele mai mari, aliații instalau garnizoane. Dar aici, aproape de vârfuri, în pădurile și pajiștile muntelui, nu exista încă un regim. Foștii proprietari abandonaseră deja vila și fugiseră. Rezidenții întâmplători se puteau relaxa.

De fapt, ziaristul încerca să afle dacă aceasta era casa. Se dovedi că era. Avea o descriere dată în timpul interogatoriului de către un ofițer al gărzilor lagărului, arestat în zona de ocupație britanică. Restul dispăruseră, fugiseră de-a lungul „căilor șobolanilor”[9], rutele de evacuare secrete din Europa, de-a lungul oceanului, către celălalt continent.

El zise „căile șobolanilor” cu engleza sa impecabilă. Apoi, cu intonația de elev repetă în germană: Rattenlinien.

— Șobolanii care fug folosesc mereu aceleași căi.

Se referea la rețeaua subterană de ajutor secret pentru fugari: oficialii care își scoteau documente false și se încredeau în persoane cum ar fi preoți și polițiști; marinari care luau pasageri ilegali. Scria o carte despre medicii din lagăre și era ușor să vorbească cu Kalitin, un emigrant din țara învingătorilor. Era captivat de vânătoarea sa de fantome ale trecutului și, prin urmare, orb în ceea ce privea prezentul. Ceru permisiunea de a fotografia casa și de a o vedea pe toată. Aruncă o privire în pivniță, trecând la un metru de Neofitul din seif. Întrebă despre mobila veche. Nu, n-a rămas nimic, îi spuse cu sinceritate Kalitin.

Când ziaristul plecă, Kalitin luă imediat o pastilă de inimă.

Nu doar „căile șobolanilor” îl uimiseră.

În viața sa anterioară, cunoscuse un singur om de știință german care lucrase într-un lagăr de concentrare. Fusese adus înapoi drept trofeu după război de unchiul Igor, Igor Yurievici Zakarievski.

În mod oficial, neamțul nu exista. Orașul închis era temnița sa. Dar era un specialist sinistru care făcuse experimente pe care nici măcar ei nu le-ar fi aprobat; privise mult mai departe de marginea durerii și a morții – și era pregătit să-și împărtășească cu meticulozitate experiența.

Kalitin își amintea cum Zakarievski îi spusese povestea prizonierului. Kalitin fusese indignat, cu toate că și el luase deja mai multe vieți. Dar acel savant german era posibil să fi torturat și ucis soldații; poate bunicul matern al lui Kalitin, un matematician care luptase în artilerie și murise într-un lagăr de prizonieri, căzuse în mâinile sale.

Kalitin era gata să-l omoare pe neamț. Dar câteva zile mai târziu, observă că furia i se disipase. Încă îl ura pe omul de știință prizonier, își spunea, dar

era gata să lucreze cu el.

În primul rând, Zakarievski voia ca acest lucru să se întâmple: planul lui era să creeze o substanță bazată pe generația anterioară elaborată de neamț. În al doilea rând, Kalitin aprecia metoda științifică verificată a prizonierului. Și în al treilea rând, simțea, în ciuda educației sale, în ciuda imaginii forțate a dușmanului, care-i fusese inoculată, că exista o afinitate stranie și interzisă în dorințele lor interioare, care pătrundea mai adânc decât naționalitatea, ideologia, antipatia: dorința de a găsi cea mai scurtă cale către cunoaștere, care face pe cineva un creator indispensabil, indiferent de circumstanțe. Acest lucru oferă cea mai mare protecție și putere. Neamțul dovedea prin propriul exemplu că acest lucru era posibil.

Ghicind sentimentele noului său coleg, neamțul nu ieși în față, nu îl abuză, nu vorbi despre trecut. Doar lucră constant și rapid. În cele din urmă, Kalitin înțelese că acest bătrân singuratic era mai apropiat de el decât generalul și șefii de partid care conduceau laboratorul. Ei erau de-ai lui prin sânge și cetățenie, dar străini prin natura lor, în timp ce neamțul era cât se poate de străin, și totuși, de-ai lui. Unul dintre cei care se ascundeau de statul în stat, făcându-l să-l slujească și plătind cu serviciu loial, contopindu-se cu el până în punctul în care nu-ți puteai da seama cine conducea pe cine.

Acel neamț care, de îndată ce înțelese că mai tânărul său coleg era pregătit pentru următorul și chiar mai dificilul nivel de cunoaștere, fu cel care îi deschise ochii asupra umbrei din umbră: trecutul dual al laboratorului, adică al locului, Insula unde se afla. Neamțul fusese acolo înainte – înainte de război, înainte ca Hitler să fie cancelar, când acolo exista un teren comun și secret sovieto-german de testare.

Cu toate că știa o parte din secretele întunecate ale Insulei, Kalitin refuza să creadă acest lucru. Apoi, neamțul descrise instalația din memorie – locația aerodromului, clădirea din lemn a laboratorului, barăcile personalului, menajeria, ghereta paznicului, linia de demarcație; îi spuse unde, în terenul de testare actual și extins puteai găsi foste tranșee și cratere lăsate de focul de artilerie; îl duse pe Kalitin acolo, săpă cu un băț în iarba uscată, îi arătă un tub de obuz rămas după o explozie. Avea marcaje germane. Văzând că Kalitin tot avea dubii, neamțul îl duse în arhivă; exista o secțiune specială pentru documente aduse din diverse țări europene după război, teancuri de hârtii de la diverse institute științifice, unele carbonizate sau distruse de apă. Nimeni nu le parcursese cu atenție; Klaus deschise o cutie militară cu totul neremarcabilă. Aceasta deținea rapoarte privind

experimentele comune. În 1933, oamenii de știință germani le luaseră în Germania. În 1945 o echipă specială NKVD le găsise printre ruine și le adusese înapoi.

Kalitin citi, recunoscând locurile descrise, numele oamenilor de știință din partea sovietică. Numele lui Zakarievski apăru și el. Kalitin știa tot: particularitățile climatului care apăruseră în timpul experimentelor, logica științifică.

Și acolo era și numele de familie al lui Klaus.

Simți că nu-l mai considera pe Klaus un dușman.

După ce-și luă la revedere de la ziarist, Kalitin începu să se gândească la Klaus. La cunoștințele pe care i le dezvăluise. Kalitin cântări tautologiile sistematice ale istoriei, provocate de raritatea extremă a locurilor cu adevărat tainice, bune pentru ascunzătoare, pentru păstrarea unui secret. Se gândi la el și la cum alesese o casă pe vechea rută a cuiva. O rută de șobolan. Asta însemna că putea conta pe clientela acesteia, pe norocul trainic al refugiaților, din moment ce oamenii care îl protejaseră voiau acum să-l omoare.

Ziaristul îi arătase copii ale paginilor de interogatoriu. Ofițerul de pază care avea pregătire tehnică depusese mărturie despre experimentele din lagăr. Erau multe pe care nu le știa, amesteca terminologia, dar Kalitin înțelesese imediat: era munca unui călău. Moarte ieftină și brutală pentru masele mânate spre măcel. Moarte vizibilă și evidentă, care nu se ascundea. Probabil luaseră documentele cu ei sau le ascunseseră undeva pe drum – cum ar fi într-un seif bancar, asemenea acțiunilor care își pierduseră temporar valoarea, dar care puteau avea prețurile anterioare restaurate, dacă noii stăpâni ai Europei, ascunzându-și ostilitatea reciprocă, ar fi avut nevoie să omoare pe cineva: comuniștii, spre exemplu. Sau burghezia capitalistă.

Kalitin lăsase o astfel de ascunzătoare secretă în țara sa, un tub îngropat sub un copac greu de dibuit în pădure. Era de parcă s-ar fi privit într-o oglindă ideală și absolută și se uita fără surprindere, fără neliniște, de parcă trăise toate acele vieți disparate, separate în timp. Sau cel puțin aceasta era legătura care le unea.

De la acea întâlnire, Kalitin își imagină că trebuia să fie un șobolan în casă. Trăia curat, departe de sat, de ce ar fi venit șobolanii aici? — și, totuși, își tot imagina o umbră cenușie.

•

Își scoase pardesiul și aprinse focul. Întunericul se lăsa cu repeziciune

peste vale, ca și cum dealurile, copacii și iarba îl emiteau. Se uită pe fereastră. Un avion zbură deasupra norilor estompați și întunecați. Urma sa pufoasă era încă galben-roșcată în lumină. Despicând lemnul după metoda veche pentru a face surcele, Kalitin se gândi la avion și la oamenii din el. Unde se ducea, oare pilotul era competent, cât de vechi era avionul?

Kalitin era pregătit să se gândească la orice, să facă orice, să facă surcele, să care lemne de foc – orice pentru a amâna momentul când se va întoarce acasă pentru totdeauna și gândul morții va reveni cu o forță nouă, aproape copleșitoare; va trece la atac.

Știa că îl aștepta o noapte fără somn. O noapte lungă de teamă și amintiri. Voia flăcări în șemineu, curentul șuierător în horn și fumul dulce al buștenilor de măr, atât de grei încât scoteau un fâsâit, neclintiți în fața focului.

Capitolul 10

Stând la coadă la controlul pașapoartelor, Șerșnev nu simțea nici furie, nici nerăbdare, cu toate că lucrurile tărăgănau; patruzeci de minute irosite. Când începea o misiune, se gândea mereu că avea o grămadă de timp. Indiferent de întârzieri, indiferent de obstacole, el tot era cu un pas sau doi înaintea subiectului.

Aleseseră un punct de intrare într-o țară care nu avea un serviciu propriu de contraspionaj puternic. El și partenerul său urmau să treacă pe la control împreună cu a doua duzină de pasageri din zborul respectiv; prima duzină primea cea mai multă atenție.

Dar, mai întâi, a fost nevoie să se schimbe scările de îmbarcare stricate. Apoi autobuzul dădu ocol aeroportului mult timp. Când li se dădu accesul în holul de sosiri, erau sute de pasageri din zborurile care sosiseră după ei.

Polițiștii de frontieră nu se grăbeau. Erau doar două ghișee pentru cetățenii din afara Uniunii Europene. Polițistul plictisit de la al treilea rând pentru cetățeni europeni îi tot gonea pe cei cu pașapoarte nepotrivite. Pasagerii asiatici cu genți de mână din fâș creau agitație și șirul lung abia dacă se mișca. Dar Șerșnev rămase calm, trebuind să se încrunte la partenerul său de câteva ori pentru că se uita lasciv la o femeie cu hijab.

Șerșnev se gândi la fotografiile făcute de cei de la filaj. Agenții erau trimiși de la ambasada unei țări învecinate care eliminase granițele în Uniunea Europeană. Veneau și raportau că făcuseră o treabă curată, nimeni nu-i observase, nicio activitate de contraspionaj nu fusese remarcată, nu erau gărzi de corp, riscul era minim. Subiectul nu fusese văzut. Dar, în casă – sistemul de securitate era standard și ușor de oprit – găsiseră scrisori de la spital. Subiectul era supus unui control medical și trebuia să se întoarcă în curând acasă.

Se gândi la fotografiile făcute cu drona. Casa de la marginea pădurii. Un drum pustiu. Un loc ideal, un loc ușor. Fără vecini, nimeni nu va vedea, nimeni nu va afla. Un pustnic ascuns într-un loc izolat, instalându-și propria capcană.

Rândul se transformase într-o șatră de țigani care părea să fi fost acolo de ani întregi. Obiceiul unei vieți nomade, al unei așteptări lungi și fără sens pe coridoare aglomerate în fața ușilor închise unde ți se decide soarta – acel

obicei îi transforma pe oamenii care fuseseră atât de diferiți cu patruzeci de minute înainte într-un conglomerat fără chip, un organism irațional, însă sensibil.

Un foșnet de mișcare, șoapte – două căscaturi, niște polițiști de frontieră ursuzi veniră și deschiseră alte două ghișee. Terciul uman se separă, cu o parte curgând în direcția lor, oprindu-se la linia galbenă ca să-și aștepte rândul. Șerșnev, care îi observase pe bărbați venind înaintea oricui altcuiva, nu-și schimbă locul. Nu-i plăcea să-și schimbe hotărârile. Un psiholog din serviciu numea acest lucru pasivitate. Dar Șerșnev știa că psihologul se înșela, îi lipsise mereu acea fărâmă de agilitate, norocul chior care-i face pe oameni să prindă un tren în ultimul moment și să ghicească ce rând se va mișca mai repede decât altele. Dacă începea să se agite, acest lucru înrăutățea lucrurile și noul rând nu se mișca deloc, iar trenul pleca de la un peron diferit.

Așa că aștepta.

În jumătate de oră, mulțimea începu să se disipeze. Un cuplu tânăr se duse la ghereta din stânga, un bărbat în vârstă îmbrăcat elegant, cu o servietă, se duse la cea din dreapta. Urmau el și Grebeniuc.

Șerșnev crezuse că bătrânul și cuplul vor trece repede – de obicei nu-i luau la bani mărunți pe oamenii de genul acesta. Dar cuplul nu avea copii ale biletelor de întoarcere și polițistul se încruntă și le ceru toate rezervările de la hotel. Bărbatul era și el blocat acolo, arătând înspre o hârtie în mapă de plastic, pierzându-și imediat înfățișarea elegantă și transformându-se într-un solicitant nesigur și intimidat.

Polițiștii de frontieră vorbeau între ei. Mulțimea îl împingea pe Șerșnev. Colțul ascuțit al unei valize îl lovi rău peste gleznă. Preț de o clipă, îi trecu prin cap că totul era o înscenare. Cineva avea să-l înșface din spate, să-i răsucească brațul, în timp ce un idiot cu valiză va scoate un pistol automat. Își înăbuși acest presentiment sumbru.

Clic, clic, clic – sunetul magic al pașapoartelor care erau ștampilate.

Ușile de metal se deschiseră. Bătrânul plecă imediat și Grebeniuc îi luă locul. Cuplul ținea coada pe loc. Fata își îndesa niște hârtii înapoi în geantă, scăpă un dosar și paginile zburară. Se lăsă pe vine să le adune. Șerșnev aștepta disciplinat, cu toate că trebuia să treacă granița împreună cu partenerul său.

Lucrători ai aeroportului cu veste în culori fosforescente împingeau două scaune cu rotile, trecând pe lângă rând. Niște tineri negri, doar piele și os,

acoperiți cu pături, țineau teancuri de hârtii șifonate în poală.

Șerșnev făcu un pas înainte. Dar polițistul ridică din sprâncene și îi făcu semn să se oprească.

Grebeniuc plecă. Băieții fură aduși în fața ghișeelor.

Băiatul mai apropiat avea o proteză grosolană, probabil artizanală, care-i ieșea din cracul uzat al pantalonului. Era prea mică: băiatul crescuse, dar nu și piciorul artificial. „O mină de teren", se gândi Șerșnev. „Ar fi putut fi una de-ale noastre. De unde sunt? Somalia? Libia? Angola? Sudan?" Îi părea rău că mina explodase într-un moment atât de prost. Acum, explozia care se produsese cu mulți ani în urmă pe un continent diferit îl ținea în loc. Celălalt picior era încălțat cu un adidas nou-nouț, șchiop, cu talpa pentru alergat umflată. Exact ca aceia pe care îi purta Maxim în ziua în care jucaseră paintball. O zi atât de apropiată și totuși atât de îndepărtată.

Agentul își părăsi ghereta, examină băiatul și începu să răsfoiască prin hârtii împreună cu însoțitorul acestuia. Șerșnev era cea mai calmă persoană din aeroport. Cei doi bărbați continuară să vorbească. Băiatul stătea deoparte, epuizat de zborul lung. În cele din urmă, polițistul ștampilă o hârtie. Bărbatul cu vestă împinse scaunul cu rotile mai departe. Ofițerul îi făcu semn lui Șerșnev: Vino.

Șerșnev era pregătit să-i furnizeze povestea sa de acoperire. Avea un pașaport nou, cu o viză proaspătă. Prima lui intrare. Întrebările erau posibile, aproape inevitabile. Dar polițistul, ca și cum s-ar fi scuzat – sau poate ca recompensă pentru răbdarea pasagerului – trecu pașaportul prin scaner, răsfoi paginile și îl ștampilă îngrijit în colț.

Ușa se deschise și Șerșnev păși în lumea pe care o părăsise cu decenii în urmă, când se întorcea acasă ca să meargă la școala militară.

Tatăl său era comandant al unui pluton de comunicații. Șerșnev crescuse într-o garnizoană a armatei care preluase barăcile vechi din secolul al nouăsprezecelea ale regimentului de cavalerie care pierise în Primul Război Mondial. Sperase să se întoarcă acolo pentru a li se alătura mamei și tatălui său după studii, pentru a fi într-un grup militar special în RDG. Avea să lucreze în serviciile secrete, față în față cu dușmanul, în cel mai îndepărtat capăt unde puteai vedea coloana albă, încoronată cu o cupolă fațetată a stației de ascultare americane de pe Muntele Diavolului.

Se dovedi că lucrurile aveau să stea altfel. Veniră părinții săi la el. Garnizoana părăsi barăcile. Aduseră tancuri, rachete și alte bunuri cu trenurile. Armata, fără să sufere o înfrângere, se retrăgea, totuși, în est.

Tatăl său, căruia i se dăduse o decorație în 1968 pentru că ajutase la înăbușirea Primăverii de la Praga cu Operațiunea Dunărea, n-a putut accepta niciodată retragerea trupelor. Trădarea. Prăbușirea armatei sărăcite. Mutarea forțată în rezervă. A băut până a murit într-o dacea{10} pe care o cumpărase cu banii pe care-i economisise cât servise în străinătate, printre merii care nu rodeau pe solul sărac și plin de turbă. Șerșnev ar fi fost fericit ca tatăl său să-l vadă acum.

Se întorcea.

La plecarea din Moscova, bagajul lor, necontrolat, fusese depozitat în căruciorul de bagaje împreună cu valizele celorlalți pasageri. Bagajul pentru zbor trebuia să fi fost descărcat deja de ceva vreme acum. Valizele din Hurghada se învârteau pe singura bandă rulantă care funcționa.

Grebeniuc află că zborul lor fusese descărcat pe banda rulantă patru. Găsi valizele făcute grămadă. A lui Șerșnev nu era printre ele. Ocoliră încă o dată zona pentru recuperarea bagajelor. Goală.

La ghișeul de Obiecte pierdute erau zeci de persoane. Șerșnev îi recunoscu pe cei din zborul său: erau fata răsfățată și părinții și cuplul ale cărui documente se împrăștiaseră la controlul pașapoartelor.

Ghișeul era închis. Niciun program, niciun anunț. Potrivit unui om de serviciu, personalul avea să sosească la ora cinci dimineața. Șerșnev și Grebeniuc schimbară o privire.

În principiu, în valiză nu era nimic de importanță vitală pentru operațiune. Doar haine de zi, înțelept alese, de bună calitate și discrete. Șerșnev propusese să călătorească fără niciun bagaj, chiar dacă acest lucru nu se potrivea cu imaginea unor tipi în vacanță care veniseră după bere, fete și cadouri. Aveau nevoie doar de câteva zile, apoi se întorceau acasă. Nimănui nu-i va păsa de detaliile poveștilor lor de acoperire. Dacă le-ar fi păsat, acest lucru ar fi însemnat că operațiunea eșuase.

În ciuda presiunii și a grabei, fură echipați mai mult decât adecvat, pentru luni sau ani. Șefii fuseseră foarte prudenți, asigurându-se în cazul în care operațiunea eșua. Acum Șerșnev simțea că pierderea valizei era un lucru bun, ca și cum toate adăugirile, înfrumusețările și instrucțiunile de ultim moment dispăruseră împreună cu ea. Își lipi eticheta bagajului de ghișeu, scriind pe ea numele hotelului său. Să-l trimită, dacă-l găsesc, ei nu vor mai fi acolo.

Două persoane pe Coridorul Verde. Un bărbat gras ocupat cu telefonul mobil. O blondă subțire, în mod evident superioară în grad, își aranja

ecusonul. Șerșnev merse ușor înainte și spre stânga, așezându-se pentru a fi controlat și acoperindu-și partenerul. Blonda îl lăsă să treacă, apoi strigă la Grebeniuc care aproape trecuse de ea.

Grebeniuc se opri. Engleza lui era proastă, suficientă pentru a trece un test și a obține o mărire de salariu. Șerșnev trebui să traducă pentru el.

— Are you together?[{11}]

Șerșnev încuviință.

— How much cash de you have?[{12}]

— Four thousand euros.[{13}]

Șerșnev duse servil mâna la portofel.

— Open it.[{14}]

Ea arătă înspre geanta lui Grebeniuc.

Acesta și-o dădu jos de pe umăr, o așeză pe ghișeu și îi desfăcu fermoarul. Șerșnev verifică panourile strălucitoare de sticlă opacă cu vederea sa periferică; erau oare umbre întunecate ale unor bărbați camuflați și mascați, cu armele pregătite? Acesta era cel mai bun moment să-i înșface, deoarece pe coridor erau doar patru persoane.

Bărbatul gras încetă să se mai zgâiască în telefon și se apropie, blocând drumul. Grebeniuc îi arăta ofițerului vamal lucrurile sale. Ea arătă înspre geanta de toaletă. Grebeniuc o deschise fără ezitare. Sticla scânteie în lumină.

Femeia se uită cu interes la ea. Ridică privirea înspre Grebeniuc. Maiorul avea o înălțime medie și oase mari, era îmbrăcat cu haine scumpe, însă tot arăta ca un țărănoi care mâncase semințe de floarea-soarelui și își băgase cojile în buzunar; el rămase tăcut și calm.

Lui Șerșnev îi stătu inima în piept. Abia acum îi deveni evidentă discrepanța dintre colonia scumpă, aspectul lui Grebeniuc și restul articolelor din geanta sa.

Șerșnev își imagină chiar că ea adulmeca aerul pentru a-și da seama dacă Grebeniuc era dat cu acea colonie.

Vrăjitoarea. Simțise ceva, însă nu-și putea da seama unde era înșelătoria; era furioasă și era posibil chiar să-i ceară lui Grebeniuc să se dea cu ea. Instrucțiunile lor nu acopereau această variantă; toată lumea fusese sigură că sticla nu va atrage atenția. Tehnicienii juraseră că imitația era exactă, că nici producătorul n-ar putea să-și dea seama și că aceasta cântărea la fel cât originalul.

Era făcută de oameni, gândi Șerșnev. Ar fi putut încurca culoarea,

folosind o nuanță similară în loc de cea corectă. Ar fi putut face o greșeală în scrisul ornamental. Femeia ofițer cu siguranță cunoștea sortimentul din duty-free, avea un ochi antrenat și poate soțul ei folosea acea colonie. Sau poate simțul ei ascuțit sesizase aura specială a recipientului. La urma urmelor, sticla nu era făcută la fabrică, ci în atelierul lor tehnic special; mâini diferite o lustruiseră, cu alte gânduri, cu alte scopuri. Vrăjitoarea.

Șerșnev se gândea cum să-i distragă atenția. Să-și scape geanta? Să spună ceva?

— Ken ve go?[15] întrebă Grebeniuc cu un accent înfiorător și cu simplitatea rugătoare a unui străin confuz, speriat de vama străină.

Oficialul, de parcă s-ar fi trezit, încuviință în mod automat. Grebeniuc își aranjă fără grabă lucrurile în geanta sa. În timp ce o închidea, fermoarul se prinse de material, el îl trase în sus și în jos, apoi încercă să scoată materialul dintre zimții fermoarului. Ea se întoarse cu spatele. Alți pasageri, înjurând cu voce tare serviciile aeroportuare, intrară pe coridor. Grebeniuc își aruncă geanta pe umăr. Șerșnev simți ace ascuțite străpungându-i mâinile.

— Abia aștept să mă piș, zise Grebeniuc. Unde-i buda aici?

Trecură de șoferii care țineau cartoane pe care erau scrise nume. Aerul era plin de mirosurile unor mâncăruri nefamiliare, tutun și gaze de eșapament care păreau să miroasă altfel decât acasă.

În toaletă, Grebeniuc urină cu zgomot mult timp, în timp ce Șerșnev nu-și putea da drumul. Abia când Grebeniuc se îndreptă spre chiuvetă, jetul începu să i se scurgă din penis. Un om de serviciu intră și Șerșnev simți o dorință copleșitoare de a-i dărâma cărucior, de a-i rupe mopul și de a împroșca pereții cu apa din găleată.

Se privi în oglinda de deasupra chiuvetei.

Chipul său arăta la fel.

Capitolul 11

Kalitin ațipise în fotoliul său preferat de lângă foc. Căldura cu miros de fum și coniacul îl adormiseră.

Visă că era fără trup sau memorie și zbura deasupra unei câmpii întunecate. Plana, însă nu-și cunoștea destinația. Vântul îl arunca într-o parte, îl întorcea cu fundul în sus. Deasupra sa era pustiu, un cer răuvoitor fără stele sau planete. Un cer plin cu un vânt vizibil, fâlfâind, pâlpâind, asemenea lapților viguroși ai unui pește zburător gigantic.

Un val se sparse dedesubt. Săgeata monotonă a unui râu îi arăta calea. Zbură și zborul său tulbură apa. Somnul mustăcios, care se lăsase la fundul apei în timpul nopții și mihalții pătați se treziră din somnul lor; la fel făcură și fazanii aurii din tufișuri.

Un banc de pești, turma lui, zbura în spatele său. Căprioare și iepuri, șacali, vulpi, lupi și mistreți fugeau de-a lungul malurilor – sus, sus, contracurentului, contra gravitației.

Stelele se aprinseră, adunându-și puterile. Lumini stranii ale unor constelații imaginare: Clepsidra, Bufnița, Sceptrul, Sfinxul, Șobolanul. Acolo unde se afla Calea Lactee în vechea lume, se întindea constelația Șarpelui strălucind roșu cu verde, Șarpele era încolăcit în jurul cupei firmamentului, al cupei universului.

Pe măsură ce zbura, fără casă, memoria îi reveni – îndepărtată, dragă. Își aminti cum se născuse într-un vas transparent, în mijlocul albului strălucitor și al luminii; vocile îl strigau pe nume, voci vesele de zei îmbrăcați în alb, celebrându-i nașterea.

Dar zeii îl ascunseră imediat într-o închisoare întunecată până când cineva îl eliberă. El se disipă, se dizolvă, se pierdu printre mirosurile moarte desprinse din sursa lor, printre umbrele de ieri. Dar nu dispăru complet, deoarece era, în mod inerent, străin lumii și aceasta nu putea accepta să-l dizolve complet.

Apoi zeii îl strigară din nou. El reînvie din dispersie și se umplu până la refuz de sine însuși; asemenea unei picături de ploaie care cade pe pământ, el se năpusti înspre strigătul îndepărtat.

Zbură deasupra râului. Sfârșitul călătoriei sale era aproape. În mijlocul apelor se înălța Insula enormă și măreață, cu reflectoare care brăzdau

întunericul asemenea unor degete lunare. Peștii săreau din apă, aruncând scântei din solzii lor. Nenumărați ochi de animale străluceau în întunericul pădurii și al câmpurilor. Râul se retrase în adâncurile sale, dezvăluind stâncile de bază ale Insulei, acoperite cu plante acvatice. Alunecă, devenind mai mic, îngroșându-se; se scurse într-un șuvoi în josul coșului, pătrunse prin țevi și filtre, apoi plonjă în lumina lămpii, soarele laboratorului. În strălucirea înconjurătoare a acesteia, fu atras în leagănul dorit și liniștitor, deschizătura îngustă a unei eprubete. El o umplu și rămase nemișcat.

Călătoria se încheiase. Era acasă.

Kalitin se trezi. Ținea mâna pe gâtul sticlei de coniac. Capul îi era încețoșat, cu toate că nu băuse mult. Ultimii cărbuni se stingeau. Adăugă bușteni și înteți focul. Își amintea rareori visele în detaliu, doar pe cele care reflectau literalmente realitatea. Acum își amintea doar rămășițele brizei deasupra spațiilor vaste, o urmă slabă care ducea către Insulă.

Reveriile în legătură cu Insula erau hrana sa emoțională preferată. Insula era adevăratul său loc de baștină. Să-și amintească de ea, un loc al forței și al puterii, îi dădea lui Kalitin o moleșeală monotonă și mulțumitoare, ca și cum acestea nu erau imagini imateriale, ci hrană adevărată, bogată, dăunătoare, dar satisfăcător de delicioasă, ca șunca de mistreț servită la restaurantul din afara orașului, de lângă vechea moară de apă.

Kalitin își făcea griji că, într-o zi, reveriile vor înceta să-l mai hrănească, să-l reanimeze, să-l încurajeze. Ele vor fi doar amintiri, fără gust, fără folos, o povară. Încercă să impună niște limite. La urma urmelor, reușise să se lase de fumat la sfatul medicului și bea cu moderație.

Dar acum, după diagnostic, n-avea niciun rost să amâne sau să stocheze plăcerea. Intenționa să-și ia remediul testat, să se ospăteze, să facă exces de Insulă, lucrurile care îi dădeau un simț puternic și narcotic al nemuririi în limitele vieții și dincolo de ele, pentru a înăbuși sentimentul banal și insipid al morții, pentru a câștiga măcar o săptămână, o zi, pentru a-și deștepta forța, astfel încât să-și întoarcă soarta și să-și afirme speranța pentru mântuire.

Kalitin își mai turnă niște coniac. Se pregăti să-și amintească. În licărul flăcărilor, decorate cu firele aurii ale scânteilor, el văzu suprafața gelatinoasă și îmbujorată a râului la apus. În petele întunecate dintre limbile de foc, partea secretă, a doua natură ascunsă, el recunoscu dualitatea darului său.

Bău, desfătându-se pentru că-și amintea, creând o simfonie, o cosmogonie mistică a Insulei care predeterminase legătura lor, dependența lor

prestabilită unul față de celălalt.

Istoria Insulei începuse cu mult timp în urmă. Râul atotputernic distrusese creasta calcaroasă în drumul său. În interiorul acesteia erau ascunși corali fosilizați; crini înfloriți pe tulpini articulate, destrămându-se în inele; brahiopode asemenea unor pudriere lăcuite. Râul spălase calcarul, lăsând doar o culme care nu cedase în fața apei care o înconjura. Copacii creșteau acolo, animalele se mutau în vizuini de piatră și păsările își făceau cuiburi sub streșini și versanți.

Primii oameni care găsiseră Insula evitaseră să locuiască acolo, cu toate că avea niște peșteri adânci și avantajoase. Localizată în mijlocul apelor tulburi, izolată, închisă, amenințătoare – doar în timpul celor mai mari secete, care se manifestau o dată la zece ani și ceva, exista o potecă îngustă până la ea –, Insula fusese creată de natură ca loc de singurătate, din alte lumi, pentru a întâlni puteri superioare.

Oamenii construiră temple pe Insulă. Ea văzuse zeii grăsuți din piatră ai Paleoliticului, zei din argilă și din os, statui cioplite din lemn.

Apoi veniră călugării botezând cu forța triburile locale. Ei dărâmară și arseră idolii din lemn care nu avură forța să se apere pe ei și credința lor.

Călugării retezară copacul sacru, singurul stejar de pe Insulă, bătrân, încovoiat, cu rădăcinile adânci în piatra galbenă și în locul lui construiră o capelă. Arseră foștii zei din tei și cenușă și aruncară cărbunii în apă. Nu putură sparge sau muta piatra-altar străveche, scăldată în sânge, un bolovan din granit străin regiunii care fusese adus de către oameni necunoscuți pe Insulă din nord – prin mijloace necunoscute: cu barja, cu sania pe gheață; așa că acesta rămăsese în mijlocul Insulei, asemenea unui zeu mort, însă nepieritor.

Capela a fost începutul mănăstirii-fortăreață care apăra extremitatea statului de nomazi, păzea granița naturală care separa pădurea de stepă; multe rugăciuni aprinse se înălțaseră sub acoperișul boltit pentru stăpânire și oșteni. Apoi, stepa fu cucerită, cu toate că se declanșaseră răscoale crâncene de mai multe ori.

Mănăstirea s-a extins, construită din piatra pe care stătea. Deasupra, biserici înălțate, clopotnițe, încăperi, ziduri, turnuri. Dedesubt, cărările carierei se înmulțeau, coborând și mai adânc, transformându-se în pivnițe, celule, camere de depozitare și cripte cu relicve ale pustnicilor decedați care dăduseră mănăstirii faima sa.

De asemenea acolo, în cele mai profunde întinderi ale zonei joase a

Insulei, unde exista doar timpul încet al pietrei, prizonieri hirotonisiți cu forța trăiseră și muriseră, exilați, despuiați de toate deghizările seculare, fostele nume, acțiuni și destine. Știau doar anii – primăvara apa mare a râului se infiltra în celule; piatra păstra crestăturile lor; scrisul orb șerpuia de-a lungul zidurilor într-o cronică a întunericului, disperării, credinței. Zona înaltă și impunătoare a Insulei își clădise puterea crescândă pe ei, bărbați fără nume îngropați de vii; crescuse pe drojdia înceată, slabă și furioasă a suferinței lor.

Apoi nivelurile inferioare se goliră. Fostele celule se prăbușiră, îngropând trecutul. Prizonierii erau ținuți într-o cazemată deasupra, construită pe promontoriu în zilele când corăbiile cu pânze navigau pe râu și bandele de tâlhari chefuiau pe galere.

Insula nu mai era frontiera imperiului care-și împinsese granițele către mări și oceane, cucerind multe limbi. Aceste limbi erau auzite în celulele închisorii – limbile rebelilor, limbile libertății, însoțite acum de zăngănitul cătușelor.

Au îngropat prizonierii pe promontoriu. Cruci din calcar ale unor rituri diferite, nume într-un alfabet diferit, înghețurile, ploile și cețurile mușcară din piatră, ștergând literele și numerele. Rândurile scrijelite rămaseră pe zidurile celulei: versurile poeților, planurile oamenilor de știință, jurămintele ofițerilor.

Pe atunci râul era traversat de barje cu grâne și nave cu zbaturi{16} care duceau pasageri cu o varietate colorată de pălării și umbrele.

Mănăstirea se îmbogățea pe seama moaștelor sfinților săi, cu rugăciunile și cu banii călătorilor, țăranilor și aristocraților. Apăruse o icoană, găsită chipurile de călugări lângă apă în timpul unei furtuni. O nouă biserică cu cinci cupole aurii, vizibile de la o distanță de douăzeci de verste de-a lungul râului, fusese construită pentru icoană. Un artist dintre novicii mănăstirii, un maestru tânăr și talentat care crescuse la timp printre frații săi, o decorase cu picturile pe care le crease, făcute din substanțele găsite doar în regiune. Pictura nu era strălucită, dar era în mod vizibil posedată de misterul inexplicabil al interconectării apropiate la toate formele de existentă, divinitate și umanitate. Pescarii mănăstirii prindeau sturioni în plase, novicii fierbeau clei de pește care conferea picturii aderență și imaginea rămânea pe piatra dură și poroasă de parcă era parte din ea, o expresie a ceea ce se afla în interior.

Mănăstirea se pregătea să serbeze aniversarea întemeierii sale. Un istoric

al bisericii scrisese o carte; schițele sale brute, care absorbiseră multe secrete vechi, rămaseră în biblioteca mănăstirii. Fotograful care făcuse cărțile poștale aniversare pentru festivități lăsase un catalog cu fotografiile sale în bibliotecă. Acesta includea cadre ale faimoasei icoane, îngerii și sfinții săi, munți pământești și înălțimi divine.

Aceste cărți și fotografii rămaseră mărturia primară a trecutului mănăstirii. Fiindcă valul care înghiți Insula invulnerabilă sosise.

Terenurile moșierilor străluceau în toamna timpurie de-a lungul malurilor, dincolo de pădurile joase. Când râul îngheță, haine militare negre, cojoace din piele de oaie și haine țesute în casă își făcură apariția pe zăpada albă. Gheața, încă subțire, cânta, gemea, urla – urletul lamelor de fierăstrău, ale structurilor de pod, ale sârmelor întinse, ale carenelor vaselor în timpul unei furtuni. Bărbați veniră cu puști și furci și, odată cu ei, un nor oribil și cutremurător de zgomote se adună deasupra Insulei și sunetul profund de alarmă din clopotniță se înecă și pieri.

Pentru prima dată din vremurile păgâne, sânge era vărsat fățiș pe Insulă și trupurile aruncate în râu fără acoperământ. Călugării și preoții, omorâți sau exilați.

Curând, Insula se întoarse la una dintre formele sale secrete anterioare: închisoare. O revoltă înăbușită în cel mai apropiat oraș. Ofițerii vechii armate aduși pe Insulă. Spărturile din vechile ziduri legate cu sârmă ghimpată, turnuri de pază fură ridicate în grabă și mitraliere Maxim, însetate de apă când se trăgea cu ele, erau montate pe mese de lemn.

Apoi, când Armata Albă, aliați ai prizonierilor, ajunse în avalul râului, Armata Roșie aduse o barjă care fusese folosită pentru transportarea grânelor și îi îngrămădi pe prizonieri în cală, spunându-le că erau mutați într-un loc diferit. Puseră lacăte la trape, un remorcher conduse barja pe canalul navigabil, în zona cea mai adâncă, și deschiseră valvele. Barja gemu sub apă cu o voce metalică, groasă, oribilă. Apoi se sufocă și se înecă.

Vara aduse seceta, cea mai rea din câte fuseseră văzute vreodată. Insula părea să se apropie de țărm. Din barca cu vâsle puteai vedea barja de pe fund, printre ierburi și pești. Părea că mai lipsește puțin și se va ivi, înălțându-și catargul și laturile înclinate deasupra apei.

Seceta pârjoli recolta și ceea ce reuși totuși să crească și ceea ce rămăsese din anul anterior fu confiscat de soldații trimiși din orașe. Foametea îi făcu pe oameni să mănânce oameni. Dezgropară vechile cimitire de animale, fără să se mai teamă de antraxul siberian. Atunci dădură jos

crucile și clopotele din mănăstire și dezmembrară ramele icoanelor – chipurile pentru a cumpăra pâine cu banii bisericii pentru cei care mureau de foame. Regiunea murea și se golea.

Comisia care confiscase aurul bisericii deschise și criptele. Atestă faptul că trupurile putreziseră și că nestricăciunea sfântă era o minciună perpetuată de biserică. Făcură înconjurul diferitelor orașe cu scheletele, le expuseră – uite, iată adevărul materialismului, expunerea la intoxicarea religiei; apoi scheletele dispărură, azvârlite, probabil într-o râpă adâncă și îndepărtată.

Un an mai târziu, o comunitate se mută în fosta mănăstire: orfani ai militarilor, copii fără adăpost. Ei răzuiră frescele faimoase de pe bolta bisericii. Profesorii voiau s-o transforme într-o Casă a Culturii. Dar copiii fugiră din comunitate, pe uscat și pe apă, și poliția încercă să-i prindă în gări și în pivnițe, însă în zadar.

Timp de câțiva ani, mănăstirea fu abandonată. Pescarii evitau apele Insulei, amintindu-și de barjă și de cadavrele aflate în cala de metal care ruginise de tot.

Apoi niște oameni complet diferiți veniră pe Insulă. Cu adevărat noi proprietari. Împrejmuită terenul de-a lungul malurilor râului. Preluată orașele moarte, câmpurile și crângurile de la șes, construiră barăci, un turn de apă, un aerodrom, un club și depozite. Curățară fostele biserici și vechile celule, întăriră barele fixate în piatră și construiră un debarcader rezistent. Renovară turnurile de pază și adăugară unele noi.

Nemții aveau nevoie de un loc secret, departe de învingătorii de la Versailles, departe de ochii spionilor și ai informatorilor, pentru a-și continua experimentele cu arme chimice și pentru a se pregăti să reia războiul pierdut. Sovieticii aveau să obțină formule, tehnologie, metode de întrebuințare; rezultate, tabele, rapoarte, o școlarizare pentru oamenii lor de știință. Acolo, lângă râu, în dulapul cel mai întunecat al Europei, ambele părți găsiră ceea ce aveau nevoie: un loc îndepărtat cu un relief bogat, climat schimbător, un interval mare și natural de temperatură, de treizeci și ceva de grade vara și până la minus patruzeci iarna, astfel încât să poată simula folosirea substanțelor în diverse teatre de luptă, în diverse anotimpuri. Era un loc depopulat după foamete și cu o citadelă ușor protejată și controlată, fosta mănăstire.

Kalitin regretase mereu că nu fusese acolo; că nu trăise, nu existase pe atunci.

Știa că majoritatea experimentelor din acea perioadă erau considerate

învechite un deceniu mai târziu. Nu mai exista cavalerie, ai cărei cai ar fi fost ameţiţi de norii de gaze. Aeronavele zburau de trei ori mai repede şi aerosolii nu mai erau adecvaţi. Apărură filtre noi pentru măştile de gaz şi substanţe dăunătoare noi. Cel mai important – Războiul Mondial, pe care ţara sa îl câştigase fără a recurge la creaţiile Insulei, doar cu praf de puşcă şi oţel.

Instalaţia experimentală comună a fost închisă în 1933. Curând după aceea, râul era îndiguit şi mări artificiale erau create. Oraşele din apropiere erau înecate, oraşe întregi cu case, biserici, trotuare şi cimitire; fantomele inconsolabile ale trecutului îşi găsiră sălaşul în apele sale. Şi Insula trebuia să dispară: digul pentru zona lor exista doar în schiţe. Nu fusese construit din cauza războiului.

Când Kalitin se uita la fotografiile de arhivă făcute de nemţi pe Insulă, care fuseseră transferate în Europa, apoi aduse înapoi – un cal cu mască de gaz, biplane la marginea câmpului, docuri, un grup în faţa clădirii laboratorului (din care cunoştea fiecare părticică), fosta biserică – se gândea că vedea paradisul, o concepţie ideală a spaţiului şi timpului.

În acea vreme, lumea nu vedea încă partea întunecată a ştiinţei, geamăna sa malefică. Ştiinţa era pură, cu toate că era deja marcată de cele mai recente invenţii ale sale la Somme şi Ypres. Vina era plasată asupra politicienilor şi generalilor. Oamenii de ştiinţă erau liberi şi nu făceau obiectul unui proces. În acele zile existau considerente diferite acordate moralităţii, care făceau excepţii pentru oamenii de ştiinţă. Şi Kalitin tânjea după seriozitatea pe care n-o cunoscuse niciodată.

Se născuse după ce muriseră milioane de oameni în camerele de gazare şi doi dintre chimiştii germani din fotografia de grup de pe Insulă, capturaţi de către aliaţi, fuseseră trimişi mai întâi în boxa acuzaţilor, apoi la ştreang. Ştiinţa, calea sa către putere, fusese întinată, declarată în mod public malefică – malefică în ochii maselor.

Aşadar, Kalitin fusese obligat să se ascundă. Chiar fără condamnarea la moarte pronunţată în patria sa, nu putea să declare deschis cine era. Vor fi ziarişti care vor scormoni după poveşti senzaţionale, vor fi articole despre Insula Morţii – sau cine ştie ce nume vor inventa pentru ea – cerând investigaţii şi un proces. Kalitin visa uneori la Insula de demult, ca refugiu ideal, pământul inaccesibil al celor binecuvântaţi. Dar era gata să se întoarcă la al său, cel obişnuit.

Când izbucni războiul cu Polonia, ei înfiinţară din nou un lagăr de

concentrare pe Insulă și îi ținură prizonieri pe polonezi acolo. Apoi, după atacul Germaniei, erau prizonieri germani și români din unitățile spulberate la Stalingrad. O perioadă, doar ofițerii și generalii germani refuzară să colaboreze. Apoi fură japonezi capturați în Orientul îndepărtat. După câțiva ani, lagărul era gol, prizonierii fuseseră transferați în alte locuri, mine de fier și tabere forestiere.

Insula a fost aproape imediat reînviată, era atât de bine, atât de binevenit totul, atât de convenabil. Cortina de Fier coborâse, amenințarea unui al treilea război mondial creștea și vechiul teren de testare intra din nou în pâine.

Dar acum era împărțită între mai multe agenții concurente. Certurile încetineau testările, duceau la greșeli și sabotaj discret, la calomnii științifice.

Unchiul Igor, Igor Zaharievski, a reînviat cu adevărat Insula. Își dorise de mult să părăsească vechiul Oraș și să găsească unul nou: chiar mai închis, echipat cu tehnologie de vârf și care să i se subordoneze doar lui în știință; era biletul lui către nemurire, șansa de a fi ales academician cu drepturi depline pe lista secretă.

În timp ce Kalitin era la școală, Zaharievski aduna aliați, conducea intrigi, își împingea ideea la cel mai înalt nivel. Rezultatul – nașterea unui nou oraș fără nume, cunoscut doar de câțiva. Toate secțiunile divizate de bătăliile birocratice se strânseseră într-un întreg. Unchiul Igor s-a asigurat ca viitorul laborator să fie clasificat strict secret, lucru care, după cum Kalitin știa mai bine decât majoritatea, deoarece mai târziu îl condusese, transformase Insula într-o gaură neagră, un domeniu științific lipsit de supravegherea locală și a agenților, scutit de aproape orice fel de control.

În esență, Zaharievski putea lucra la orice își dorea. Niciunul dintre colegii săi n-avea dreptul sau posibilitatea de a evalua calitatea programelor, metodelor și scopurilor sale. Kalitin știa cum apăruseră sinecurile prodigioase, colonii de trântori științifici, care au lucrat timp de decenii – până la căderea șefului mare – la niște prostii costisitoare învăluite în sloganurile potrivite ce păreau să urmeze linia marxistă; deveniseră încrustați în fabrici, case de vacanță, policlinici, dar fără să aducă nici măcar un grăunte de cunoaștere.

Kalitin îi era de asemenea devotat lui Zaharievski pentru că el nu crease Insula de dragul aurului nebunilor. Erau amândoi atrași către adevărata cunoaștere care nu depindea de direcția vântului ideologic; numai o astfel de

cunoaștere dădea putere durabilă.

Zaharievski era sprijinit de KGB: unde există secrete, există bonusuri pentru tăinuire, personal nou, control, muncă operativă. Kalitin bănuia de asemenea că șeful securității de pe Insulă, un fost general stalinist în rezervă activă, căuta de asemenea un port liniștit și ascuns în noile vremuri nesigure; el, sau mai degrabă colegii săi din vechea gardă, îl ajutau pe Zaharievski.

Kalitin își imagina deseori Insula ca pe o păpușă matrioșka, alcătuită din straturi de secretomanie sporită.

Primul strat exterior era țara însăși, cu granițele sale închise. Insula nu era menționată în cărți de referință, presă sau radio și nici nu era indicată pe hărți. O întreagă regiune era închisă străinilor. Sateliții de spionaj american – Insula avea programul când treceau pe deasupra, când munca în exterior și testarea pe teren nu erau permise – trebuiau să vadă o închisoare de maximă securitate.

Kalitin știa că așezările învecinate erau pline de informatori, că Insula era prinsă în niște sfori de securitate invizibile, înconjurată de santinele ascunse; doar râului i se permitea să curgă nestingherit. Dar râul era un aliat, un păstrător al secretelor. Râul proteja Insula și imaginile sale reflectate în apă rămâneau nerecunoscute. Ambarcațiuni turistice călătoreau de-a lungul țărmului îndepărtat unde nimic nu putea fi văzut prin binoclu. Lui Kalitin îi plăcea să facă parte din puterea care schimba programele și rutele, o putere care putea îndoi timpul și spațiul, astfel încât Insula să poată rămâne doar o insulă pentru intruși: o putere indestructibilă și atotpătrunzătoare.

Firește, pe Insulă, care acum avea statutul unui oraș întins de-a lungul malurilor râului, existau numeroase niveluri de apropiere de miezul secret, separate de garduri, sârmă ghimpată, puncte de control, patrule, permise, acorduri de confidențialitate și o investigație aprofundată a candidaților. Periferia, conturul Insulei, puteau fi văzute din afară, puteau fi calculate din documente de corespondență și financiare.

Dar cu cât te apropiai de centru, cu atât mai iluzorie devenea însăși existenta Insulei, cunoscută unui cerc restrâns de inițiați. Doar câțiva indivizi știau despre laborator, atât de ascuns încât nu exista nici măcar pe o singură listă de secrete.

Toate reîncarnările anterioare ale Insulei păreau să se unească în laborator. Era sanctuar, închisoare, altar și teren de testare. O entitate sintetică nouă, o abstractizare, deconectată de la lumea exterioară. Laboratorul.

Prima priveliște a Insulei era de pe feribot. Un apus de toamnă târzie se răsfrângea peste râu și Insula apărea din nori de ceață, străină de toate lucrurile, distantă, magică. Kalitin simțea că era un semn și aprecie, înțelese și se îndrăgosti de Insulă în acel moment, îi ghici toate trăsăturile, avantajele, darurile evidente și ascunse – pregătit să-și dea viața puterii care crease Insula căci îi era predestinată, răspundea la cele mai profunde dorințe ale ființei sale.

Kalitin nu era un comunist devotat. Cunoștea bine clișeele și ritualurile și avea un carnet de partid – fără acesta nu s-ar fi ridicat deasupra funcției de șef de laborator. Kalitin era atras de paradoxala libertate-în-închisoare pe care o oferea Insula pe un teren al științei ideologizate și arbitrate dogmatic.

Era un chimist priceput și inteligent. Nu era un geniu, în comparație cu alții. Avea nevoie de acea lume închisă și ermetică pentru a exista, pentru a lucra. Aceasta nu avea gravitatea moralității și el a fost capabil să se ridice la înălțimea geniului circumscris inventând Neofitul, cea mai perfectă dintre creațiile sale.

Toată viața anterioară a lui Kalitin era clădită pe ideea singularității Insulei. O știa în felul în care o moluscă își cunoaște cochilia și o cară chiar și atunci când e lipsită de ea. Știa că existau alte orașe închise, alte refugii, însă doar Kalitin și Insula erau inseparabili. Acea inseparabilitate nu era niciodată pusă la îndoială; chiar și casa de pe versant pe care ajunsese să o iubească era, prin comparație, doar un înlocuitor impus, jalnic.

Și brusc – focul se stinsese, cărbunii erau acoperiți de cenușă – simți că Insula nu mai era unică.

Așa cum dragostea conține sămânța amară a propriei sale morți pe măsură ce se maturizează, sentimentul total de contopire cu Insula adusese o senzație străină, necunoscută; Kalitin își dădu seama că îi fusese atât de devotat, atât de supus în zadar. Dacă n-ar fi fost acea loialitate calmantă și debilitantă, ar fi putut apărea altceva în viața sa cu mult timp în urmă.

Spre exemplu, altă Insulă.

Gândul era aproape blasfemiator, însă în el, în pofida sa, Kalitin simțea arsura dureroasă a speranței.

Memoria sa, de parcă ar fi consimțit la respingere și trădare, oferi un apelativ contemporan: bikini. Atolul Bikini. Atol. Insulă.

Kalitin și-o imagină – un recif circular și acoperit de palmieri, amplasat pe un vulcan subacvatic, înconjurat de oceanul infinit. Apele albastre ale lagunei interioare. Clădirea albă cu etaj a laboratorului cu obloane grele

contra soarelui – multor substanțe nu le place lumina, au nevoie de răcoare și umbră. Un doc solid pentru bărcile care vin de pe continent. Un turn pe patru picioare cu acoperiș, degetul argintiu al reflectorului dizolvându-se în noapte, dansând pe valuri… La urma urmelor, ei – cei fabulos de bogați – puteau face mai mult decât să-l vindece. Îi puteau cumpăra o Insulă.

Insulă.

Insulă.

Insulă.

Mâinile lui Kalitin tremurau. Sticla se izbi de paharul de cristal și-l făcu să sune. El plânse cu lacrimi amânate de două decenii, care nu mai erau sărate; tardive, calde, urâte, dorite.

Capitolul 12

Șerșnev deschise revista companiei de căi ferate. Avea nevoie de ceva care să-i distragă atenția. O reclamă: un cuplu fericit alergând de-a lungul unei plaje cu nisip alb, un hamac, o sticlă de vin, palmieri. Tarife reduse la zborurile directe către Asia.

Fusese nemulțumit de la început în legătură cu planul de călătorie impus de șefi și acoperirea pe care aceștia o oferiseră. El ar fi făcut-o repede, într-o zi. Ar fi zburat către destinație, ar fi îndeplinit misiunea, ar fi zburat înapoi. Așa îl eliminaseră pe Virin agenții din vecini.

Dar șefii veniseră cu ideea unei rute presupus turistice – probabil din cauza scandalului care urmase după moartea lui Virin și al vigilenței sporite a agenției de contraspionaj. Aterizează într-o țară, un fel de intrare pe ușa din dos; călătoresc într-o altă țară, închiriază o mașină acolo… Putea fi bine pentru a-și acoperi intențiile, însă ruta era prea lungă și presărată cu probleme, legături ratate, inevitabile în călătorii.

Și așa începuse totul. Tipăriseră biletele de tren, vagonul 2, locurile 49 și 47. Când trenul trase în gară, nu era niciun vagon 2: 22,23,24,25,26,27.

Alergă împreună cu Grebeniuc la locomotivă: poate mai era un alt tren în față? apoi veneau vagoanele numerotate de la 20? Nu, numărătoarea începea cu vagonul 22.

Nu era o capcană. Nu era un truc. Doar prostia obișnuită, o eroare a sistemului de rezervări. Șerșnev văzu că trenul era plin și nu știa dacă li se va permite să se îmbarce cu biletele greșite. Acasă, le-ar fi arătat actul de identitate și ar fi găsit locuri la clasa business. Dar aici? Dacă trebuia să ia alte bilete?

Totul se rezolvă, bineînțeles. Conductorul își ceru scuze și le spuse să se așeze unde puteau. Dar Șerșnev nu putea scăpa de sentimentul că exista o rezistență slabă, însă evidentă în privința misiunii lor, care nu provenea de la nimeni, care apărea de nicăieri. Așa se întâmplă uneori primăvara când ieși să schiezi dimineața și zăpada începe să devină lipicioasă în bătaia soarelui – nu atât de tare încât să încetinească schiurile, dar suficient pentru a-ți pierde grația și ușurința și să fii nevoit să depui mai mult efort.

Șerșnev știa că subiectul alesese același drum cu mulți ani în urmă. Plecase, chipurile, într-o călătorie de afaceri pentru a negocia achiziția de

echipamente. O delegație de vreo zece persoane. Probabil nu i s-ar fi permis să se ducă în America. Chiar și în acele vremuri permisive. Dar subiectul călătorise într-o țară care, cu doar un an sau doi în urmă, era încă socialistă. Unde serviciile de securitate prietenoase erau încă la locul lor; unde serviciile secrete sovietice avuseseră până de curând nu doar rezidență la ambasadă, ci erau o prezență în toată regula și, lucrul cel mai important, una legală. Subiectul se mută la un hotel împreună cu restul delegației. Vizită complexul de producție, cină cu grupul în acea seară. Și dispăru în timpul nopții.

Traseră concluzia că acesta își luase bilete de tren. Pe atunci, ruta sa rămânea între granițele unei singure țări. Azi sunt două state: s-au separat în 1993. Nimeni nu știa dacă subiectul coborâse undeva pe drum sau călătorise până la sfârșit.

Erau pe traseu. Pe traseul rece și lipsit de miros al fugarului. Șerșnev știa cum să întrețină și să creeze legătura dintre vânător și vânat; îi plăcea să împuște iepuri de câmp sau să fugărească o vulpe. Dar acum, Șerșnev nu voia ca acea legătură să apară. Simțea că acest lucru devenea bilateral, spre deosebire de alte misiuni.

Nu-i era milă de subiect și era gata să execute ordinul. Dar începea să-l înțeleagă, din moment ce trăise și el în acei ani ambigui și simțise aceeași teamă, când părea că serviciul căruia tocmai i se alăturase putea fi desființat. Își amintea disperarea tatălui său care nu voia să se retragă, să-și scoată insigna cu secera și ciocanul de pe chipiu, să-și schimbe jurământul militar; groaza informatorilor cărora le era teamă să informeze, teama generalilor scoși din rândul personalului, teama puriștilor recenți care sfârșiseră în închisoare. Și asta nu era nimic, exista chiar teama câinilor de pază.

Șerșnev înțelegea clar de ce subiectul fugise. Și totuși, acea înțelegere era inutilă din moment ce părea să scuze acțiunea subiectului. Grebeniuc era cu doar cinci ani mai tânăr. Fără să fi fost martor la acel moment de slăbiciune în serviciul omnipotent, Grebeniuc nu avea asemenea îndoieli.

În cele din urmă, nici Șerșnev nu mai avu îndoieli. Era mai degrabă meditativ, însă aceste gânduri îi păreau periculoase, pentru că era obișnuit să-și controleze reflecțiile; lui Grebeniuc i se spusese cu siguranță să-și supravegheze partenerul și, mai târziu, avea să scrie un raport – la fel ca el, de altfel. Șerșnev încerca să îndepărteze gândurile nechemate, astfel încât nici măcar o umbră a acestora să nu i se întrevadă pe chip.

Când citi circumstanțele fugii subiectului, Șerșnev observă că unele

lucruri erau cenzurate. Nu din motive de confidențialitate, ci din cauză că acestea creau un fel de alibi. Șerșnev citi cu ușurință printre rânduri, completând informațiile cenzurate: întreaga țară trecea prin aceleași lucruri pe atunci și nu era greu să-ți imaginezi ce se întâmplase în orașul închis.

Pene de curent. Nu mai erau livrări speciale de alimente, în magazine rafturile erau goale. Întârzieri la plata salariilor care se transformaseră între timp, oricum, în bani devalorizați. Se vorbea că statutul de oraș închis va fi curând eliminat. Paradisul pierdut – trăiseră acolo având totul făcut pentru ei, spre deosebire de întreaga țară care stătuse la cozi.

Mai multe găuri apărură în zidul din jurul orașului; încetaseră să-l mai repare. Jafuri – din ateliere, din laborator. Apăruseră noi companii, cooperative, înființate de șefii care îmbrățișaseră perestroika și înșfăcaseră bucățile mari și firimiturile pentru ei. Caloriferele erau reci iarna.

Potrivit documentelor, subiectul încercase să se adapteze la noua viață. O comisie străină pentru dezarmare fusese admisă pentru prima dată pe Insulă. Nu văzuseră nimic, nu li se permisese accesul în laborator sau în depozite, dar aspectul în sine fusese important. O persoană de încredere raporta că subiectul încercase să ia contact cu doi dintre inspectori. Amândoi erau cunoscuți și existau rapoarte despre ei.

Primul era un om de știință adevărat, dar și un recrutor căruia firmele vestice îi ceruseră să găsească candidați potriviți, să cumpere inteligență valoroasă, dar să facă și inspecție. Subiectul nu-i spusese ce făcuse în realitate, iar recrutorul nu-și continuase investigația.

Al doilea era un recrutor adevărat care ajutase serviciul de spionaj al țării sale. Se concentrase asupra oamenilor de știință care lucrau la chestiuni strict secrete. Bătrânul i se destăinuise, avuseseră o conversație. Afacerea era aproape încheiată. Dar departamentul de securitate a intervenit și a început să ancheteze subiectul.

Aici apărea cel mai interesant episod. Oficial, existau destule dovezi pentru a-l condamna pentru că dezvăluise secrete de stat, pentru „trădare față de patrie”, care pe atunci încă era pedepsită cu moartea. Dar investigația fusese repede încheiată. Bătrânul scăpase cu o mustrare – prea ușoară chiar și pentru acele vremuri stranii.

Șerșnev ghici restul. Câteva luni mai târziu, un bancher celebru care cunoștea originile secrete ale unor noi averi fusese ucis. Bancherul murise repede după un colaps rapid al organelor interne. Autopsia nu indicase otrăvire și bancherul ar fi fost îngropat, dacă anchetatorii n-ar fi aflat că

aparatul său de aer condiționat fusese reparat cu o zi înainte să moară; au găsit o fiolă mică ce nu făcea parte din unitate.

Cazul a fost reexaminat de trei ori, însă nu a ajuns niciodată în instanță. Toate analizele au fost trecute la secret. Fiola fusese creată în laboratorul condus de subiect și era destinată pentru folosirea la distanță a substanțelor extrem de toxice; cu toate astea, nicio urmă din substanță nu fusese găsită. Acest lucru era în sine o urmă.

Care arăta înspre Neofit.

Nedetectabil și imperceptibil – li se făcuse o scurtă descriere a conținutului fiolei.

Era evident că ordinul nu venise de la stat, atunci n-ar fi existat niciun fel de anchetă.

Cineva strecurase substanța din laborator pe piața neagră, iar aceasta căzuse în mâinile amatorilor. Mai degrabă, semiprofesioniști care știau s-o folosească, însă eșuaseră în ștergerea dovezilor.

La câteva luni după asasinat, subiectul, pasiv, obișnuit cu viața sub șapte lacăte și capabil de a stabili contact doar cu doi observatori care îi apăruseră în prag, a reușit să scape inteligent și eficient. Profitând de concediul șefului securității, i-a înmânat adjunctului novice aranjamente false pentru călătoria sa și a șters-o.

Triunghiul se unea. Subiectul fusese obligat să cedeze substanța, apoi șantajat cu o condamnare pentru dezvăluirea unui secret. Fusese, probabil, și plătit, chiar foarte bine – produsul său era neprețuit. Apoi, când începuse o anchetă internă a crimei, subiectul se speriase. Își dăduse seama că-l puteau scoate țap ispășitor. Sau că se puteau descotorosi discret de el, pentru a-l împiedica să dezvăluie dovezi. Așa că a luat banii, produsul și a fugit.

•

Cine l-ar fi putut șantaja? Trebuie să fi fost șeful securității. Un colonel, un ofițer din rezerva activă, care se alăturase securității statului ca urmare a selecției Partidului din sectorul industrial.

Avea o diplomă în tehnologie. Era destul de capabil să se orienteze în noile condiții, dându-și seama exact ce păzea, prinzându-l la înghesuială pe subiect și organizând apoi vânzarea. În mod convenabil, șeful securității putea da vina pe Kalitin pentru furtul substanței, când acesta fugise. Probabil acesta este și motivul pentru care l-au lăsat să scape, își spunea Șerșnev.

Cu înțelepciune, Șerșnev nu manifestă niciun fel de preocupare documentată referitoare la șeful securității. Credea că-i cunoștea numele, un

nume simplu, ca cele care le fuseseră atribuite pe pașapoartele false. Îl văzuse printre alte semnături de pe un document al unei agenții secrete.

Fostul șef al securității, dacă s-ar fi întors din rezerva activă, ar putea fi unul dintre cei care ar fi emis ordinul de a scăpa de subiect.

Acest lucru nu reprezenta, în ochii lui Șerșnev, un ordin ilegal. Ar fi executat un ordin personal din partea șefilor, fără legătură cu interesele serviciului. Spre exemplu, l-ar fi omorât pe acel bancher. Însă acum simțea o simpatie nedorită față de subiect. Erau legați asemenea sunetului și ecoului, asemenea unei perechi de substanțe care compuneau o otravă binară. Omul de știință crease substanța, Șerșnev o lansase; împărtășeau toată munca reală, își asumaseră riscul. Șerșnev simți că era greșit să fie din nou aduși forțat împreună.

Șerșnev se uită la Grebeniuc. Maiorul dormea sau se prefăcea că doarme. Căsuțe îngrijite treceau în viteză prin dreptul geamurilor. Conductorul își bea cafeaua la vagonul restaurant. Se ridică să se întindă, își roti umerii și tânăra de vizavi – în formă, probabil mergea la sală – schiță un zâmbet înțelegător. Deodată, Șerșnev își dori să rămână acea persoană, un pasager necunoscut călătorind din punctul A în punctul B, pentru a coborî cu ea într-o suburbie. Șerșnev se învinovăți cu toată puterea pentru acel gând. Simți furia ridicându-se împotriva subiectului care, într-un fel, îl păcălise să simtă compasiune.

Conductorul mormăi numele gării. Grebeniuc deschise ochii. Încă o oprire, apoi capătul. Destinația. Praga.

Capitolul 13

Mai exista o parte în frumoasa epopee a Insulei, niciodată încheiată pentru Kalitin, pe care el ar fi exclus-o bucuros. Ultimii ani. Capitolul prăbușirii și al trădării. Pagini negre și nedorite. Kalitin încerca să nu și le amintească. Dar astăzi una, chiar prima, se deschise de una singură.

Primise un semn că Insula nu va mai fi aceeași. Dar Kalitin nu-l văzuse, nu-i înțelesese semnificația. Probabil din cauză că primii care simțeau vacarmul subteran nu erau oamenii, ci animalele – asemenea pulsului secret al unui cutremur iminent pe care oamenii nu-l puteau simți.

Era perioada de aur a Insulei, zenitul capacităților sale. Din nefericire, Zaharievski, părintele său fondator, murise subit. Și curând, asemenea unui câine credincios, muri și fostul șef al securității.

Kalitin deveni șef al laboratorului principal, inima Insulei. Nu putea ținti la poziția lui Zaharievski din cauza vârstei sale tinere și a „greutății" administrative. Liderul era unul dintre adjuncții lui Zaharievski, un bărbat cărunt excelând în chestiuni birocratice; ca acel lingău de Secretar General Andropov, care era pe jumătate surd, dar care preluase timp de un an tronul comandantului său decedat. Toată lumea înțelesese că Kalitin urma la domnie; se cerea o schimbare, o mișcare intermediară.

Noul comandant al securității, Cerberul șef, îi păru la început de treabă lui Kalitin. Fusese prietenos cu predecesorul, însă acesta fusese un dinozaur, o relicvă a vremurilor canibalice, care nu știa nimic despre știință. Noul tip reprezenta o generație diferită; avea o diplomă în chimie și îi declarase că-l sprijină, că-l înțelege, că-i va facilita lucruri și că voia să fie prieteni.

Era epoca de aur a Insulei, anotimpul culegerii roadelor glorioase. Orașul închis se dezvoltase. Mulțumită eforturilor lui Zaharievski apăruseră mai multe laboratoare. Noile clădiri rezidențiale se ridicau cu rapiditate.

Cercetarea era realizată la scară largă. Zaharievski preluase mai multe domenii promițătoare care nu se potriveau exact profilului inițial al Insulei – ei bine, și ce, toată lumea lua cât de mult putea, iar Kalitin n-avea o problemă cu asta.

Armata lupta pentru al nu știu câtelea an în Orient, împotmolindu-se tot mai mult într-un război de partizani. Oamenii de știință citeau informații secrete furate de la Statele Unite, despre Coreea și Vietnam; dealurile

îndepărtate din Afganistan nu aveau jungle, așa că defoliantele erau inutile, însă experiența în intoxicarea cu fum era de ajutor – în peșteri, tuneluri, apeducte pe care mujahedinii le transformaseră în ascunzători și linii de aprovizionare.

Insula avea specialiști în atmosferă și ventilație; arhitecți, tehnicieni și speologi care lucrau la ce anume să lanseze și cum să lanseze acel lucru într-un spațiu închis cu configurație complexă, astfel încât substanța să se disperseze cu un curent de aer natural sau forțat, fără să se adune doar în straturile superioare sau să se precipite în cele inferioare.

Kalitin făcu o propunere. Era eficientă, însă costisitoare. Armata voia ceva mai ieftin. Aduseră un grup de specialiști în arme biologice și sugerară să efectueze teste de teren comparative. Aceasta era o violare brutală, deoarece terenul de testare nu era destinat pentru genul acesta de experimente.

Zaharievski ar fi fost capabil să-i oprească. Dar ei îl criticară pe fostul său adjunct și trecură peste el.

La marginea terenului, lângă râu, se aflau peșteri carstice și doline. Cineva venise cu ideea genială de a face testele acolo, în condițiile care erau exact ca zonele de luptă. Găsiră două peșteri neînvecinate, sigilară toate ieșirile, măsurară volumul, instalară compresoare lângă intrare și introduseră furtunurile. Specialiști din exterior care cunoșteau economia și eficienta substanțelor erau siguri că vor reuși. Ideea era să sigileze peșterile după ce substanțele erau introduse și să le deschidă în ziua următoare, trimițând o echipă în costume de protecție ca să adune rezultatele.

Au lăsat înăuntru maimuțele. De obicei soldații experimentați care păzeau grădina zoologică le sacrificau pe cele mai violente și pe cele mai slabe, injectându-le. Însă aici le-au folosit pe toate – armata voia un experiment la scară largă și laboratorul nu voia să-și irosească cel mai bun material pe un test care era posibil să influențeze propriul proiect.

Maimuțele fură împinse în peșteri, apoi așteptară o oră. Primatele aveau nevoie de timp pentru a-și găsi locuri. Apoi începură să pompeze. Generalii, profesorii, întreaga suită erau gata să plece. Mesele fuseseră aranjate în hotelul Insulei și băile cu aburi erau încălzite în cabane. O cisternă galbenă de bere – o specialitate a Insulei – se răcea într-o cameră specială, iar chelneriţele și femeile pricepute la petreceri, aduse de către departamentul de Securitate, așteptau.

Alarma a fost dată de către locotenentul Kalimulin, un veteran pe Insulă,

comandant al uneia dintre unitățile de pază, un locuitor al stepei prin descendența și natura sufletului său sălbatic și care considera Insula supranaturală. O dată îi adusese lui Kalitin – fără un motiv concret – niște vulpi de stepă prinse într-o capcană, năpârlite, chele, fioroase, mârâind la zăbrelele cuștii.

Kalimulin își dăduse mitraliera jos de pe umăr, trăsese focul obligatoriu în aer, apoi țintise înspre ceva aflat la distanță. După cum avea să povestească mai târziu locotenentul, la început crezuse că niște oameni pătrunseseră pe terenul de testare și se îndreptau către gardul de sârmă. Cineva mai inspirat de la cel mai apropiat turn de supraveghere aprinse proiectorul și plimbă lumina de-a lungul dolinelor carstice – se întuneca, tehnicienii petrecuseră mult timp să conecteze compresoarele și să se asigure că lucrurile erau ermetic sigilate – și, în lumina care cădea, văzură cinci maimuțe alergând înspre gard, împleticindu-se, dar – așa i se păru lui Kalitin și nu numai lui – sprijinindu-se una pe cealaltă, ca soldații răniți care nu vor să se predea.

Kalitin înțelese pe dată. Soldații – idioții, tâmpiți! – nu verificaseră peșterile corect și rataseră o crăpătură. Sau, poate, maimuțele săpaseră ca să iasă, terenul era friabil, moale, calcarul spălat.

Nimeni nu făcuse hărți ale pasajelor subterane. Măsuraseră din ochi. Iar acum încercau să-și dea seama de unde veneau maimuțele fugare: din peștera în care testau substanța lui Kalitin, care nu era contagioasă, sau din peștera plină de otrava armatei – caz în care maimuțele ar fi putut fi arme biologice ambulante. Nu muriseră încă, însă asta nu însemna nimic, virusul putea fi în sângele lor.

Kalimulin, bunul și bătrânul Kalimulin, trăgea deja în reprize scurte. O maimuță căzu, apoi alta. Aveau probleme cu mitraliera din turn: probabil se înțepenise. Bărbații înarmați își scoaseră pistoalele din tocuri.

Gardul ar fi trebuit să le oprească, sârma ghimpată era cu înaltă tensiune. Dar Kalitin simți eșecul și își dădu seama că ceva incredibil avea să se întâmple. Acolo unde sârma era întinsă de-a lungul marginii unei dolene carstice, o maimuță o împinse pe alta. Aceasta căzu și luă foc într-o lumină violetă. Alte două se strecurară afară, ca și cum ar fi știut că scurtcircuitul ar face sigur rândul de jos al sârmei ghimpate.

În mod surprinzător, nimeni nu intrase în panică, își aminti Kalitin, cu toate că toți înțeleseseră că-și puteau pierde nu doar gradul militar și civil, ci și capetele. Bătrânul general, care cucerise Königsbergul pe vremea când

era sergent major și care comandase un regiment în 1956 în Ungaria, a activat cea mai apropiată garnizoană – chipurile pentru o sesiune neplanificată de instruire. Folosiră linii telefonice secrete pentru a găsi un zoolog din Moscova, cel mai bun specialist în primate. El nu a înțeles la început întrebarea – unde ar fugi o maimuță să se ascundă în condițiile din Rusia centrală? —, apoi, după ce generalul răsti o descriere concisă și utilă a regiunii, specialistul îi conduse într-un loc neașteptat: nu în pădure, ci în păpuriș, în mlaștini.

Așa începu vânătoarea sălbatică. Erau sub vraja setei primitive de răzbunare. Bărci cu motor goniră în susul și în josul râului, reflectoarele verificând cursul apei, alungându-i pe pescari din locurile preferate. Mașinile goneau de-a lungul malurilor, fasciculele gemene ale farurilor săltând în sus și-n jos, iar elicopterele bâzâiau deasupra. Camioanele militare se împrăștiară într-un arc larg, lăsând grupuri la intersecții cu instrucțiuni să-i descoasă pe rezidenți în legătură cu ceva neobișnuit și organizându-se în echipe de căutare. Militarii fie glumeau, fie se deplasau în tăcere, supunându-se ordinului straniu: să găsească și să distrugă o maimuță, răsplata fiind o medalie și o permisie de zece zile, iar pentru soldați – trese de sergent.

Voci dogite și sunete statice se auzeau din stațiile de emisie-recepție. Goniseră deja doi pescari. Răniseră un hoț care fura fân dintr-un colhoz. Două camioane se ciocniseră, șase persoane fuseseră rănite.

Niște voci le întrerupseră comunicațiile: poliția, al doilea secretar al comitetului regional de partid, chiar și un trântor din biroul administrativ al autorității pentru pescuit care, cumva, ajunsese pe linia securizată – *Ce se întâmpla?*

Generalii cu stelele lor mari îi presau, insistau asupra caracterului secret, îi trimiseră la comandantul *okrug*[17] pentru informații. Elicopterul trepida și lui Kalitin îi venea să vomite. Îl urcaseră vrând-nevrând în elicopterul militar parcă pentru a-i demonstra că erau cu toții în aceeași barcă. Piloții tocmai se întorseseră din Afganistan, din aceiași munți unde armata plănuia să curețe peșterile, iar acum se dădeau mari, bărbierind efectiv vârfurile copacilor cu elicea, pupând apele întunecate, alunecând cu burta elicopterelor de-a lungul malurilor abrupte și fugărind o turmă nepăzită în noapte – oile grase și albe împrăștiindu-se în toate direcțiile. Copilotul râse – ar fi trebuit să ia una pentru șașlâc, dar n-aveau timp să aterizeze.

Undele radio fluierară după miezul nopții: le-am prins. Elicopterul se

lăsă în jos, făcând o întoarcere la o sută optzeci de grade și hurui în timp ce acceleră. Aterizară, făcând valuri, pe un banc de piatră. Soldații alergară în noapte și folosind o prelată impermeabilă – alt ordin deștept – cărară un trup contorsionat pudrat cu clor, de parcă era acoperit cu zăpadă. Pete de sânge rozalii apăruseră pe clorul presărat. Nu tu măști de gaze, nu tu echipament de protecție, nu fusese timp pentru ele – doar speranța disperată că maimuțele erau din peștera lui Kalitin, simțiseră chimicalele puternice și urât mirositoare, se adunaseră într-un colț îndepărtat și găsiseră în mod accidental o cale de ieșire la suprafață.

Kalitin luă el însuși mostra de sânge; un elicopter Mi-2 zbură cu aceasta la laborator.

Apoi urmă alt zbor, iar Kalitin nu-și putu da seama dacă el sau elicele se învârteau. Un semnal din cealaltă direcție, la treizeci de kilometri depărtare. O zvâcnire a elicopterului cu ultimii litri de combustibil. O aterizare forțată. Un răsărit palid și mahmur. Chipul triumfător și agresiv al locotenentului Kalimulin. O breșă lungă și îngustă în păpuriș, zgomotul apei stătute și mirositoare și acolo, în capăt, pe niște trestii rupte, o maimuță diformă, doborâtă de o rafală lungă de gloanțe. Prima, cea care le condusese pe celelalte și care o împinsese pe alta în gardul electric. Aproape că trecuse de ultimul inel, dar Kalimulin văzuse mișcare în păpuriș și trăsese de la distanță, contând pe noroc mai degrabă decât pe precizie.

Kalitin își înfrână cu greu greața. Preț de o clipă se gândi că omorâseră strămoșul tuturor ființelor umane, împușcătura lui Kalimulin fusese la nimereală, nu putea vedea ce era în păpuriș, maimuță sau om, un braconier rătăcit, spre exemplu.

Vânătorii rămaseră în tăcere, vlăguiți. Își țineau țigările aprinse în mâinile făcute căuș, încălzindu-și degetele înghețate.

Kalimulin recunoscu maimuța, un mascul mare și agresiv, cu urechea stângă ruptă. Masculul se aflase în peștera în care fuseseră pompate chimicalele lui Kalitin. El crezu că maimuța trebuie să fi înghițit ceva din acea substanță și că aceasta funcționase; gloanțele terminaseră ceea ce gazul începuse.

Nimeni nu sărbători salvarea, nimeni nu înjură cu voce tare – zeci de bărbați înarmați, epuizați de munca de noapte.

Elicopterul rămase pe mal. Le promiseră piloților că un șlep va veni să-i ia. Se întoarseră în mașina de teren decapotabilă a lui Kalimulin. Aruncară în portbagaj animalul mort, înfășurat într-o prelată.

Șoferul, epuizat, conduse cu grijă, însă tot reuși să dea în gropi. Kalimulin se încruntă, dar nu zise nimic. Acest sergent era cel care condusese mașina până sus pe deal, cu spatele și frânase, astfel încât locotenentul să poată trage rafala încununată de succes. Lângă Kalitin, pe bancheta din spate, moțăia Kazarnovski, cercetător principal în laboratorul său.

Cu ceva timp în urmă, Zaharievski îl alesese pentru a face parteneriat cu Kalitin, dar Kazarnovski nu se ridicase la nivelul așteptărilor, făcea ce i se spunea și atât. De două ori ceruse transferul și șeful securității îl informă pe Kalitin că Kazarnovski făcuse de două ori solicitări dubioase către secția specială de la biblioteca institutului, pentru cărți care nu corespundeau pe deplin domeniului său de cercetare; spre exemplu, un volum de enciclopedie științifică străină solicitat de Kazarnovski, chipurile pentru articolul său despre modelare structurată, conținea și un articol despre Andrei Saharov.

De fapt, Kalitin era mai puțin deranjat de comportamentul dizident ezitant al lui Kazarnovski – îl apără față de șeful securității – decât de pasivitatea sa. La urma urmelor, răposatul lor patron, Zaharievski, era un comunist foarte ambivalent din punct de vedere ideologic. Erau momente când spunea lucruri pur și simplu trădătoare, știind că încăperea era, probabil, monitorizată. Dar felul în care lucra Zaharievski! I se iertau toate pentru asta, de aceea Kalitin îl respecta atât de mult; Kazarnovski era un pământălău.

Merseră cu mașina mult timp pe drumuri proaste de țară. Kalitin se uita în jur cu un interes neașteptat; practic, aceasta era prima dată când vedea zonele din jurul Insulei, viața oamenilor obișnuiți din afara teritoriului protejat. Recolta fusese strânsă, câmpurile erau goale, păsările ciuguleau ultimele boabe. În sate, fumul se înălța din coșuri. Mii de sunete ale vieții obișnuite și triste, uitate de Kalitin, veneau dinspre acestea. Legănat de aceste sunete, visa cu ochii deschiși. Se gândi că ei tocmai salvaseră această viață dulce și liniștită de o amenințare inamică și că toate eforturile lor garantau faptul că sobele aveau să se încingă în continuare, câinii aveau să latre, apa din fântâni avea să fie turnată în găleți goale și copiii somnoroși aveau să se pregătească de școală.

Se trezi lângă magazinul universal din sat. Kalimulin se oprise să-și ia ceva pentru micul dejun. Magazinul tocmai se deschisese, însă afară era o coadă care aștepta ca mașina de pâine să fie descărcată.

Locotenentul și șoferul său au dat la o parte femeile revoltate și au intrat înăuntru. Mașina de teren prăfuită și zgâriată de ramurile copacilor fu înconjurată de băieți curioși. Ar fi trebuit să fie la școală la acea oră, însă se

părea că mamele îi trimiseseră la cumpărături sau îi ținuseră cu ele, ca să poată lua pâine și cereale pentru două persoane.

Kalitin se simțea stânjenit. Femeile băgărețe, coada gălăgioasă și bombănitoare, puștii nesuferiți îl enervau. Deodată, băieții fugiră și le șoptiră ceva adulților arătând înspre mașină. Kalitin se întoarse și văzu că prelata se deplasase pe drumurile desfundate. Soarele cădea pe chipul maimuței moarte, cu dinții galbeni dezgoliți în gura rozalie, muște verzi și lucioase târându-se de-a lungul blănii negre.

Kalitin știa din rapoartele regulate ale departamentului de securitate că localnicii își aminteau multe lucruri. Spre exemplu, de germanii care lucraseră acolo înainte de război – unii dintre bărbații bătrâni din sat munciseră să care apă, alții fuseseră dulgheri la barăci. Circulau, de asemenea, zvonuri că buldozerele care săpaseră fundațiile pentru noile clădiri dăduseră de gropi pline cu oase, atât de animalele, cât și de oameni. Alte zvonuri susțineau că pe Insulă se transformau criminali morți în soldați zombi. Zvonurile erau cu exactitate raportate de către informatori.

Kalitin le considera amuzante, un rudiment al minții țărănești arhaice. Știa sigur că niciun os nu fusese descoperit de buldozere și niciun supersoldat nu fusese creat în laboratoare. Bineînțeles, era surprins că, în ciuda măsurilor de confidențialitate, informațiile tot se scurgeau într-un șuvoi subțire, de parcă acești oameni înapoiați aveau propriii informatori – animalele, păsările, rouă, copacii, iarba. Dar aceasta era problema paznicilor. Îi plăcea imaginea citadelei misterioase și înspăimântătoare care deținea puterea asupra regiunii. Ar fi fost păcat dacă localnicii n-ar fi știut nimic. Ar fi alungat de tot savoarea din viața sa.

Dar acum, Kalitin era circumspect. Oamenii se strânseseră unii lângă alții și șușoteau. Din atitudinea lor, din hainele șterse, din chipurile obosite, din siluetele neutre care-și pierduseră caracteristicile bărbătești și femeiești, păstrând doar urmele muncii grele, păreau să emane necazuri.

Chipuri, chipuri – Kalitin îi văzu brusc de foarte aproape, țipând durerile trupurilor lor întinse, zdrobite, asimetrice, cu peri pe negi, sprâncene stufoase deasupra ochilor morți. Chipurile își băteau joc de el, dansau în jurul mașinii, se zgâiau în pupilele sale, dezgoleau dinți galbeni și ascuțiți, că ai maimuței.

— Asta-i opera noastră, știi, zise Kazarnovski calm, pe un ton rece.

Kalitin înțelese la ce anume se referea.

La capătul cozii se aflau o mamă și fiica ei. Fata avea o siluetă umflată și

grosolană, ochi șterși cu un alb imens și păr subțire și cenușiu. Trupul ei greoi stătea pe două picioare subțiri ca de pasăre, cu degetele de la picioare fără unghii, vizibile prin curelele rupte ale sandalelor.

— Asta-i doar o boală, replică Kalitin, încercând să pară indiferent. Ești obosit.

— Doar o boală? întrebă Kazarnovski cu voce tare, prea tare. Fata are în jur de patru ani. Acum patru ani, au reparat sistemul de filtrare al ventilației de evacuare, îți amintești? Au scos filtrele, însă nu le-au înlocuit. Furnizorii au încurcat factura. Zaharievski a ordonat ca testarea să continue. Ținând cont de vânturile predominante, totul s-ar fi împrăștiat deasupra râului. Noi eram înăuntru. Ventilatorul de evacuare a dus totul departe de noi. Toată povestea a continuat două săptămâni. Iată afurisitele de vânturi predominante! Uite! Uită-te în jurul tău!

Dacă n-ar fi fost noaptea, care-i secătuise puterea, Kalitin l-ar fi întrerupt pe loc pe subordonatul său. Însă Kalitin a rămas inert, ca un sac. Kazarnovski avea cumva energie, de parcă ar fi luat-o de la oamenii de la coadă, de la maimuța moartă, de la soarele care răsărea.

Cuvintele sale întoarseră lumea cu susul în jos, dezvăluindu-i latura ascunsă. Kalitin nu mai văzu peisajul pastoral, lumina strălucitoare a vieții, carnea sănătoasă a universului, ci petele întunecate ale bolilor, ulcerele morții amânate împrăștiate pe frunziș, în trupurile și pe chipurile oamenilor, în literele strâmbe ale pancartei BĂCĂNIE, în asfaltul plin de gropi, în geamurile crăpate ale colibelor înclinate.

— Nu știu ce să zic de dușmani, însă noi facem o treabă foarte bună în a ne distruge singuri, adăugă Kazarnovski.

Vocea îi tremura.

Kazarnovski se întoarse și rămase blocat într-o postură tensionată.

Dacă ar fi putut, Kalitin l-ar fi omorât atunci. Dar vederea îi era încă tulburată de petele negre ale morții: întreaga lume era pestriță de parcă ar fi fost mâncată de afide negre.

Kalimulin și șoferul ieșiră din magazin. Mulțimea se liniști la vederea uniformelor militare. Toată lumea se uita doar la ceafa persoanei din față. Locotenentul îi dădu lui Kalitin jumătate de pâine proaspăt coaptă și o sticlă de lapte; Kalitin se înfipse în bucata aromată, înghițind fără să mestece și spălând totul cu lapte. Un șuvoi bogat se scurse pe gulerul cămășii sale în carouri.

— Ce-i cu el? întrebă Kalimulin direct, toate distincțiile șterse de

vânătoare.

— E obosit, răspunse Kalitin. Cu nervii la pământ.

Kalimulin îl scutură pe Kazarnovski cu o ușurință neașteptată – probabil provenea dintr-o familie mare unde avusese grijă de cei mici, gândi Kalitin cu invidie – și îi înmână a doua jumătate de pâine și o sticlă. Kazarnovski începu să bea și să mestece. Supunându-se urii sale persistente, Kalitin azvârli coaja, caldă încă, pe jos; nu voia. să împartă pâinea cu dușmanul. Cu un trădător.

Kalitin nu făcu un raport informativ despre el. Ar fi fost neînțelept prin prisma sa. Mai întâi informezi voluntar, apoi ți se cere să o faci. Nu-i plăcea să fie într-o situație de dependență.

Kalitin se descotorosi de el ușor, elegant, la dorința altcuiva. Uzina atomoelectrică de la Cernobîl explodase și veni un mesaj codat pe Insulă: să trimită specialiști să lucreze în zona de contaminare. Toată lumea din laboratorul lor, unde experimentaseră radioactivitatea, înțelese riscul. Atunci directorul institutului îl selectă pe Kazarnovski, la sugestia lui Kalitin. Cită mesajul codat care îi solicita pe cei mai calificați specialiști loiali Partidului. Plecare imediată, turbopropulsorul AN-24 aștepta la aeroport. Scopul și locul călătoriei nu puteau fi dezvăluite familiei. Kazarnovski se ridică în picioare gârbovit, ostenit, și mulțumi cu calm celor adunați pentru încrederea lor. Trecu pe lângă masa lungă, urmărit de zeci de ochi, întâlni privirea lui Kalitin, dădu scurt din cap, aproape imperceptibil și ieși pe ușă.

Șeful sindicatului trimise mai târziu pe cineva să-l viziteze în spitalul de radiologie; să-i ducă flori, fructe, niște mâncare în plus. Dar, în timp ce obțineau aprobarea pentru vizită și o organizau, Kazarnovski muri.

N-ar fi trebuit să fie expus unei doze fatale; știa toate normele și calculele. Se oferise voluntar să-i salveze pe alții și petrecuse prea mult timp în „zona fierbinte”. Îi luase ceva să ajungă la spital, și mai mult până când medicii au putut să-l îngrijească.

Kazarnovski a fost îngropat într-un sicriu de plumb, sigilat. Kalitin a ținut chiar un discurs. La urma urmelor, fusese un om de știință destul de bun.

După moartea aceea, totul a luat-o razna. Un incendiu în laborator a întrerupt cercetarea pentru cel puțin un an. Au apărut probleme cu livrarea cobailor – Dumnezeule, nu puteau găsi șoareci în țară! Moartea Verei.

Da, moartea Verei – Kalitin derulă în cap lista expresiilor comemorative obligatorii, o transcriere prescurtată a durerii pe care n-o simțise niciodată.

Și-ar fi uitat soția neiubită cu mult timp în urmă. Și-ar fi șters

circumstanțele morții ei din memorie. Însă nu putea. Moartea ei era legată pentru totdeauna de momentul principal al vieții sale – crearea Neofitului. Ca și cum Vera îi plătise datoria cu viața ei.

Capitolul 14

Mă întreb dacă subiectul știa că soția lui era informatoare, își spuse Șerșnev.

Se afla cu Grebeniuc într-o berărie, mâncau ciolan de porc cu varză murată. Avea fiecare câte două halbe: berea era ușoară și implora să fie băută. Ar fi fost o încântare să dea pe gât cinci sau șase, însă a doua zi plecau cu mașina.

Dacă ar fi fost singur, Șerșnev ar fi făcut-o. Ce i se putea întâmpla? Era un loc bun, chiar dacă era turistic; nu te încărcau la notă și nici nu era aglomerat. Grebeniuc ar fi băut cu siguranță atâtea. Însă erau împreună și fiecare trebuia să scrie un raport despre comportamentul celuilalt. Șerșnev simțea că dacă ar fi sugerat acest lucru, Grebeniuc l-ar fi sprijinit. Era un tip normal și nu i-ar fi făcut mizerii mai târziu. Dar uneori ceva nu funcționează, ceva nu e chiar cum trebuie. Așa că stai pur și simplu și te joci cu halba.

Fac pariu că nu și-a dat seama, își continuă Șerșnev șirul gândurilor. Era un gând plăcut. Punea subiectul la locul său; făcea să crească orgoliul locotenent-colonelului într-o manieră meschină și cherchelită. Plasaseră momeala cu ajutorul unei asistente de laborator drăguțe, deștepte și desfrânate, iar el picase în plasă. Asistenta de laborator lucra pentru securitate încă din liceu.

Ceea ce-l îngrijora și chiar îl supăra pe Șerșnev era că nu-și putea da seama dacă rapoartele ei puteau fi de încredere. Oficial – da. Scria sincer și nu-și proteja soțul. Ar fi putut îndulci câteva lucruri. Cu toate acestea, câteva decenii mai târziu, într-o perioadă diferită, Șerșnev avea impresia că citea o copie curată și editată cu zel, fără minciuni, care însă omitea anumite lucruri. Ca și cum Vera, al cărei nume de agentă era Casnica, se hotărâse: era mai bine ca ea să dețină această poziție decât altcineva, care i-ar fi putut face cu adevărat rău. Le trăsese clapa. Într-un fel, se sacrificase. Oare chiar își iubise soțul? Sau doar așa părea?

Această impresie îl îndurera pe Șerșnev. El credea în capacitatea serviciului de a îmblânzi, a pătrunde, a vedea prin oricine. De a obține adevărul necondiționat, prin forță, dacă era nevoie. Iar aici dădea peste incompetența cuiva de demult, lenea sau prostia bărbatului care se ocupase de Casnică.

Părăsiră berăria. Aleea ducea către piață.

Standuri de cârnați fripți – delicioși! Traficanți adunați într-un colț. O mașină de poliție care trecea. Era punctul culminant al serii, oamenii cinaseră și se îndreptau spre baruri.

— Pe aici pe undeva a făcut-o, zise Grebeniuc, uitându-se în jur. Când au intrat tancurile noastre. Și-a turnat benzină pe el și și-a dat foc. L-au numit un protest împotriva invaziei sovietice. Mă tot gândesc, de ce? Tancurilor nu le pasă. Măcar să fi aruncat o grenadă… Am citit despre asta în tren, explică el, văzând nedumerirea lui Șerșnev. Acum e erou național. Agățăm niște fete? întrebă Grebeniuc fără pauză, fără tranziție.

— N-am chef, replică Șerșnev.

Chiar n-avea.

Grebeniuc încuviință, cu toate că trebuie să fi crezut că și locotenent-colonelul ar fi ieșit să caute distracții, însă prefera s-o facă de unul singur.

Șerșnev se strâmbă în sinea sa: bine că n-a pomenit la cină despre asta. O descoperire. Grebeniuc era tehnician, erau diferit antrenați. Acel incident era folosit ca exemplu la școala serviciului lor: un act provocator, făcut sub influența propagandei inamice. Avusese loc și în Lituania un astfel de incident. În Kaunas. Uimitor, își amintea chiar și exprimarea. Profesorul explicase că autoincendierea, chiar dacă pare neintenționată, accidentală, trebuie să fie investigată cu rigurozitate, în căutarea subiectivismului.

Ciudat, Șerșnev uitase complet că asta se întâmplase aici.

Grebeniuc se asigură că pe șeful său nu-l deranja, coti după un chioșc și dispăru imediat printre trecători. Șerșnev continuă să se plimbe. Voia să pună capăt acelei zile inutile, intermediare, cât mai repede posibil; dimineață vor închiria o mașină și totul avea să se petreacă a doua zi.

A doua zi.

Intră într-un magazin deschis până târziu. Se uită în vitrine, alese o jachetă, se duse în cabina de probă, apoi dădu brusc perdeaua deoparte. Nimeni.

Era sigur că, oricum, nu fuseseră urmăriți. Erau curați, însă tot simțea o tensiune slabă și ciudată care crescuse odată cu plecarea lui Grebeniuc, un zvon că se afla în pericol. De ce adusese idiotul ăla în discuție sinuciderea? Era semn rău. Dracu' l-a pus s-o facă.

Ieși din nou afară. Doi cerșetori se certau lângă un tomberon. Șerșnev trecu pe lângă ei dezgustat – și deodată deveni prudent, se adună, fără să știe de ce.

O femeie.

O femeie în față.

Lângă standul de înghețată.

Șerșnev o văzu din spate.

Pericol.

Pericolul emana din trupul ei, străin aici, unde persoanele vârstnice erau de obicei tunse, slabe și, dacă erau grase, aveau greutatea amabilă a îmbuibării.

Un trup greoi, însă puternic. Nu-l poți muta sau ocoli; rămâne acolo, obligându-te să-l observi.

Dacă zece astfel de femei se adunau, se crea o forță comună de genul celei pe care nu ar fi văzut-o la femeile din țara sa. La femeile rusoaice recunoștea puterea umilinței, a durerii, a rugăciunii. Dar aceste femei de la munte aveau forța unității impersonale, neînfricarea născută din dispreț, o forță care-i tulbură pe bărbații înarmați. Nu forța isterico-hipnotică a țigăncilor, ci aceea a vrăjitoarelor, a ciorilor. Rochiile lor negre de fiecare zi, fustele grele și lungi până în pământ, puloverele de bunicuțe cu nasturi care se cojesc, vestele negre sau gri, fularele de lână. O specie, pentru el străină – un chip, o voce capabilă de un sunet greu de suportat care taie ca un fierăstrău; un țipăt plin de emoție, fără legătură cu cuvintele; un sunet pur împotriva căruia nu există imunitate. Acel țipăt poate forța un cordon de bărbați din spatele unor scuturi de metal să se retragă, poate transforma soldații în băietei.

Șerșnev își imagină că auzise acel țipăt.

Ca în dimineața aceea, de după noaptea petrecută interogându-l pe băiatul din containerul de transport din baza lor din Cecenia, după ce mâncase și îndepărtase în dușul cu apă înghețată duhoarea acră a fricii altuia și tortura. Când părăseau baza, vedeau rudele care așteptau la poartă, adeseori femei ca aceasta, dând fuga la fiecare vehicul, pregătite să se așeze sub un camion, doar pentru a afla adevărul, pentru a recupera un bărbat, mort sau viu.

Șerșnev știa că exista o mare diaspora aici, mulți refugiați politici. Dar, fix aici și acum – femeia n-ar fi trebuit să se afle aici. Lui Șerșnev nu-i era teamă, nu se panica, ci simțea că era absorbit într-un vortex. Era o femeie, doar o femeie, o refugiată obișnuită, erau mii aici. Pură statistică. Atunci de ce avea sentimentul că acesta era un truc josnic, jocul cuiva, un aranjament al unui adversar necunoscut?

Femeia se întoarse și se îndreptă direct spre el. Ușurare imediată: nu, nu-

și amintea chipul ei.

Apoi, inima i se opri o clipă.

Oamenii aflați aproape de taraba cu mâncare obturau partea inferioară a corpului femeii. Crezuse că ea se folosea de un cadru. Erau mânerele unui scaun cu rotile.

Ceea ce-i făcuseră Șerșnev și Evstifeiev atunci băiatului îl lăsase pentru totdeauna adolescent. Doar pe chipul acestuia rămăsese promisiunea frumuseții masculine mândre. Șerșnev îl recunoscu. L-ar fi recunoscut și dacă ar fi purtat machiaj, își petrecuse o noapte lungă în container așteptând, căutând urme de slăbiciune și fisuri emoționale pe acel chip. Fratele său geamăn? Un cadavru? Oare ea împingea o păpușă, un manechin de ceară? Oare își pierduse mințile? Nu putea fi el, băiatul murise, era mort!

Șerșnev înțelese.

Ticălosul de Mișustin îl trăsese pe sfoară. Îl păcălise, șarpele. Promisese că-l omoară, în schimb îl vându-se în taină familiei. Apoi Mișustin fusese asasinat. Poate chiar de acei cumpărători.

În container, ei nu purtaseră măști. Era umezeală, zăpușeală și pentru ce, dacă nu rămâneau martori? Războiul continua mult timp și ascundea toate urmele.

Șerșnev avea impresia că toată lume se uita la chipul său. Pielea îl ardea ca și cum ar fi fost arsă cu o flacără înghețată. Își aminti de trupul gol al băiatului, acoperit de vânătăi; contrastul straniu și tulburător între carnea udă de transpirație și sânge și cauciucul uscat al măștii de gaz vârâtă pe cap, transformându-l într-o sperietoare de ciori fără chip. Își dorea să fi purtat o mască de gaz sau o deghizare de carnaval, costumația stupidă a tipului care înmâna pliante îmbrăcat în costum de leu; bandaje, un văl negru de femeie, orice i-ar fi ascuns chipul.

Poliția. Coborâră din mașină și își aprinseră țigările. Se uitară în jur, aparent cu nonșalanță, însă cu atenție. O echipă nouă sau primiseră un comunicat urgent.

Băiatul privea puțin dincolo de Șerșnev. Dacă s-ar fi mișcat, băiatul l-ar fi observat.

Șerșnev coborî încet privirea, se scotoci prin buzunare ca și cum și-ar fi căutat portofelul sau pachetul de țigări. Scaunul cu rotile se apropia, polițiștii îl văzuseră și îl priveau cum înaintează.

Dacă băiatul îl recunoștea și țipa, nu scăpa de acolo fără luptă. Sau putea încerca să se prefacă, era posibil să funcționeze.

Asemenea coincidențe nu se întâmplă. Nu e posibil. Prostie, eșec. De ce nu le spusese imediat cine era? De ce? Ar fi fost în viață acum. Dar era mort! Nu putea fi mai mort decât atât! Precum cei din satul… cum i-o zice. Bărbați goi stau în câmpul arat stau în zăpadă prima zăpadă cade bărbați păroși îi lasă să stea seara cade piloții trag dincolo de sat bătrânul cu o căciulă de blană bărbați goi și ciudați stau în câmpul arat el a căzut dar căciula îi rămâne pe cap ce nebun arase un câmp ce spera e război ce va crește acolo el vrea să-i dea jos căciula de pe cap e lipită ce o ține elicopterul zumzăie creând vârtejuri de zăpadă un lup pe un steag portdrapelul alb goarna argintie de pionier durere a căzut saltele descuamate și îmbibate de urină cearșafuri rupte ciocolată pe noptieră mama a adus-o au mai rămas încă două săptămâni și-a numit fiul Maxim ca mitraliera ea n-a priceput gluma Maxim Maxim acolo pe podea cu sânge în piept cine l-a omorât percutorul face clic încărcătorul e gol…

Băiatul trecu, la un metru distantă. Privirea îi era atrasă de vitrina magazinului, de ceasurile de aur în cutiile de satin.

Scaunul cu rotile era scump, îmbrăcămintea modestă. Uită-te la el zgâindu-se la Rolexuri – Șerșnev comenta în sine-i – un adevărat locuitor al muntelui, iubește aurul, e în sângele lor, zorzoanele și armele.

Autocontrolul îi revenise aproape în întregime. Își dădea seama că băiatul nu va privi înapoi, femeia îl ducea de acolo, polițiștii trăgeau ultimele fumuri din țigară, într-o secundă sau două vor dispărea cu toții. Bine că Grebeniuc avea Neofitul. Mai puține gânduri inutile. Băiatul va dispărea singur și nu se va mai întoarce niciodată.

Lui Șerșnev nu-i păsa nici cât negru sub unghie că băiatul trăia. Cui îi mai păsa acum? Lui Dumnezeu? Fusese voința lui Dumnezeu acest spectacol ridicol?

În spatele bravadei a cărei cortină subțire se mișca ușor, zăcea alt gând: cum supraviețuise băiatul? Mișustin le vându-se aproape un cadavru. Într-adevăr: un cadavru viu. Cine-l ascunsese, cine-l îngrijise într-un loc unde nu existau ascunzătoare, mâncare, medicamente, doctori? Cine, cum? Pe jumătate mort, cu degetele zdrobite și coastele rupte – cum evitase toate capcanele, blocajele rutiere, câmpurile minate, raidurile? Orice soldat care l-ar fi văzut ar fi crezut că era un luptător rănit. Orice blocaj rutier l-ar fi arestat. A cui voință, a cui putere, al cui noroc inuman, ai cui bani scoseseră bobocul dintr-un loc unde nimeni nu e salvat? Cine îl cărase peste trecătorile montane, pe lângă patrule? Cum? Fără documente și rănit – cum? Și, chiar

dacă ar fi avut documente, cu un asemenea nume – cum? Dacă nu Mișustin, atunci războiul l-ar fi terminat. Cum? Cum obținuse pașaport? Sau, dacă nu obținuse, cine-l scosese ilegal, într-un vagon de tren, un camion, dacă nu putea merge?

Experiența lui Șerșnev, cunoștințele sale despre raritatea norocului, prețul efortului, posibil și imposibil, toate strigau: Cum? Și de ce? Doar pentru ca Șerșnev să-l vadă? Ca ei să-și încrucișeze drumurile într-o țară străină? Era o operațiune uriașă, dacă te gândeai la asta, chiar și serviciul său ar fi avut probleme cu îndeplinirea ei. Atunci cine a făcut-o? Băiatul nu-l recunoscuse și nu-l va recunoaște niciodată. Nu se va întoarce, nu se va răzbuna.

Șerșnev avu un gând și imediat îl abandonă, rușinat de naivitatea sa arogantă.

Dar acesta îi rămase.

Exista un singur sentiment pe lume care putea combina succesul, insistența, slăbiciunea, speranța, teama, calculul și disperarea, pentru a le aduce împreună și a le transforma într-un întreg gest salvator al sorții.

Un singur sentiment putea crea acest miracol.

Șerșnev, un militar, unul dintre truditorii iadului, așa cum se numeau, în glumă, colegii săi unii pe alții, era sigur de acest lucru.

Voia să protesteze, să-l înjosească, să-l declare inexistent – însă mintea sa rațională se opuse, cunoștințele ferme și implacabile despre război.

Dar a cui dragoste fusese? Privind spatele femeii împingând scaunul cu rotile cu băiatul născut a doua oară, încercă să îndepărteze gândul sâcâitor, să se contrazică. A acelei femei grase? Erau sute ca ea aici. Un cârd de ciori. Ar putea oricare din ele face asta? Atunci de ce nu funcționase? Nu funcționase!

Iată-i, goi în zăpadă. Fără să tremure, prea mândri. Focurile din ziua precedentă fuseseră trase la blocajul rutier, dinspre sat. Lasă-i să stea acolo și să înghețe. Comandanții vor hotărî ce să facă cu ei. Bătrânul își pusese căciula de blană, lasă-l să se simtă bine, de ce să nu respecte o persoană în vârstă… Nu funcționase! Iată-i zăcând acolo, împușcați și zăpada încă se topea pe trupurile lor. Nu funcționase!

Șerșnev voia să țipe, să spargă geamuri, să facă orice ar fi putut să șteargă totul, ca să trimită înapoi băiatul în locul în care se târâse la lumină spre el. Când îl chemaseră pentru instrucțiuni, unul dintre generali întrebase: nu există altcineva? Cu lista lui… dacă îl prind, îl zdrobesc… Șerșnev stătu

pur și simplu acolo, știind că era cel mai bun și că îl vor trimite indiferent ce credea generalul precaut.

Iar acum se gândea cu o deșertăciune posomorâtă: de ce nu-l omorâse chiar el pe prizonier? Dacă erau prinși, fotografia lui ar fi în toate ziarele. Băiatul l-ar recunoaște. Cercul s-ar închide în cele din urmă.

Șerșnev avu primul său gând de posibil eșec. Acest incident îl scosese din ritmul vânătorului și îl aruncase în vremurile obișnuite și încete în care trăia toată lumea; își dădu seama cu teamă că îi luase abilitatea de a făcu un pas înaintea victimei, de a o depăși; cineva uriaș și puternic le sincronizase ceasurile.

Șerșnev înțelese că nu putea fi singur. Îl sună pe Grebeniuc. Acesta răspunse repede; probabil așteptase apelul. Șerșnev voia o femeie, voia s-o posede dureros, să-și verse slăbiciunea și teama în ea – ca în Marina, atunci. După acea misiune militară.

Capitolul 15

Pastorul Travniček se ruga. Se ruga de atâtea zile.
Cerea iluminare pentru toți cei care erau implicați și amestecați; îl implora pe Dumnezeu să-i îndepărteze din calea răului.

Mai demult, în fosta sa viață de odinioară, ar fi căutat o soluție la Dumnezeu, îndrumare, cum să acționeze. Ar fi întrebat: ar trebui să sun la poliție? Să se comporte ca un cetățean și nu ca un preot? S-ar fi întrebat: complica lucrurile în mod inutil? Poate ceea ce se întâmpla nu era o chestiune de credință, biserică, religie? De Dumnezeu?

Acum că a doua sa viață se îndrepta către apus, știa că nu era nevoie să ceară îndrumare. El însuși era decizia. Acțiunea. Cheia. El nu va acționa, însă ceva se va întâmpla prin intermediul său. Era orb și vedea. Gol și plin, înstrăinat și implicat.

Travniček îl observase pe bărbatul de pe deal mult timp. *Sine ira et studio*[{18}]. Nu pusese întrebări. Nu încercase să-l sune ca să stea de vorbă. Însă îl ținea pe rezidentul vechii case în câmpul vizual al neadormitei sale atenții interioare. Trecutul îl învățase să păstreze îndeosebi acele secrete care sunt în mod clar cunoscute, însă nu sunt în văzul lumii.

Atâția ani încercaseră să-l transforme în informator! Să-l facă să spună ce auzea în timpul confesiunilor, să informeze despre enoriașii și confrații săi! Îl presaseră, conștienți de trăsăturile ascunse ale caracterului său: receptivitatea, abilitatea de a judeca o persoană după cele mai mici detalii și încercaseră să argumenteze că aveau nevoie de rapoartele lui pentru că aveau încredere în judecățile sale și voiau să acționeze corect și cinstit. Și el avusese gândul rușinos să se joace cu ei, să-i înșele și să consimtă – în timp ce, de fapt, raporta informații false ce nu puteau face rău nimănui. Respinsese acele gânduri, însă și le amintea și nu se iertase niciodată pentru asta. Așa că acum nu se baza pe percepție. Pentru Travniček era de-ajuns că el și nu altcineva fusese cel care aflase ce se întâmpla; asta însemna că era nevoie de experiența sa – cu toate extremele, îngustimea, fundăturile, cicatricele și cunoștința mântuirii. Dar în ce fel această experiență i-ar fi fost de folos, ce s-ar fi întâmplat și ce nu, Travniček nu se întreba. Datoria sa era să fie pur și simplu prezent, aici și acum.

Să se roage pentru iluminare. Și să aștepte.

Travniček n-ar fi putut spune precis când își dăduse prima dată seama de ceva special în legătură cu bărbatul de pe deal. Nu avea o bănuială limpede sau puternică; acele concepte îi erau acum străine.

Oare nu existau o mulțime de oameni de știință ramoliți, burlaci îmbătrâniți cărora le plăcea singurătatea și care se hrăneau din fostele lor ambiții? Travniček putea numi alți câțiva din zonă. Oare simțea o umbră întunecată deasupra casei din pădurea de fagi? Nu.

Simțul său diecezan impecabil era subjugat: bărbatul de pe deal părea să fie apărat de bariere supranaturale; desprins de viață, de curenții și impactul acesteia. Ascuns într-o capsulă în care un preot nu putea pătrunde. Nici măcar unul ca el.

Pastorul nu întâlnise niciodată niște bariere care să se înverșuneze de unele singure. O astfel de insularitate extremă și sufocantă a spiritului, de parcă un om speriat de viață s-ar muta într-un sicriu.

De aceea Travniček știa că proximitatea nu era accidentală; el se afla acolo ca o santinelă, stând de strajă. În alte locuri, alții păzesc. Însă lui îi fusese dat acest destin, această ușă.

Ar face-o cum trebuie, Doamne.

Travniček știa că puțini oameni îl luau în serios. În parte, se bucura cu masca pe chip. Botnița urâtă îl ajuta să-și ascundă tragedia lăuntrică. Dar acum pastorul simțea că intraseră în joc forțele destinului; era nevoit să-și dezvăluie adevăratul chip.

Fusese trimis – sau exilat – în aceste locuri cu decenii în urmă. De la început, cu mult înainte de întâlnirea cu bărbatul de pe deal, nu căutase înțelesul: de ce aici? Știa că era părintește pedepsit de simplitatea vieții cotidiene.

„Știu faptele tale; că nu ești nici rece, nici fierbinte: O, de-ai fi rece sau fierbinte. Astfel, fiindcă ești căldicel – nici fierbinte, nici rece – am să te vărs din gura Mea”.

Travniček repetă cuvintele știute și, cu toate astea, necunoscute din Apocalipsă, de fiecare dată nepieritoare și noi în adevărul îndreptat spre el.

Dar existase și alt adevăr în trecutul său.

Pentru că apostolul spusese:

— „Semnele care-i vor însoți pe cei care cred sunt următoarele: în Numele Meu vor scoate demoni, vor vorbi în limbi noi, vor lua în mâini șerpi, iar dacă vor bea ceva *aducător* de moarte nu-i va vătăma deloc”.[{19}]

Travniček nu doar că știa aceste cuvinte pe dinafară, le trăise în duh și

carne; și retrăi acest lucru, spunând cuvintele.

Cuvinte despre miracole.

Tânăr fiind, venise în biserică cu ideea despre miracol. Abia mulți ani mai târziu își dăduse seama că, de fapt, îi era teamă de miracole în biserică. Îi era frică de Dumnezeu, îi era frică de adevărul Apocalipsei, preferând Dumnezeul cărților sacre, Dumnezeul bisericilor și scripturii, Dumnezeul sfinților – adevărat, însă mijlocit, interpretat, explicat, elucidat, enunțat. Credința lui era credința culturii, artefactelor, tradiției.

Simțind în mod acut răul, capabil să-l recunoască, fugise în biserică din calea răului, sperând să găsească mântuire în corectitudine. Dar corectitudinea rituală, textuală devenise ceva asemănător asigurării, o garanție că Dumnezeu îl va remarca și îi va ierta slăbiciunea, frica și îl va apăra de întâlnirea cu răul față în față.

Cât de departe era acum asta!

Își amintea de primii ani de după război. Ani scurți de confuzie și speranță când încă se părea că noile autorități civile vor restricționa biserica, însă n-o vor distruge. Discuția despre convertire. Respingerea conflictului deschis. A analogiilor umaniste cu comunismul.

Ce repede se sfârșise totul!

Când începuse adevărata persecuție, când organizațiile de tineret erau catalogate drept ilegale și criminale, când întâlnirile la biserică erau desființate, când agitatorii erau trimiși – el sperase cu naivitate că acest lucru va duce la o reînnoire, o renaștere, o întoarcere la înălțimile credinței din timpul persecuției romane. Crezuse că era timpul ca biserica să se separe de stat; să renunțe la acea semidependență rușinoasă, plină de compromisuri care existase sub naziști. Dacă autoritățile forțau acest lucru pentru a se rupe de ei, cu atât mai bine.

Un visător.

Vai, nu înțelesese la timp că începea calea pentru alte compromisuri. Nu putea fugi în Occident, nu-și putea abandona turma, cu toate că adeseori se gândea că oamenilor de azi le-ar fi fost mult mai bine cu un alt preot, mai sensibil, mai blând, cu picioarele pe pământ și mai înțelegător.

— Suntem biserica celor slabi și trebuie să mergem la cei slabi, la sceptici.

Se presupunea că un renumit pastor spusese acest lucru.

Se dovedi că era tare de inimă. Crescu altă sămânță din slăbiciunea sa, sămânța rezistenței care îl făcu să se întrebe dacă acest lucru era prea

omenesc. Oare avea vreo legătură cu credința? Cu adevărurile biblice?

— „Supuneți-vă deci lui Dumnezeu! Împotriviți-vă diavolului, și el va fugi de la voi”[{20}], citi cuvintele epistolei.

Se întrebă: interpretezi acest lucru corect? Oare nu este o minciună pentru a identifica autoritatea civilă cu răul diavolului? Nu putu găsi un răspuns clar.

Continuă să simtă ceva ce nu putea defini. Sete? Năzuință? Nemulțumire? *Sehnsucht,* o aspirație înflăcărată pentru sfințenie?

Acest lucru dură ani la rând. Era mișcat de energia nemulțumirii, un sentiment de aglomerare. Începu să distribuie literatură creștină pe sub mână, *samizdat,* așa cum se numea aceasta în Est. Să scrie articole sub un pseudonim. Să strângă bani de la enoriașii de încredere pentru a-i ajuta pe cei persecutați.

Apoi, oamenii din clădirea cenușie îl observară. Cei care trebuie să observe. El le acceptă apropierea, filajul cu o bucurie nerăbdătoare. Părea să fie un semn că se comporta corect. Bineînțeles, năzuința sa nu găsi nici întrupare, nici eliberare.

Câți ani nu trăise cu ele, în umbra lor! Ani fără întoarcere, de neînlocuit. Ani înceți, la fel de înceți precum ritmul în care se coceau boabele de ienupăr din curtea bisericii.

Se obișnui cu ei. Cu filajul din casele din vecinătate. Cu mașinile care îl urmăreau noaptea pe autostrăzile pustii. Cu necunoscuți care încercau cu abilitate să-și croiască drum către încrederea sa. Cu perchezițiile secrete ale casei și bisericii, cu sentimentul că niște degete mârșave îi atinseseră lucrurile. Cu trasul cu urechea la conversațiile sale telefonice. Cu ochi care-i citeau corespondența și îl urmăreau pe stradă. Cu scrisorile marcate. Cu articolele defăimătoare din ziare. Cu „solicitările” false de a-l înlocui cu un pastor care ar fi fost mai atent la nevoile enoriașilor. Cu ticăloșia meschină și indirectă.

Se rugă pentru cei care-l persecutau și-l chinuiau. Dezvoltă un acut și dobândit simț pentru înșelăciune, filaj, microfoane, lucruri ambivalente oferite ca daruri sau apărute în mod accidental. Încercă să trăiască în cunoaștere, dar fără otrava bănuielii; cea de-a doua era rațională, însă lipsită de sens, deoarece în ea zăcea victoria răului; să nu fie orb, cu toate astea să nu privească neapărat în vârtej, în dansul în cerc al chipurilor, căci oricare ar fi putut fi fals.

Deveni incomod. Și pentru unii din ierarhie. Fu transferat – departe de

orașele mari în parohii modeste de țară; exista atât grijă, cât și preocupare că devenea prea vizibil, prea agasant pentru autorități. O parte din colegii săi pastori ziceau că era condus de păcatul ambiției, căuta gloria personală mai-degrabă decât binele Bisericii.

Dar el era condus de ardoarea sa, de dorința sa de sfințenie care nu găsea nicio cale de refulare.

Răul se apropia, palpa, testa. De trei ori femeile încercară să-l seducă: una, era sigur, de bunăvoie, dar celelalte două… Când îl trimiseră în provincie, își cumpără o mașină. Îl ajutară prietenii. Dar curând își pierdu carnetul de conducere; oprit pe șosea, îi făcură un test de sânge, pretinseră că se urcase băut la volan. Ați reușit să repetați miracolul lui Hristos, spusese el la proces, ați preschimbat apa în vin. Își cumpără un scuter, n-avea nevoie de carnet. Scuterul dispăru curând. Știa că, într-o bună zi, se vor ocupa serios de el. Chiar își dorea acest lucru – nu atacuri mărunte, farse adolescentine, ci martiriul adevărat, cununa de spini mântuitoare. Oamenii se adunau în jurul său, oameni care așteptau ceva de la el, văzându-l un bărbat care avea dreptul să vorbească.

Dar când Dumnezeu îi apăru și zise Cuvântul, nu era pregătit. Nu înțelese. Nu acceptă. Nu recunoscu. Îl respinse pentru că, în mândria sa, crezu că știa cum va acționa El. Crezuse că-l va recunoaște dorința și nu va permite vocilor laice să-l inducă în eroare.

Fusese orb.

Acum, când viața sa era aproape de sfârșit, nu devenise nici episcop, nici predicator. Nu-și cultivase talentele înnăscute, iar cele împrumutate îi fuseseră luate. Dumnezeu îi strivise mândria și îi dăduse credința. De aceea se putuse concentra asupra chestiunilor zilnice ale bisericii: repararea acoperișului, bilanțul contabil, înregistrarea nașterilor și deceselor.

Excela într-o expectativă goală de conținut.

Fusese încercat și lăsat deoparte; acum venise vremea.

Evenimentele se puseră în mișcare, măștile erau pe cale să cadă, sigiliile protectoare aveau să dispară. Travniček înțelese că bărbatul de pe deal l-ar putea costa scump; oamenii ca el erau bunuri foarte scumpe. Ei îl ascunseseră, îi dăduseră adăpost și bani; asta însemna că și alții erau dispuși să o facă. Alți oameni ar putea avea temeri și tentații, responsabilități, reguli, ordine. Deci, îl va lua pe acest bărbat asupra sa. Indiferent de ce zăcea ascuns în vasul închis al sufletului celuilalt.

El era singurul care putea face asta în siguranță pentru toată lumea.

Travniček începu să se roage – pentru iluminarea bărbatului de pe deal; pentru cei care făcuseră rău și erau acum persecutați; pentru zbiri, oamenii cu inimi moarte.

Pentru darul lucrurilor neînțelese.

Capitolul 16

De obicei, dacă nu putea dormi, Kalitin făcea o listă a formulelor care picaseră testele. Acestea nu mai fuseseră resintetizate niciodată; dispăruseră de pe fața pământului, rămânând doar notițe de laborator; numele lor conduceau către vid, nonexistență.

Dar vremea porțiilor lungi de vise se sfârșise. Iscusitul zeu Hypnos părăsise casa și fratele său insomniac stătea la ușă, refuzând darurile.

Kalitin se simțea singur înfruntând moartea și amintirile. Își amintea aproape tot ce-i plăcea să-și amintească și mult din ceea ce spera să uite. Era gata să înceteze și să adoarmă. Dar amintirile – nedorite, respinse – veniră să-l pedepsească pentru lunga întemnițare.

Kalitin se ridică din pat, ațâță focul, adăugă surcele. În ziua precedentă, cerul se luminase deja dincolo de creastă, spre răsărit. Dar în ziua aceea, cerul aducea nori grei și ploaie dincolo de munți, ascunzând zorile.

Avea nevoie de numai câteva ore de somn. Apoi va pleca. Fusese oare invitat să se alăture anchetei? Da. Deci, va pleca. Decizia în legătură cu locul veni de la sine. Coasta Mării Arabiei. Într-o țară condusă de armată și de serviciile secrete; vor aprecia Neofitul și pe creatorul acestuia la justa lor valoare.

Kalitin nu se sinchisise să caute pe internet adresa ambasadei. Trecuse o dată pe lângă ea, avea o vagă amintire despre clădire, ceva anonim și ușor de recunoscut. Se întrebă dacă era supravegheată. Probabil. Vreun post permanent într-un apartament din apropiere. Camere cu recunoaștere facială. Ei bine, important era să înmâneze scrisoarea. Cei de la ambasadă îl vor găsi. Își va cumpăra un card SIM nou de la un chioșc de stradă. Va trebui să-și lase toate lucrurile în urmă. Ca data trecută. În noua lui viață, totul va fi nou.

Singurele lucruri din trecut vor fi Neofitul și el.

Neofitul. Când Kalitin va avea din nou un laborator în toată regula, va putea fi mutat din containerul de transport într-un recipient fix. Va putea vedea cum fusese afectat de trecerea timpului. Acesta era dușmanul principal al preparatelor clasei sale, hiperactiv, însă nu foarte stabil. Așadar, rămânea o întrebare – oare în container era Neofitul? Sau doar domnul Fizz, apă cu bule, la fel de dăunător precum șamponul pentru copii? Acest gând îi

provocă durere. Nu-și putea nici măcar închipui moartea Neofitului. Substanță. Ființă. O ființă iubită.

Vera își dorise un copil. Un fiu. Trebuie să fi știut că el putea avea doar un singur copil: unul născut într-o eprubetă. Simțise că nu-i vor fi dăruiți copii. O vedea ca pe un fel de binecuvântare a omului de știință. Însă Vera…

Kalitin se învinovățise de atâtea ori pentru căsătorie, intenționase să divorțeze. Da, știa prea bine de ce se căsătorise. Pentru același motiv pentru care se înscrisese în Partid, mersese la mitinguri și la activități *subotnik*[{21}] de voluntariat.

Insula te apăra, însă cerea loialitate. Dincolo de granițele sale se afla terariul științei, unde trăiau monștri prădători din diverse ere, ca într-o grădină nebună a timpului.

Vârstnicii. Complicii afurisitei distrugeri a școlilor științifice care culminase cu execuția și exilul. Colaboratori ai crimelor executate cu ajutorul articolelor critice. Cunoscători ai polemicii fatale din argoul științific otrăvit de marxism, rivali pentru atenția lui Stalin, Gigantul Tuturor Științelor. Creatori ai doctrinelor false născute din dogme ideologice care au distrus, asemenea putregaiului, întregile ramuri ale cunoașterii.

Kalitin îi întâlnise pe holurile institutelor și ministerelor – strigoii cenușii influenți care își prelungiseră viața mulțumită fostelor privilegii, medicamentelor, spitalelor, stațiunilor balneare, masajelor și transplanturilor. Erau încă letali și încă te puteau devora – nu de viu, ca înainte – dacă o nouă teorie le dezaproba munca din urmă cu patruzeci de ani, pentru care primiseră bonusuri, ranguri și titluri academice.

Tinerii. Activiști de partid vicleni care nu-și scriseseră propriile dizertații, altoaie ale unor familii proeminente implementate în știință. Aceste creaturi elegante erau la fel de însetate de sânge precum bătrânii, cu toate că nu aveau colți și gheare: rasa degenerase. Însă știau cum să răspândească bârfe, să pornească o intrigă, să șterpelească un subiect, să fure o idee, să devină coautori, să taie finanțări.

Pe Insulă, aproape de Zaharievski, Kalitin era, practic, invulnerabil. Dar pe Insulă, substanțele erau doar născute. Ele trebuiau promovate, trimise în lume, cu toate că într-una secretă, iar acolo Kalitin, și prin urmare și produsele lui, erau în pericol.

Kalitin știa punctele forte și slabe din CV-ul lui, biografia sa testată și retestată. Când Zaharievski îi dăduse sfatul prietenesc să-și întemeieze o familie pentru că l-ar fi ajutat să avanseze prin birocrația Partidului, Kalitin

știuse deja care îi era alegerea.

Vera.

Un nume uitat.

Odată, el și Vera urmăriseră un episod din *Lumea animalelor*. Era despre puii de iguană născuți pe plajă: se nasc mii, mor sute, zeci ajung în apă, trei sau patru supraviețuiesc, unul singur va ajunge la maturitatea sexuală.

Atunci se gândise Kalitin serios la ideea Neofitului. Era ca și cum ar fi văzut o reflexie a propriilor gânduri: mii de neofiți, nenumărate substanțe fără nume născute în eprubete; majoritatea nefolositoare, zeci vor manifesta ceva potențial, însă vor avea defecte care le vor anula; doar două sau trei vor primi indexare și nume provizorii, vor duce adevărata luptă pentru viață, pentru realizare, pentru un loc în registre și planuri de producție.

Va exista un singur Neofit, cu N mare.

Își simți singurătatea în mod acut, povara nefolositoare a căsătoriei lor: Vera era oare capabilă să împărtășească asta? Să înțeleagă că și el era un neofit, unul dintre puținii care năzuiseră către împlinire mai mult decât orice?

Vera, al cărei nume însemna credință. Putea spune cuvântul fără să se refere la ea.

Se dovedi că exista sens în căsătoria lor. Ea îl salvase. Și îi dăduse o descoperire.

I se ceruse să efectueze testul cu prima versiune experimentală a Neofitului. Predecesorii substanței. Nu-i plăcea asta, se gândea că se strecurase o greșeală în calcule și că amestecul nu era suficient de puternic.

Vera se oferi voluntară. Era calificată să o facă.

O crăpătură în valvă pe care n-o observaseră. Valva explodă, o bucată de metal sparse cutia de plastic și echipamentul de protecție de foarte mare încredere. Ventilația funcționă bine, doar o cantitate minusculă pătrunse în îmbrăcăminte. Doar câteva molecule, s-ar putea spune. Însă era Neofitul, adevăratul Neofit. Kalitin intuise corect compoziția de bază.

Neofitul o omorî pe Vera pe loc.

Primul lucru pe care-l făcu.

Își luă răsplata pentru nașterea sa.

Neofitul era exact lucrul la care visase Kalitin.

Nu doar o substanță.

Acest lucru, și nu moartea soției sale, îl ului pe Kalitin. Nu putea recunoaște că-i era teamă.

Se temea nu în calitate de chimist a cărui substanță se dovedise diabolic de eficientă. Ci în calitate de creator a cărui creație destinată a fi un slujitor credincios sau un soldat loial, prinsese viață dincolo de măsură, fugind de supunere, nesupusă față de creator.

Neofitul era prea feroce. Ar fi trebuit uitat, notat drept eșec, așa cum câinii turbați ai unor rase de luptă care nu pot fi dresate sunt eutanasiați.

Dar Kalitin nu putea renunța la el.

Pusese totul în el; știa că nu va mai avea parte de o a doua iluminare.

Neofitul era atât de secret, încât trupul Verei nu putu fi trimis la morga spitalului. Neofitul o atinsese, iar ea devenise un recipient al secretului.

Autopsia arătă că nu existau urme de substanță. Ipoteza lui Kalitin fu confirmată. Neofitul era nedetectabil.

Ei își exprimară condoleanțele, îi dădură concediu, propuseră să-l trimită la un sanatoriu în sud. El refuză, voia să se întoarcă la lucru. Ar fi fost mai ușor pentru el acolo. De dragul Verei.

Ei îi îngăduiră.

Își începu încercările de a-și îmblânzi creația, de a rezolva problemele păstrării, stabilității – fără acest lucru, nu putea spera la omologare, la producerea acestuia.

Dar Neofitul se dovedi extrem de sensibil și de înflăcărat. Dacă schimba compoziția inițială doar un pic, tot întregul se dezechilibra. Neofitul se născuse pentru a fi exact cum era; limitat în utilizare din cauza sălbăticiei sale, a patimii sale instantanee de a ucide.

Ani de-a rândul, Kalitin se zbătu pentru cea mai mică optimizare posibilă; era aproape de succesul pe care-l implorase de la soartă. Însă țara se destrămă, Insula se prăbuși și Neofitul nu se născu în mod oficial, rămânând inexistent, neînregistrat, ca și cum numele său îl condamnase la statutul perpetuu de începător.

Neofitul.

Kalitin propusese numele cu mult timp în urmă. Ura codurile care nu însemnau nimic. Păreau să fure ceva de la substanță, ceva care apare atunci când un lucru are numele corect, un animal de companie cu diminutivul perfect, un secret al sufletului, un desen al sorții.

Parcursese zeci de nume, verificase dicționarele – niciunul nu se potrivea.

Într-o zi, Kalitin se plimba la marginea terenului de testare. Acolo se afla o râpă năpădită de angelică, un pârâu curgea din peretele murdar de piatră.

Dincolo de râpă se găseau pietrele funerare sparte și dărâmate ale unui cimitir părăsit; casele din lemn ale satului putreziseră cu mult timp în urmă, însă lespezile calcaroase se iveau prin iarba bătătorită a anului care trecuse. Acolo, lângă râpă, Kalitin născoci un nume inteligent, elegant, animat: Neofit, ca și cum cineva i-l așezase pe limbă.

Nu exista încă substanța, formula, calea spre ea – doar ideea nerușinată.

Se alăturase laboratorului lui Zaharievski fără să știe că avea să lucreze la arme chimice. Semnase un contract de confidențialitate înainte să aibă ceva de dezvăluit.

Bineînțeles, institutul avea și alte domenii de lucru. Află despre ele abia mai târziu, după ce primi prima sarcină independentă de la Zaharievski.

Kalitin nu regretă nimic. Ontologia morții pe care o întâlnise în munca de cercetător îi așeza înainte întrebări științifice de o amploare și o profunzime incredibile.

Acum putea admite că nu fusese niciodată un ateu în sensul strict al termenului. Dar nu era niciun credincios. Știa că exista o putere superioară în lume. O știa ca un practicant care experimentase revelații ce nu puteau fi explicate în mod rațional. Un căutător, un miner depinzând de aceste intuiții, știind cum să aleagă calea instinctiv.

El nu le atribuia lui Dumnezeu sau diavolului, naturii umane sau calităților cunoașterii.

Probabil, în adâncurile ființei sale, se credea o creatură arhaică, un șaman care călătorea prin alte lumi în căutare de surse, artefacte de putere. Nu era o întâmplare că era și colecționar; făcuseră multe săpături pe terenul de testare și acelea erau locurile vechilor nomazi, ale vechilor opriri de-a lungul râului și terenul mereu producea daruri – simboluri străvechi și originale de figuri paleolitice sacre și neîndemânatice, topoare de silex și vârfuri de săgeți.

Kalitin credea că era un creator împreună cu alți creatori, din moment ce nu scotea apă din cine știe ce fântână neagră, nu găsea inspirație în sânge și suferință. Vulturi uriași dădeau adeseori roată deasupra Insulei; lui Kalitin îi plăceau păsările, îi plăceau vânturile, apusurile nestăpânite, întinderile sălbatice. Din ele își extrăgea viziunea, inspirația, semnificația propriei vieți. Acest lucru era o dovadă pentru el că era la fel ca toate celelalte talente; împărțelile erau ipocrite. Oricine îl condamna, pur și simplu nu știa că același vânt și aceleași apusuri îi curgeau prin sânge, la fel ca prin sângele oricărei alte persoane talentate; Neofitul era la fel de mult un produs al inspirației, riscului și artei, precum era Victoria înaripată din Samotraki și

tabelul elementelor lui Mendeleev.

Kalitin își amintea și putea retrăi prima străfulgerare de înțelegere, meteoritul călăuzitor.

Lucra la comenzile lui Zaharievski cu substanțe vegetale, stabile, care acționau imediat, dar care lăsau urme la fel de stabile. Încerca să le micșoreze vizibilitatea, estompându-le, dizolvându-le, transformându-le într-un văl transparent.

Însă substanța încăpățânată nu voia să cedeze, iar Kalitin, furios, își aruncă creionul pe podea și privi în tavanul laboratorului, o cupolă a fostei biserici, cu guri de evacuare atârnate de sus. Din pictura inițială rămăsese doar un înger într-un colț, tăiat de la piept. Oriunde altundeva s-ar fi vopsit peste, însă comitetul de Partid nu avea voie în laborator. Lui Kalitin îi plăcea să se uite la chipul gânditor cu coroană de aur, la tubul auriu îngust lipit de buzele angelice. Îngerul era în puterea lui Kalitin, un duh din altă eră, mesager al unui proces care nu avusese loc, care supraviețuise lumii prerevoluționare în care imaginea sa avea sens, putere directă a semnificației.

Pe când se zgâia la acel înger cu încăpățânarea specială a ultimei bucăți care nu vrea să dispară, asistând statornic la existența întregului, Kalitin își dădu seama că moartea, prin însăși natura sa, era un lucru murdar, iar aceasta nu era o simplă metaforă. Moartea lăsa mereu indicii, urmele naturale complexe pe care anchetatorul înțelept avea să le înțeleagă; așa era făcută lumea, acestea erau legile sale.

A ocoli, a păcăli aceste legi, a face ca moartea să vină nevăzută, să pătrundă orice înveliș și să nu lase nicio urmă era cea mai mare putere, abilitatea de a guverna în mod direct existența.

În acel moment, Kalitin – care era încă tânăr – rămăsese în cumpănă.

Înțelesese că aparența morții, soarta sa eternă de a lăsa urme, de a fi cunoscută, era un bun natural, firul roșu de semnalizare cusut și țesut în învelișul lumii. Legea originală de retribuție este codificată și realizată în materie. Asta înseamnă posibilitatea de a o executa. Posibilitatea existenței conceptelor de crimă, vină, răzbunare, retribuție, căință. Moralitatea *per se.*

Kalitin ezita, însă nu era înspăimântat. Atinsese o anumită graniță – senzația era clară, reală. Voia să pășească dincolo de ea.

Când Kalitin a creat Neofitul, a remarcat că era imposibil să ocolești mecanismul protector. Legea era mai complicată decât credea.

Neofitul era slab din cauza forței sale. Nu lăsa nicio urmă și era letal,

însă prea instabil ca substanță chimică; absolutul a doua calități în detrimentul tuturor celorlalte. Prea letal și, prin urmare, neviabil.

Neofitul nu putea fi direcționat, era nedetectabil, însă dependent de recipient. Experții au avut imediat întrebări referitoare la metodele de utilizare: cum folosești o substanță care-l ucide pe ucigaș, dar și pe victimă? Propuseseră schema penibilă de a lăsa ținta singură cu Neofitul, apoi de a îndepărta vasul, recipientul; așa îl omorâseră pe bancher. Schema funcționase, însă înlătura avantajul principal al Neofitului: misterul.

Pe atunci, la începutul călătoriei, înainte ca Neofitul să fie formulat ca un concept clar, Kalitin era plin de speranță.

Devenise un fan al morții. Studia cum mureau oamenii, cum se întâmpla acest lucru din punct de vedere chimic și fiziologic. Asculta prelegerile susținute de specialiștii invitați, doctori care credeau că-și încredințau cunoștințele unui chimist care lucra la un medicament secret pentru Comitetul Central. La morga Orașului învăța de la experți legiști. Citea istorisiri despre epidemii și făcu cercetări referitoare la moartea tuturor lucrurilor vii: plante, ciuperci, insecte, plancton, ecosisteme.

Prima și cea mai simplă cale a experimentelor pe care o alesese conducea la crearea unei substanțe gemene.

Crezuse mult timp că toate substanțele, cu diversele lor temperamente de luptă, durată de acțiune, vulnerabilități și puncte puternice, aveau gemeni în lumea oamenilor. Printre oameni te poți numi altceva, la întâmplare, distinct – și astfel Kalitin a creat gemeni întunecați pentru substanțele pentru uz civil, obținu urme identice pe care nimeni nu le putea interpreta ca dovadă a unei crime.

Dar aceasta era doar o soluție parțială și imperfectă. Urma rămânea și, în circumstanțe nefericite, putea trezi suspiciuni.

Odată, Kalitin se duse să pescuiască noaptea împreună cu șeful securității, vechiul prieten al lui Zaharievski. Rechemat în rezerva activă, generalul îl respecta și îl educa pe Kalitin în felul său aspru. Dar obiceiurile sale de țăran trebuiau îngăduite din când în când, spre exemplu, pescuitul de crap. Șeful securității prezenta interes și el pentru Kalitin. Needucat, iremediabil învechit, era o fosilă dintr-o eră apusă, din păcatele, mizeria și sângele pe care Kalitin încerca să le evite. Domnea acolo moartea simplă și fără sens prin împușcare, luând fără discriminare milioane de suflete. Kalitin crea o moarte diferită – rațională, focalizată; moralitatea și justificarea acesteia veneau din singularitatea sa. Însă tocmai de aceea îl interesa

generalul pe Kalitin, duhnea a sânge sălbatic; în ciuda mediului său, principiile interioare ale lui Kalitin rămăseseră neclintite. În plus, exista o similaritate profundă și neevidentă în activitatea lor, ceea ce prestabili și binecuvântă alianța lor, dintre omul de știință și ofițerul KGB. Șeful securității era un profesionist a cărui etică era promptitudinea; știa cum să-i facă pe oameni să se deschidă și să aleagă cea mai scurtă cale spre adevăr. La fel se comporta și Kalitin în știință.

Pescuiau la lumina unei lămpi cu kerosen care răspândea umbre lungi pe nisip.

Nu mușca nimic. Șeful securității trăgea din țigara sa puturoasă Belomor, privea lung și fără gânduri la clopoțelul undiței, sorbea din sticluța sa de infuzie de alcool din ciuperci de mesteacăn, adevărată terebentină – Kalitin încercase o dată și aproape că-și arsese gâtlejul. Aduseseră trei novici pe Insulă, absolvenți recenți ai școlii speciale, cum fusese el odinioară. Kalitin căuta o ocazie să se intereseze neoficial despre unul dintre ei, pe care plănuia să-l ia ca asistent de laborator.

— Eu nu l-aș lua, zise bătrânul pe un ton prietenos, înțelegând pe dată de ce anume era interesat Kalitin. E un prost. Vorbește prea mult. Dacă mai continuă să trăncănească, îi vom lua accesul.

— Despre ce trăncănește? întrebă Kalitin pe un ton neutru.

— Despre fantome, răspunse bătrânul agale. Despre spectrele alea nenorocite. Le-a văzut în subsol.

— Asta-i o prostie! exclamă Kalitin cu sinceritate.

— Prostie, dar nu chiar prostie, zise el pe un ton sfătos. Suntem într-un loc special. Cu istorie. Aici au avut loc niște evenimente în vremurile de demult. N-ar trebui să trăncănească despre asta.

Kalitin simți că bătrânul vorbea despre ceva personal, din trecutul îndepărtat. Știa unele detalii din biografia sa. Zaharievski îl lămurise, explicându-i cum să-l abordeze pe general.

Kalitin se întrebase de mai multe ori în timp ce se gândea la bătrân: de ce nu i-au strâns ei oare pe oameni, să-i fi împușcat și apoi să-i fi îngropat? De ce au făcut anchete, au scris documente, au respectat formalitățile, dacă știau că totul era o minciună? De ce toate acele proceduri? Înțelegea acum, uitându-se la bătrân: de dragul călăilor. Procedurile serviseră drept proptele, pentru a-i împiedica să înnebunească și să devină nesupuși.

Bătrânul tăcuse. Kalitin simți că subiectul despre fantome îl necăjise, ideea că moartea era reversibilă, că martorii se puteau ivi de oriunde. Nu

credea în fantome. Însă era plăcut să observe superstițiile, temerile copilărești ale atotputernicului șef al securității.

Clopoțelul zornăi. Adânc, în apă, crapul mușcase momeala și trăgea de ea. Bătrânul ridică undița, apoi înjură dezamăgit.

— A fugit, ticălosul.

Deodată, în cupola de lumină provenită de la lampă, fulgi albi se învârtiră asemenea unei ninsori. Vântul adusese efemeridele de august dinspre vastele întinderi ale râului, creaturi călătoare ale nopții care nu aveau să supraviețuiască până la răsărit.

Efemeridele se aruncară înspre sticla încălzită, râvnind la flacără, carbonizându-se. Lampa era ca un vas magic care le chema din întuneric.

Efemeridele acoperiră nisipul și linia fluxului, ca niște constelații căzute. Kalitin simți o profundă încântare. Acum știa ce ar trebui să fie Neofitul său: efemer, dispărând în umbrele lumii, capabil, înainte de a se dezintegra, să îndeplinească doar o dorință: moartea.

Efemeridele. Glorioasele efemeride. Lumina ruginie a flăcării de kerosen. Viscolul alb și viu de la sfârșitul verii, dansul plecării. O avanpremieră la viscolele care urmau. Leșinul somnului alb al iernii.

Kalitin adormi, simțind tremurul umbrelor cu aripi ușoare sub pleoapele închise.

Capitolul 17

Porniră mai târziu decât plănuiseră. Când managerul de la firma de închirieri auto introduse informațiile de pe permisul de conducere ale lui Șerșnev-Ivanov, calculatorul se blocă. Bărbatul completă informațiile și încercă din nou – se blocă iarăși.

Managerul se scuză; Șerșnev se gândi, oare e o cursă? Permisul fusese emis cum trebuie și adăugat în baza de date.

— Să-l folosim pe-al meu, ce contează? sugeră Grebeniuc. Hai să încercăm puțină magie, adăugă el, adresându-i-se lui Șerșnev.

Calculatorul funcționă. Li se dădu o mașină. V6 turbo, dar nu bătătoare la ochi, versiunea îmbunătățită a unui cunoscut sedan de familie. Producție locală, mii ca ea pe șosea.

Grebeniuc se urcă la volan și, după ce merseră puțin, întrebă:

— Te simți bine?

— Da, răspunse Șerșnev.

— E o senzație stranie, zise Grebeniuc. Ca și cum cineva ne încetinește. Vameșii. Trenul. Acum calculatorul.

Șerșnev se uită la el cu prefăcută surprindere.

— Ce e? N-ai dormit destul?

— Ba da. Scuze. Doar ideea asta stupidă.

— Se mai întâmplă, replică Șerșnev.

Nu se așteptase la o astfel de percepție din partea tehnicianului. Îi convenise să nu știe nimic despre partenerul său: la ce bun, n-aveau de gând să fie prieteni. I se spusese că era un profesionist și asta era de-ajuns. Șerșnev regreta că nu-l evaluase, nu-i aflase antecedentele. Acum era prea târziu, ar fi fost lipsit de tact. Va trebui să aștepte momentul potrivit.

Șerșnev era bucuros să iasă din oraș și să se îndrepte spre Germania, spre țintă, să lase în urmă ziua precedentă. Să se convingă că băiatul din trecut era doar un accident nebunesc, o amintire nechemată din propria istorie. Și acum Grebeniuc cu întrebarea lui!

Și vremea se înrăutățise. Norii umpleau cerul și începuse să burnițeze. Grebeniuc porni ștergătoarele, apăsă butonul spălătorului – două jeturi slabe țâșniră și căzură. Parcară, cumpărară apă, porniră GPS-ul. Sistemul se încărcă și stabili traseul – părea corect în privința kilometrajului, puțin peste

trei ore, gândi șovăielnicul Șerșnev – și o porniră la drum. Vocea femeii transmitea comenzile în engleză; stânga, dreapta, sens giratoriu, a doua ieșire.

În cele din urmă, doamna fără trup îi băgă într-un ambuteiaj pe un drum în construcție. Virajul pe care-l ceruse ea era blocat.

— N-au actualizat aplicația, presupun, zise Grebeniuc și Șerșnev așteptă să vadă dacă va continua, dacă va aduce în discuție întârzierile ciudate și stupide.

Însă maiorul nu mai zise nimic și reveni în trafic.

Nu mai burnița, ci turna de-a dreptul. Ștergătoarele funcționau la turație maximă, cel din dreapta scârțâia. Ieșiră pe autostrada, însă și acolo mașinile abia dacă se mișcau. Departe, pe deal, puteau vedea pulsul ritmic al luminilor albastre.

Minus nouăzeci de minute.

În cele din urmă ajunseră la locul accidentului. Poliția dădea voie mașinilor să conducă pe contrasens. Un camion răsturnat zăcea de-a lungul șoselei. Asfaltul era acoperit cu bucăți din lăzile de lemn și cu cioburi de sticlă. Ochiurile de vin de culoare închisă deveneau mai deschise la culoare în ploaie și un miros acru se strecura prin fereastra deschisă. În cealaltă parte a șoselei, cei de la salvare se adunaseră în jurul unei mașini distruse. Airbagurile dezumflate erau acoperite de sânge.

— Bine că au avut vin, glumi Grebeniuc. E destul pentru priveghi.

Odată instalat pe scaunul șoferului, schimbase vitezele – un adevărat tehnician. Conducea înțelept, eficient și Șerșnev simți superioritatea pe care o dobândise de la mașină, cei două sute patruzeci de cai putere care recunoșteau o mână fermă.

Minus două ore și jumătate.

— Nu te mai tot uita la ceas. O să ajungem, zise Grebeniuc încrezător.

Schimbă în modul sport, apoi goni pe banda din stânga. Șoseaua era liberă după ambuteiaj, ploaia cădea mai tare, ștergătoarele abia dacă făceau față. Grebeniuc conducea cu viteză constantă, fără să încetinească la curbe. Șerșnev era pe deplin încrezător, rămase privind prelatele aplatizate de vânt ale camioanelor, copacii și bornele kilometrice pe lângă care treceau.

O mașină roșie în față, un vehicul subdimensionat de oraș. Grebeniuc semnaliză cu farurile. Nu voia să-i lase să-l depășească, probabil se pregătea pentru o ieșire în partea stângă. Grebeniuc dădu să treacă pe partea dreaptă, șoseaua făcu o curbă, în momentul în care mașina roșie se mută pe

banda din dreapta fără să semnalizeze.

Trecură, evitând la mustață un derapaj, atingând bordura.

Un câine pe bancheta din spate. Un Schnauzer uriaș. Geamurile erau aburite pe interior și șoferul nu putea vedea nimic.

Trei ore și jumătate.

Ar fi trebuit să se apropie de locul de desfășurare a operațiunii și să-l verifice. Curând avea să se întunece, mai ales pe o vremea ca aceasta.

— În zece kilometri viați la dreapta, anunță sistemul de navigație.

Șerșnev se încordă.

— E prea curând.

— Vom vedea când vom ajunge acolo, replică Grebeniuc. Dar cred că nu e prea curând.

Ajunseră în vârful dealului și prin coridorul încețoșat de ploaie oblică văzură culmile întunecate învăluite într-o ceată albastră-cenușie.

Mașina ieși de pe șosea.

Se auzi ca o împușcătură trasă cu un amortizor.

Grebeniuc ținu de volan. Anvelopa din dreapta față explodase, cauciucul fâlfâia pe șosea. Se opriră chiar lângă parapet; dedesubt era o pantă abruptă și plină de bolovani.

Când dădură jos anvelopa, găsiră un ciob.

— Incredibil, zise Grebeniuc scuturând din cap. Poate n-ar fi trebuit să ne petrecem timpul cu muierile seara trecută. Știi, pot face orice, dacă nu te plac. Ar fi trebuit să le dăm bacșiș.

Șerșnev nu-și dădea seama dacă partenerul său glumea. Pur și simplu abia aștepta ca toate astea să se termine. Ținta avea să moară, ghinionul să se sfârșească. Pur și simplu trebuia să ajungă la el.

Bine că roata de rezervă era de dimensiune normală, deși cricul era cam firav. Se murdăriră schimbând roata și acum aveau nevoie să ajungă la un magazin ca să-și cumpere niște blugi; cealaltă pereche a lui, adică a lui Ivanov, rămăsese în valiza pierdută la aeroport.

— Mi s-a întâmplat o chestie asemănătoare odată, continuă Grebeniuc. Zâmbește, ești la camera ascunsă. Era într-o misiune. Mi-am dat seama că șmecheria era să nu-mi fac griji, să nu mă agit sau panichez. E ca o mlaștină sau ca nisipul mișcător, dacă te lași copleșit. O să treacă.

— Am înțeles, zise Șerșnev. Hai să mergem.

Se apropiau de o bifurcație. GPS-ul le indica să o ia la dreapta: un viraj în trei kilometri, un kilometru, cinci sute de metri. Șerșnev folosi ecranul

tactil pentru a mări harta. Asistentul electronic îi trimitea din nu știu ce motiv pe un drum lăturalnic prin următoarea vale.

— Deci, virăm? întrebă Grebeniuc.

— Mergi înainte, ordonă Șerșnev.

Drept în față, două autostrăzi se uneau. Pe rampa lată și înclinată, Șerșnev observă că ajunseseră din urmă mașina roșie. Avea avariile pornite: probabil șoferul se rătăcise și căuta ieșirea. Grebeniuc încetini și se mută pe banda stângă. Însă mașinuța roșie merse brusc în marșarier. Grebeniuc frână și merse și el în marșarier, și cu toate astea mașina roșie le izbi aripa.

Amândoi săriră afară din mașină. O îndoitură, vopseaua răzuită. Nimic îngrozitor. Însă acum mașina era prea vizibilă.

Bara de protecție și stopurile mașinii roșii erau făcute praf.

Grebeniuc râse brusc și dădu cu pumnul în capotă.

— Băga-mi-aș. Așteptai să ne prinzi într-o ambuscadă, dobitocule?

Șerșnev se relaxă. Asta era o comedie. O glumă. Când o să povestesc mai târziu, nu mă va crede nimeni. În mod evident tipul ăsta a luat prânzul cât timp am schimbat noi roata. Și a apărut exact când am trecut noi, un dobitoc kamikaze.

— Ar trebui să plecăm de aici? sugeră Grebeniuc.

— Și dacă sună la poliție? zice că-i vina noastră. Că l-am lovit din spate. Și le spune o întreagă poveste, că am încercat să-l facem să derapeze și am provocat accidentul.

Șoferul ieși din mașină, un bărbat gras cu păr grizonant și ochelari. Își calmase câinele care lătra speriat. Cu toate astea, nu părea buimăcit; se aplecă peste portbagaj, se uită dedesubt și zise ceva în limba locală. Șerșnev îi semnală că nu înțelege și îi răspunse în engleză – inutil, de vreme ce bărbatul continuă să trăncănească în propria limbă. Scoase un telefon, sună pe cineva, bolborosi ceva, apoi le făcu semn cu palma să aștepte și se urcă în mașină.

Distracția se terminase. Șerșnev și Grebeniuc se priviră. Ploaia încetase, ultimele picături se izbeau de parbriz.

— Trebuie să așteptăm. Vom găsi noi o cale să ieșim din asta, zise Șerșnev.

Clocotea pe dinăuntru. Râsul fu înlocuit aproape imediat de o furie căreia nu putea să-i cedeze; însă nici nu și-o putea înăbuși, ci doar amâna, iar Șerșnev își promise că, în curând, foarte curând va putea să o simtă.

Poliția sosi aproape douăzeci de minute mai târziu; părea că trecuse o

oră. Schimbară câteva cuvinte cu șoferul mașinii roșii și veniră la ei.

— Dădea cu spatele pe autostradă. Nu-i vina noastră, începu Șerșnev în engleză.

— Da, da, știm, răspunse polițistul surprins oarecum de agresivitatea lui. Șoferul a raportat asta. Ne-a sunat să întocmim un raport pentru compania de închirieri auto.

Grebeniuc clipi.

Raportul fu scris repede. Făcură câteva fotografii la bara lovită cu iPhone-urile lor. Ofițerul, un polițist tânăr de provincie cu o engleză bună, întrebă în timp ce le înapoia documentele cu un aer plictisit, căutând ceva care să-l distragă de la activitatea sa:

— Încotro vă îndreptați?

Ei exersaseră replica potrivită acoperirii. Nu existau obiective turistice obișnuite lângă rezidența subiectului, izvoare termale sau canioane cu platforme de observație. Era doar un singur loc. Cei de la ambasadă mergeau acolo în fiecare an ca să depună coroane de flori. Așa că propuseră asta.

— La muzeu, zise Șerșnev. Știți, monumentul…

— Ați trecut de el, zise polițistul cu însuflețire. Vă putem arăta drumul, oricum ne îndreptam în direcția aceea.

Șerșnev nu riscă să-i spună că fuseseră deja acolo – dacă șoferul le spusese că se întâlniseră deja pe drum? Kilometrajul nu se va potrivi cu kilometrii parcurși. Era pierdut în căutarea unui răspuns, surprins de amabilitatea excesivă, de promptitudinea stupidă de a fi de ajutor. Un cretin chemase poliția să se ocupe de ei. Alți cretini aveau să-i însoțească acum. De ce nu-i lăsau pur și simplu în pace? Și ce-l făcuse pe el să spună asta? Ar fi putut să evite un răspuns. Totul părea în regulă, însă cuvintele sunt ca lipiciul instant, ține atât cât nu-l poți îndepărta.

— Mulțumesc, zise Șerșnev. V-am fi recunoscători…

— Ce-i cu tine? îi șopti Grebeniuc în mașină. De ce dracu avem nevoie de asta?

— Cum puteam refuza? răspunse Șerșnev iritat, furios pe greșeala sa. Să spun, o, ne-am răzgândit? Hai să ne întoarcem? Nu putem să atragem atenția. Trebuie să ne comportăm în felul în care se așteaptă. Îmi amintesc harta. Nu-i departe. Trecem în goană și ne întoarcem. O călătorie rapidă.

— Sunt greu de înțeles, insistă Grebeniuc. Ți-i poți imagina pe polițaii noștri comportându-se așa?

— Asta-i Europa, zise Șerșnev. Obișnuiește-te.

Capitolul 18

Kalitin se trezi mult după prânz. Avea capul limpede, cu toate că băuse mai bine de jumătate de sticlă de coniac. În duș, hotărî să plece a doua zi, nu atunci. Să facă ordine în calculator, să ardă niște hârtii pe seară. Să se asigure că recipientul Neofitului era gata pentru călătorie și putea face față salturilor de pe șosea, căderilor neașteptate, zdruncinăturilor sau izbiturilor.

Sticla de parfum fusese ținută timp de decenii în seif. Kalitin, văduvit de laboratorul său, nu putuse muta Neofitul într-un recipient mai sigur. Nu putuse nici măcar să verifice recipientul: valva era oare intactă? Tehnicienii de pe Insulă îi promiseseră că sticla umplută avea să rămână sigilată pentru totdeauna. Dar Kalitin își amintea de soarta soției sale și era foarte grijuliu.

Frigiderul era gol și nu avusese chef să mănânce în ziua precedentă în drum spre casă. Se hotărî să ia prânzul în sat. O omletă cu cârnați și jumări și un ceai revigorant cu ghimbir. Apoi, acasă un somn de vreo două ore, urmat de un duș cu apă caldă și rece. Cafea. Asta îi va îndepărta slăbiciunea din degete, îi va ascuți mintea și va putea să împacheteze cu grijă Neofitul, acel copil capricios și periculos, în cutia de transport.

Conduse pe drumul obișnuit, pe lângă biserică, și se îndreptă spre râu. Restaurantul era gol, aici oamenii țineau cont de ora meselor. Kalitin se duse pe terasa îndepărtată, aflată deasupra apelor morii, unde păstrăvii argintii stăteau în apa care se învârtea încet, prinzând mușchii și gândăceii de la suprafață. Aici îl cunoșteau și-i făceau omleta cum îi plăcea – fără să ardă șunca, adăugau ardei gras; îi părea rău că va trebui să părăsească toate astea.

Auzi niște pași politicoși și profesioniști în spatele său: trebuie să fie proprietăreasa. Îi aducea adeseori câte ceva din partea casei, ștrudel sau clătite cu gem.

Însă era Travniček. Sutană neagră, chip inexpresiv. Kalitin se cutremură.

— Scuze, îi zise pastorul. Bună dimineața. Putem vorbi puțin?

Trebuie să fie din nou ceva legat de acoperiș sau vitralii, se gândi Kalitin cu regret. Când venea vorba de reparații, Travniček era insuportabil.

— De ce te necăjești atât de tare, îi spusese odată cineva. Biserica e aici de șase sute de ani și va fi aici alți șase sute.

— E Casa Domnului, replicase Travniček cu semeție, ca și cum chiar credea că Dumnezeu locuia în acel hambar de piatră.

— Bineînțeles. Vrei niște ceai?

Kalitin se hotărâse să se distreze puțin înainte de plecare și poate chiar să-i dea bani, să-l lase pe preotul acela ridicol să se bucure de o victorie neașteptată.

— Mulțumesc.

Pastorul se așeză, aranjându-și sutana cu un gest pretențios și feminin.

— Ai trecut pe lângă mine ieri, ți-am făcut cu mâna, însă n-ai oprit.

Începe, își spuse Kalitin. Ce s-a spart sau s-a prelins de data asta?

— Eram gata să vin la tine acasă, însă iată-te. Ăsta e un semn bun.

Ceva nou, își zise Kalitin. Escrocul nu venise niciodată acasă înainte.

— Vezi tu, cât timp ai fost plecat… Au venit niște oameni acasă la tine. Agenți. Filaj extern.

— Agenți? Acasă la mine?

Kalitin nu prea înțelegea ce-i spusese pastorul.

Se uită la bărbatul jenat, la mâinile sale durdulii cu peri rari și incolori, la sânii flasci – trebuie să fie ceva hormonal, își spuse el – de sub sutană. Un miracol al naturii!

— Da. La tine, răspunse pastorul simplu.

— Părinte, v-ați închipuit.

Kalitin era sincer.

— Ce agenți? Ce sunt eu, un spion? Trebuie să fi fost niște turiști care s-au pierdut. Vă uitați prea mult la televizor.

Dar înăuntrul său se simțea de parcă o baghetă din sticlă pentru amestecul reactivilor tocmai pocnise.

— N-ai întrebat pe cine am văzut, zise Travniček cu un mic zâmbet. În regulă. Nu voi insista. Însă îți voi explica pentru binele tău de ce nu greșesc. Nu-mi place să vorbesc despre asta, dar… mi-am petrecut nouăsprezece ani sub supraveghere. În țara care nu mai există, slavă Domnului. În fiecare zi. La biserică. Pe stradă. La magazin. Le cunosc specia foarte bine. Înfățișarea. Comportamentul. Metodele. Deci, erau agenți. Oameni din trecutul meu. Totuși, de astă dată cu fețe slave.

Kalitin putea auzi apa năvălind pe pietre. Propozițiile pastorului se dizolvau, pierdute în spatele vuietului care crescuse brusc și devenise amenințător.

Casa. Recipientul cu Neofit. Omleta neterminată din farfuria sa. Planurile pentru a doua zi – totul căzuse. Acum era doar trupul său, îmbătrânit, slăbit, atât de ușor de omorât cu un glonț.

Nu, nu, nu va fi niciun glonț, gândi Kalitin cu neputincioasă oroare. Vor trimite pe cineva cu Neofit. Așa ar proceda ei.

Numai gândul că Neofitul ar fi pe undeva prin apropiere, pe mâinile altcuiva, îi dădea lui Kalitin amețeli. Își aminti chipul albastru și inuman al Verei. De ce nu distrusese el toate celelalte mostre, înainte să fugă? Fusese în laborator. N-o putuse face. Îi părea rău.

— Cu cât timp în urmă? întrebă Kalitin, controlându-se.

Spera că asta să se fi întâmplat cu o zi sau două în urmă, ceea ce însemna că avea timp suficient.

— Acum nouă zile, replică Travniček. Din păcate. N-am știut unde să te sun. Cred că au raportat că nu i-a văzut nimeni. E uimitor, însă oamenii adeseori nu-i observă pe preoți. Pentru ei, noi suntem un anacronism. Ai un loc unde să te duci?

— De ce întrebi? întrebă Kalitin în mod automat; nouă zile îi luaseră aproape toată speranța.

— Locuiești aici. Ești enoriașul meu, chiar dacă nu mergi la biserică, replică Travniček cu demnitate.

Cuvintele pastorului dădură naștere unui sentiment straniu de încredere, ca și cum îi fusese trimis un animal inteligent care îl va salva, o șopârlă deșteaptă care cunoștea pasaje secrete printre pietre.

Mintea sa începu să analizeze posibilitățile.

Fusese găsit după invitația de a se alătura anchetei. Asta însemnă că scurgerea era de acolo. Nu putea cere ajutorul, ar putea ajunge la o cârtiță. Poate chiar acesta era planul: să intre în panică, să ceară ajutorul, evacuarea.

Câți vor veni? Doi. Kalitin îi consultase pe cei care scriseseră manualul. Vor veni cu mașina. Era foarte posibil să fie deja aici. Lângă casă. În pădure. Pe dealuri. Cu binocluri. Așteptându-l să se întoarcă.

N-avea unde să fugă. N-avea cui să ceară ajutorul. Trebuia să ajungă acasă. Neofitul era acolo, era biletul lui. Fără substanța mortală și cu un diagnostic fatal nimeni n-avea nevoie de el. Era un nimeni. Nu-i vor trata afecțiunea decât dacă le arăta marfa mai întâi.

— Hai să-ți scoatem mașina din parcare, zise Travniček încet. Cu siguranță ei îți cunosc numărul de înmatriculare. Presupun că nu vrei să suni la poliție?

Kalitin scutură din cap.

— Hai să mergem, zise Travniček. Nu uita să-ți achiți nota.

— Unde? întrebă Kalitin, ridicându-se și întinzând mâna după portofel.

— La biserică. Unde altundeva? replică Travniček. Că doar nu crezi că te vor căuta la biserică?

Kalitin nu avu niciun răspuns.

— De ce mă ajuți? întrebă el, de îndată ce trecură pragul bisericii.

Mașina era ascunsă în spatele tufișurilor din zona pentru coșuri de gunoi; dacă n-ai fi știut că era acolo, n-ai fi găsit-o.

— E datoria mea, zise preotul, încuind ușa.

— În regulă. O să întreb altfel. De ce mă ajuți – pe mine?

Kalitin fu cuprins de un râs isteric, o reacție la frică.

— E datoria mea, repetă Travniček.

— Ascultă, nu știi nimic despre mine, chicoti Kalitin. Nu sun la poliție. Asta nu te îngrijorează?

— Așteaptă, aduc niște vin, răspunse Travniček cu amabilitate. E pentru împărtășanie, adăugă pe un ton de scuză. Dar ai nevoie de o gură sau două. Ca să te liniștești.

Kalitin rămase în picioare nedumerit.

Era prima oară când intra în biserica pe care o văzuse de afară de mii de ori.

Tavanul sub formă de cupolă îi amintea lui Kalitin de laboratorul său. Da. Lucraseră într-o fostă biserică. Aceleași ferestre înguste, ziduri extrem de groase, același model.

Se uită îndeaproape la pereți, merse încet de-a lungul șirurilor de bănci din lemn solid. Era întuneric. Nu putea vedea bine. Cu toate astea, picturile i-ar fi părut serbede și lipsite de înțeles într-o lumină mai bună. Cine erau bărbații cu bărbi și nimburi – apostoli, sfinți? Ce făceau?
Care era semnificația pozițiilor lor?

Ajunse la altar. Arcadele erau mai curbate și figurile de pe ele atârnau deasupra lui Kalitin. Judecata de Apoi, asta înțelegea. Era singurul lucru pe care-l putea înțelege în biserică fără să stea pe gânduri.

Privi din nou la compoziția arhitecturală, la forma spațiului. Își aminti de îngerul cu trompetă, tăiat de la mijloc, și cugetă, fericit că îi revenise abilitatea de a gândi profund: forma dictează subiectul.

Dedesubt, la nivelul ochiului, diavoli încornorați cu limbi albastre îi atacau pe păcătoși cu furci; monștri cu mulți ochi trăgeau trupurile în abisul purpuriu, sub nivelul podelei.

Deasupra, în aureola difuză de lumină, oastea cerească alunga creaturile care zburaseră prea sus, pe teritoriul interzis. În centru, Iisus stătea pe un nor.

De-o parte și de alta, în forma de pană a arcadelor, îngerii suflau în niște trompete lungi.

Cel din dreapta semăna oarecum cu cel de pe Insulă, de parcă doi artiști diferiți pictaseră aceeași creatură.

Asta trebuie să fi fost acolo, gândi Kalitin, văzând întreaga pictură. Asta era! Judecata de Apoi! Și noi care lucram chiar sub ea. Printre diavoli invizibili și monștri înlăturați de pe pereți.

Kalitin se înfioră. În biserică era frig. Calcarul poros părea să fi absorbit umezeala râului, iar acum o elibera în interior.

Travniček se întoarse cu vinul. Kalitin îl dădu pe gât – dulce, aromat.

Hotărî să rămână aici până la căderea nopții. Acum, serios vorbind: cine l-ar fi căutat la biserică?

La adăpostul întunericului, s-ar fi putut duce prin pădure până la ușa din spate. Ei nu știau ce știa el despre ei; dacă asasinii erau acolo, s-ar fi așteptat ca el să vină cu mașina pe la ușa din față. Atât timp cât Travniček nu se răzgândea și nu-l turna. Ar trebui să-l roage să se ducă la el acasă? Cum să-i explice oare prezența recipientului?

— Te voi ajuta, îi zise Travniček pe neașteptate. Dar trebuie să mă asculți până la capăt, zise el pe un ton solemn și aspru.

— În regulă, zise Kalitin cu grijă.

Să spună orice dorește, atâta vreme cât putea rămâne acolo până la noapte. Ciudat, se simțea în siguranță în biserică. Își imagină cum arăta aceasta de afară – sumbră, întunecată, neaparținând nimănui și inspirând o încredere asemănătoare celei pe care o simțise pe Insulă.

— Doar să nu te superi, adăugă Travniček. Nu mă pricep să fiu pastor. Îți amintești de Hessman? De agentul imobiliar care ți-a vândut casa?

— Da, zise Kalitin nedumerit. Ce-i cu el?

— Voi încerca să-ți explic, continuă Travniček cu brațele încrucișate pe piept. Ai fost la înmormântarea lui. Hessman a fost ofițer în securitatea statului. A lucrat în departamentul care supraveghea religia.

— El ți-a spus de mine? întrebă Kalitin grăbit, amintindu-și deducția perceptivă a agentului în legătură cu el.

— Nu, bineînțeles că nu. Vorbeam rareori. Eu eram cel care știa despre el. Hessman – vezi tu – s-a dovedit un foarte bun agent imobiliar. Tranzacțiile sale au fost impecabile. Dacă nu s-ar fi alăturat serviciului în tinerețe, ar fi putut duce o viață cinstită. Din vânzarea caselor. A făcut rău doar la comandă. A urmat ordinele, nimic mai mult.

— De ce-mi spui asta? întrebă Kalitin cu nervozitate.

— Poate părea că bat câmpii. Ți-am spus că sunt un pastor prost, zise Travniček în grabă. Acest Hessman… vezi tu, am avut altercații cu alte persoane din departamentul lui. Ei abordau diferit serviciul.

— În ce fel?

Kalitin era amuzat; lăsă nebunul să trăncănească cât timp stăteau și așteptau.

— Obișnuiam să numesc asta creativitate în numele răului, replică Travniček cu modestie. Chiar așa: problema creativității în numele răului.

Kalitin decise să facă o remarcă răutăcioasă la adresa pastorului, atât de liber, atât de serios și naiv. Știa că Travniček nu-l va da afară indiferent de ce spunea sau făcea. Kalitin se gândi la Insulă și, bucurându-se de faptul că Travniček nu știa cine era el, întrebă cu prefăcută însuflețire:

— Ce știi tu despre rău? Ce ai văzut? Crezi că răul este supravegherea de care ai avut tu parte?

— Ai dreptate, recunoscu Travniček. Știu puține lucruri. Mai puține decât ar trebui. Însă, în același timp, n-ai dreptate.

Vocea i se schimbă, devenind mai profundă, mai calmă.

— Am văzut răul. Semnele sale din naștere. Biserica noastră are misiuni umanitare. Am călătorit. În Iugoslavia. În Caucaz. În Siria. Am văzut lagăre de concentrare și nu le-am putut deschide porțile. Am văzut râpe pline de cadavre doborâte de gloanțe. Bărbați omorâți de soldați pe câmp, aruncați goi în zăpadă. Un sat după un atac chimic. Oamenii se ascundeau în pivnițe, însă gazul tot ajungea la ei. Copiii acolo au pielea măslinie. Dar când i-au scos din pivnițe, erau toți albi. De ceară. Semnele din naștere ale răului. Le-am văzut.

— Ajunge. Te cred.

Kalitin voia ca preotul să tacă. Putea ghici de unde venise gazul. Ca să-i oprească șirul gândurilor, ca să-l zăpăcească pe pastor, întrebă:

— Spune-mi, ce ți s-a întâmplat la față? Te-ai îmbolnăvit în timpul călătoriilor? În Orient sunt niște infecții oribile.

— Mă așteptam la întrebarea ta, răspunse Travniček calm. Ei bine, îți voi spune. Te va ajuta să mă înțelegi mai bine.

Capitolul 19

Șerșnev văzuse lagăre de concentrare adevărate. Bineînțeles, în Cecenia erau numite puncte de filtrare de către ruși, construite la repezeală pe terenul unei fabrici pe jumătate distruse, câtă vreme exista un gard înalt. Uneori, pur și simplu pe un câmp: patru turnuri și un rând de sârmă ghimpată întinsă între stâlpi.

Însă nu văzuse niciodată un muzeu pe locul unui fost lagăr. O veche fortăreață, ziduri de pământ, forturi solide din cărămidă. Cazemate care serveau drept celule.

Burnița. Se învârtiră de colo-colo, fără să știe încotro să meargă, prefăcându-se că citesc panourile cu informații.

Lucrurile n-aveau cum să fie mai ridicole. Șerșnev se simțea păcălit. Cum se exprimase Grebeniuc? Aderența creștea în mod supranatural. Sau poate maiorul nu spusese asta, Șerșnev o gândise singur? De ce se afla aici? Erau conduși printre copaci de un duh al pădurii. Era rațional să recunoști asta. Imposibil să ignori faptele.

Dar Șerșnev era pierdut. În experiența sa exista un singur indiciu al unei posibile explicații.

Tot ce putea extrage din memoria sa era stupefacția deprimantă cu care urmărea filmele lui Charlie Chaplin, copil fiind. Mai ales acela cu boxerul. Șerșnev fusese într-un club de box, unul condus de Șeredega, boxer de categorie ușoară, fost campion al armatei, câștigător de premii naționale, iar Șerșnev nu fusese chiar unul dintre cei mai slabi elevi ai săi. Șeredega îi scrisese mai târziu o recomandare pentru admiterea la școala militară specială.

Așa că, atunci când Șerșnev se uita cum firavul Chaplin își bate joc de puternicul său adversar, care l-ar fi doborât din prima lovitură, își încorda neajutorat pumnii și regreta că nu se afla în ring, pentru că i-ar fi arătat el cum se făcea asta.

Șerșnev nu-și amintea nimic altceva decât magia bufonului de a se strecura, felul în care clovnul câștiga pentru că toate fandările erau de partea sa, pentru că arta comediei se bazează pe o continuă violare a realității, a lucrurilor obișnuite, a lucrurilor corecte. Era o paralelă, dar nu o explicație.

Polițiștii care le arătaseră cum să ajungă la monument îi însoțiseră, de

fapt, până în parcarea muzeului. Le făcuseră cu mâna. Dar în loc să plece, se așezară la o masă sub o umbrelă și comandară ceva chelneriței. Puteau vedea toată parcarea de la locurile lor. Nu aveau un loc unde să se ascundă, în fine, nimic în afară de câmpurile goale dimprejur. Grebeniuc scoase un pachet de țigări și își aprinseră câte o țigară, sperând că polițiști vor bea o cafea și vor pleca. Însă chelnerița se întoarse cu o tavă: doi hamburgeri uriași și cartofi prăjiți; porții mari. Așeză farfuriile pe masă și li se alătură, fumând; ea le spuse ceva și ei râseră – îi puteau auzi, cu toate că vântul bătea în cealaltă direcție.

— Asta o să le ia ceva timp, zise Grebeniuc ursuz.

Polițiștii se uitară la ei. Ofițerul superior le făcu semn cu mâna înspre porți – acolo trebuie să meargă.

— Hai să mergem, ordonă Șerșnev cu o voce pierdută. Cu cât începem mai devreme, cu atât vom termina mai repede.

Așa că hoinăriră între zidurile fortăreței, ocazional întâlnindu-se cu alți vizitatori. Voiau să rămână într-un loc, însă observară camerele video – cine știe? Poate vor trimite pe cineva să vadă ce se întâmpla.

Bine că n-avem legătură directă cu șefii, își spuse Șerșnev. Ce le-ar raporta? Cum le-ar putea explica întârzierea? O vizită la muzeu? Dacă ar ieși la iveală această prostie, ar fi dați afară din departament. Ar avea noroc să-și păstreze slujbele. Dar asta era o problemă pentru mai târziu. Vor putea să iasă basma curată. Să inventeze o poveste în legătură cu niște probleme cu mașina, orice, important era să plece de aici, să se reîntoarcă pe traseul lor.

Șerșnev era îngrijorat și în legătură cu Grebeniuc. Partenerul său era tăcut. Probabil își plănuia raportul, ticălosul. Trebuia să-l aibă pe maior de partea sa, să-l facă să fie de acord cu orice poveste inventa.

Șerșnev putea cere ajutorul spionilor rezidenți în ambasadă. Putea face rost de bani, de date prin satelit, de arme. Era obișnuit să fie parte din puterea statului. Acum acea putere era irosită, se scurgea în nisip și era inutil să ceri ajutor – ajutor împotriva cui? Împotriva lui Charlie Chaplin? A lui Mr. Bean?

Se sufoca. Se puseseră de acord să petreacă jumătate de oră la muzeu. Suficient pentru ca polițiștii să plece. Trecuseră nouăsprezece minute.

Grebeniuc veni de după colț, calm, stăpân pe sine. Se opri doi pași mai departe și privi în tavan, la dușurile simple și cenușii de deasupra, imposibil de atins. Șerșnev își dădu seama că se afla într-o fostă cameră de gazare. Era ușa aceea grea de oțel, așezată pe roți. Voia să plece, însă Grebeniuc îl

reținu punându-i o mână în piept.

— Ascultă, domnule locotenent-colonel.

Șerșnev se uită instinctiv spre ușă. Slavă Domnului că acele camere nu înregistrau și sunetul. Practic, Grebeniuc era în mâinile lui acum. Le divulgase acoperirea. Dacă ar raporta că maiorul i-a spus gradul într-un loc public, Grebeniuc ar fi arestat. Oare își pierdea mințile?

Dar Grebeniuc părea cât se poate de bine, de fapt.

— Ascultă, domnule locotenent-colonel, repetă el încet. Acesta pare un loc bun pentru o discuție liniștită.

Șerșnev era mai înalt, mai puternic. Și fusese altfel instruit. Se dădu mai aproape și șopti un ordin.

— Gura! Hai să mergem!

— Stai puțin, zise Grebeniuc, ridicând mâinile într-o manieră conciliantă. Amândoi simțim că ceva e în neregulă. Eu sunt tehnician. Aveam reguli stricte. Dacă lucrurile nu funcționează, trebuie să găsim motivul.

— Tocmai asta-i ideea, tu ești tehnician, Șerșnev accentuă cuvântul. Dar vorbești prostii.

— Tehnologia te învață multe lucruri, zise Grebeniuc. Ți s-a întâmplat vreodată ca mașina să nu vrea să-ți pornească, chiar dacă totul pare în regulă? Apoi, să pornească pur și simplu? De parcă ar fi așteptat ceva?

Șerșnev încuviință fără prea mare tragere de inimă.

— Despre asta vorbesc.

Grebeniuc își uni degetele, apoi și le masă.

— Ne place să spunem că dacă ceva care trebuie să meargă nu merge, motivul e fie la intrare, fie la ieșire. Mie mi s-a întâmplat asta odată. Am mers să ofer consiliere. Două încercări, două eșecuri. Detonatoarele nu voiau să funcționeze. Verificaseră totul, bineînțeles, nu treaba obișnuită, făcută în pripă. Ei bine, am fost trimis să verific dacă nu era sabotaj. A fost foarte ciudat. Am verificat – nici eu n-aș fi putut face lucrurile mai bine. La locul de testare, funcționează. La locul de acțiune, nu funcționează. M-am gândit și am zis: trimiteți altă echipă. Tehnologic este în regulă. E ceva în neregulă cu omul. Au zis: chestia asta e oficială? Am zis: oficial voi scrie că tehnologic e în ordine și că motivul pentru eșec nu e clar. Dar mai bine ați trimite alți oameni. Au trimis și ce crezi? A sărit în aer perfect. Dar tipul era încă în viață. Gărzile lui de corp L-au acoperit. Era în viață. Dumnezeul lui bărbos era puternic.

Grebeniuc își îndepărtă privirea și chicoti.

— Șase luni mai târziu la împușcat un recrut. Avea optsprezece ani. Cu cașul la gură, abia ieșit de la instrucție. Nu putea deosebi o pușcă de curul lui. Sergenții l-au trimis în pădure după nuci. Soldații mai deștepți le cumpără de la piață și zic că le-au cules ei. Nătărăul fără creier s-a dus în pădure. Știi cum se termină de obicei aceste expediții.

Șerșnev știa. Văzuse filmulețe pe care soldații și le treceau unii altora pe casete. Mai târziu, acestea apăreau pe internet. Nu știuse că Grebeniuc fusese și el acolo, în munți, iar acum simțea o apropiere față de el, de parcă legaseră o prietenie la o băută.

— Deci tipul ăsta ar fi trebuit ucis în fața unei camere de filmat. Sau vândut ca sclav. Cine ar plăti răscumpărarea pentru un recrut?

Grebeniuc se întrerupse.

— În schimb, a ucis trei bărbați dintr-o singură rafală. Nu știu cum s-a întâmplat, zise el. Nu știa cine erau. A tras pur și simplu pentru că s-a speriat.

— Deci crezi că-i din cauza noastră? întrebă Șerșnev direct.

— Sau a lui.

Grebeniuc arătă dincolo de munți.

— Sau și a noastră și a lui. Spune-mi, întrebă Grebeniuc, există vreo pistă specială care să ducă la tine? Știi la ce mă refer?

— Nu există, maior, răspunse Șerșnev cu hotărâre. Hai să plecăm de aici. O să ne ocupăm noi de el.

Trecură pe lângă clădiri și cazemate, pe lângă zidul de execuție și se îndreptară către porți. Copii cu jachete colorate intrau în curte, o excursie școlară. Câțiva se adunară în jurul profesoarei, alții vorbeau, chicoteau, își făceau selfie-uri în fața celulelor.

Șerșnev își aminti ce citise în grabă. Trenuri din vest și trenuri către est. Înfometare. Crematorii. Rămășițele a mii de prizonieri aruncate în râu.

Simți dubla irațională a ceea ce se întâmpla, în același fel în care, uneori, vezi o aură dublă în jurul soarelui.

Ce se petrecuse aici fusese comis de ticăloșii cu care visase să se lupte când era puști.

Dar acum, privind la turnurile renovate din lemn, la chipurile estompate în alb și negru din fotografii – nu se putea abține să nu-și amintească ce văzuse el însuși: aceleași turnuri de pază, celulele aglomerate și înțesate de prizonieri, aceleași chipuri în alb și negru, murdare, năpădite de bărbi.

Șerșnev știa că acolo, ei făceau altceva. Ceva neplăcut, însă necesar.

Acolo, oamenii din spatele sârmei ghimpate erau dușmani, nu victime.

Și totuși, asemănarea vizuală era atât de dureros de evidentă, încât acest lucru îl făcu pe Șerșnev să se lipească de zid.

Copiii care postau pe Instagram dublau pur și simplu absurdul situației. Se comportau ca și cum trecutul nu-i putea atinge niciodată, nu trecutul îndepărtat al acestui loc și nici trecutul recent al lui Șerșnev. Voia cu disperare să le arate că nepăsarea lor era în van; să-i uluiască, să-i copleșească cu o confesiune întâmplătoare și dureroasă. Să-i păteze cu noroi adevărat. Dar deodată profesoara își termină explicația și îi observă pe cei doi bărbați. Îi privi cu calm, iar Șerșnev simți că era asemenea unei cloști; toată lumea din câmpul ei vizual vag era un copil. Era legată de ei. Îi iubea și știa ceva despre ei, așa nepăsători cum erau, amuzându-se indecent într-un loc al morții, ceva ce Șerșnev nu va ști niciodată. Știa și îi va proteja. Marina era și ea așa.

Polițiștii plecaseră din parcare. Grebeniuc ieși pe șosea. Norii se subțiau și o lumină palidă strălucea deasupra dealurilor, dezvăluind drumul.

Capitolul 20

Intraseră în a treia oră de când erau împreună.

Pastorul vorbea, Kalitin îl asculta pe jumătate atent, rostind câteva banalități când era nevoie. Travniček înșira niște baliverne despre o prostie teologică. Nu răspunsese la întrebarea legată de ce i se întâmplase la față. Însă lui Kalitin nu-i mai păsa.

Dorința de a-l lua peste picior pe pastor dispăruse de mult. Teama acută, euforia posibilei mântuiri erau înlocuite cu o oroare mohorâtă, enervantă și conștientă.

Acea oroare obișnuia să apară uneori în anii de început ai fugit sale. Kalitin nu putea adormi, făcându-și griji că nu exista niciun loc pe pământ unde să se ascundă. Se urca în mașină, conducea pe drumurile împădurite și șerpuitoare, imaginându-și o haită de ogari pe urmele sale. Oroarea slăbise cu timpul, apoi dispăruse. Kalitin crezuse că fusese vindecat, că-și păcălise blestemul. Nu putea înțelege de ce se reîntorsese acum, când era atât de vulnerabil. De unde venea acea precizie fatidică?

— Tânăr fiind, nu puteam înțelege de ce Dumnezeu permite ajutorul celor nedrepți, spunea Travniček, iar Kalitin asculta, sperând să se piardă în șirul vorbelor acestuia.

Se întuneca. În cinci ore și ceva s-ar fi putut întoarce acasă. Kalitin spera că ei nu-și făcuseră apariția încă. Dar, de îndată ce-și imagină cărarea, îi apărură în minte: ascunzându-se în spatele tufișurilor și copacilor, așteptând dincolo de cotitura pe care o făcea drumul. Cenușii, lipsiți de chipuri.

— Tata a fost nazist, continuă Travniček, iar Kalitin încuviință istovit. Nu un simpatizant. Un nazist adevărat. A fost arestat după război și eliberat repede. L-au ajutat prietenii săi. Așa că a ținut la convingerile sale până la moarte. Când i-am spus că aveam de gând să devin preot, a replicat: cel puțin nu o să te însori cu o evreică. Vicarul acestei biserici, Travniček gesticulă înspre cripte, – a ajutat și el criminalii.

Kalitin aștepta ca Travniček să spună ceva despre casa de pe deal. Era gata să răspundă că nu știa nimic despre asta.

Travniček oftă.

— M-ai întrebat despre chipul meu, zise el și Kalitin știu că îl aștepta o poveste lacrimogenă despre cum Dumnezeu n-a reușit să-și vindece slujitorul

credincios, cu toate că îi ajută pe ticăloși.

Povestea era transparentă și măruntă, iar Kalitin simți un sentiment de ușurare.

— E o poveste lungă, zise Travniček. Îți vor spune doar sfârșitul, altminteri toată noaptea n-ar fi de-ajuns. După cum ți-am zis, ei m-au supravegheat o foarte lungă perioadă.

Kalitin simți fiorii trecându-l din felul în care preotul spusese „ei".

— Totul a început fiindcă le-am dat voie tinerilor să se întâlnească la biserică, să stea de vorbă. Atunci au deschis un caz împotriva mea. Nu se grăbeau, au încercat diverse metode. Practic, de-a lungul anilor m-am obișnuit cu ele. Apoi totul s-a schimbat.

Travniček făcu o pauză lungă. Kalitin se pomeni că-l ascultă atent.

— Un enoriaș a început să-mi înregistreze predicile, continuă el. Nu mi-a spus despre asta. Le-a dat voie prietenilor să copieze filmele. Ei le-au trecut de la unii la alții. Dintr-odată, toate acele casete s-au înmulțit, s-au distribuit singure. Asemenea unei epidemii. Asemenea unui foc. Atât credincioșii, cât și necredincioșii le-au ascultat. Acasă. La grupurile de la biserică. În cluburi. Poliția le-a găsit la percheziții, vameșii – în pachete și bagaje. Înregistrările au fost trimise peste Zid. Au fost transmise la radioul din Occident. Zi de zi. Era foarte ciudat să-mi aud vocea la radio. N-am înțeles. N-am fost niciodată un bun orator. Eu doar predicam ca de obicei. Însă se pare că oamenii auzeau ceva ce eu nu puteam auzi. Adevăratul Cuvânt al Domnului.

Travniček își atinse buzele cu degetele.

— M-am speriat, zise el încet și hotărât. Ziarele din Vest au început să scrie despre mine. Să mă numească martir. Chiar un „adevărat sfânt".

Travniček zise ultimele cuvinte aproape în șoaptă.

— Blasfemie!

Kalitin descoperi că-l înțelegea pe pastor. El fusese numit „speranța științei" la o ședință de partid, numit în prezidii onorabile. El îi așteptase să termine, astfel încât să se poată întoarce în laborator. Oroarea se diminua de parcă povestea pastorului excentric izgonise umbrele rătăcitoare ale asasinilor.

— Ei, bineînțeles, s-au îngrijorat de-adevăratelea. Au considerat că eu eram cel care făcea înregistrările. M-au chemat la o discuție. Am încercat să le explic că n-aveam nimic de-a face cu asta. Bineînțeles, nu m-au crezut. Cine ar fi crezut? Era, practic, un miracol. Un adevărat miracol.

Molâu, gândi Kalitin cu plăcere. Puțină presiune și a cedat. Lui Kalitin îi plăcea ideea că propria frică era mult mai justificată.

— Au venit la biserică, zise Travniček. Voiau să afle unde aveam mașinăria. Care enoriași mă ajutau. N-au putut găsi nimic. Cu toate astea, înregistrările continuau să apară. Unele noi. Oamenii se converteau. Mergeau la biserici. Mulți oameni. Sute. Mii.

Kalitin simți că această poveste va avea două înțelesuri, că îl conducea spre locul unde nu voia el să ajungă – însă cuvintele îl țineau sub puterea lor.

— Au adus experți, zise Travniček. Oameni de știință. Orașul avea un institut unde dezvoltau echipamente audio. Printre ele și dispozitive de ascultare. Au studiat benzile. Sugestia lor a fost să aducă niște agenți în civil în biserică în timpul predicii. Ordinul erau să dea alarma la fiecare treizeci de secunde. Intenționau să obțină caseta cu predica. Comparând timpii și volumul alarmelor, care ar fi fost și ele înregistrate, ar fi putut determina cine avea un casetofon și unde. Fotograful lor a făcut poze din balconul corului. Am văzut mai târziu fotografiile. În ele, biserica era împărțită cu linii trasate cu carioca, asemenea unei table de șah. Agenții erau numerotați. O rețea invizibilă.

Travniček examină bolta bisericii. Kalitin se gândi: la asta trebuie să se fi referit pastorul când vorbise despre creativitate în numele răului. Kalitin era încă o dată amuzat: cuvinte atât de mari pentru un caz banal de supraveghere acustică și nu una de cea mai înaltă calitate, apropo! Luă în mod automat povestea drept încă o enigmă și începu să se gândească dacă ar putea exista o soluție chimică la această problemă: markerii radioactivi, spre exemplu, sau un spray de marcare. Procesul obișnuit de gândire îl revigoră într-o oarecare măsură; simțea și mai clar că Travniček se juca cu el.

— Oamenii de știință erau siguri că vor reuși, zise pastorul. Totuși, se dovedi că alarmele nu erau înregistrate pe casetă. Predica era ușor de auzit. „Efectul acusticii bisericii”. Asta a fost concluzia raportului.

Probabil crede că l-a ajutat Dumnezeu, gândi Kalitin. Îi plăcea propriul scepticism; însă simțea că se proteja pe sine, apărându-se împotriva credinței prin intermediul cuvintelor. Pentru o clipă crezu că pastorul și asasinii erau parte dintr-un vis absurd, o serie de vise damnate care curgeau unele într-altele.

— Așa că au schimbat tactica, continuă Travniček cu tristețe. Stăteam în casa parohială. Într-o dimineață cineva a venit la ușă. Am crezut că sunt ei. Însă era un livrator de la brutărie. Adusese douăzeci de prăjituri. Am crezut

că era o glumă. Aveam mai mulți prieteni în stare de așa ceva. Era adresa mea, numele meu și achiziția era plătită. Am dat prăjiturile familiilor sărace. Fericit că se vor bucura de asta. Însă…

Travniček se opri din vorbit.

Kalitin așteptă.

— A doua zi dimineață au livrat greble. Zece pachete. Am devenit bănuitor. Voiam să le trimit înapoi, însă curierul dispăruse.

Travniček băgă mâna în sutană și scoase un carnet vechi și uzat.

— Îl am mereu cu mine. Ca un memento.

Răsfoi paginile, arătând:

— Cuști de câini. Mâncare pentru pești. Biciclete. Pompe. Trei încărcături de cărbuni. Pantofi sport. Vopsea de păr. Saltele. Topoare. Bretele. Cremă de pantofi. Casetofoane. Televizoare. Mașini de spălat. Lavoare. Pălării. Rame foto. Ace. Cuie. Mese. Umbrele. Ghivece pentru răsaduri. Canapele. Mașini de tuns iarba. Utilaje de muls. Machete de vapoare în sticle. Fân. Oale și tigăi.

Kalitin simți greutatea apăsătoare a obiectelor listate. Travniček continuă.

— Nimeni nu voia lucrurile înapoi. Casa s-a transformat într-un depozit. Nu puteam dărui totul – dacă cineva cerea să fie returnate? Se zvonea că mi-am pierdut mințile. Că devenisem un colecționar. Însă am continuat să-mi țin predicile. Și-au croit un drum luminos prin toată nebunia.

— Tortură prin abundență, zise Kalitin.

Nu auzise niciodată de asta, însă era convins fără echivoc.

— Da, zise Travniček. Apoi au început să răspundă la anunțuri în numele meu. Dacă era ceva foarte mare de vânzare, spre exemplu, o barcă cu motor sau un pian mare. Oamenii livrau bunurile. Ne certam. Unul m-a bătut. Știam că ei făceau toate aceste lucruri. Însă totul părea inexplicabil, supranatural; cine eram eu pentru ca ei să depună atât efort, să cheltuie atâția bani?

Kalitin și-l imagină pe preotul gras și neîndemânatic încercând să-i explice cum stăteau lucrurile vânzătorului bărcii. Nu era amuzant.

— Îți mulțumesc că ai ascultat cu atâta amabilitate, zise Travniček. Cred că ei calculaseră totul cu foarte mare atenție. Oricine ar fi cedat, ar fi crezut că era voința Domnului. Pedeapsa Domnului. Voiam să fug. Să las totul și să fug.

Kalitin se cutremură.

— Dar ei știau asta, zise Travniček. Apoi, au livrat găini. Cuști cu găini. Au fost lăsate în pragul ușii și nu le puteam abandona să moară. Aveam

grăunțe pentru găini printre livrările mai timpurii. Apoi au trimis pești tropicali în acvarii. Papagali. Șoareci albi de laborator.

Kalitin se reîntoarse în trecut. Șoareci albi – muriseră atât de mulți pe Insulă, zeci, sute de mii, nimeni nu le știa numărul, incinerau trupurile și asta era tot.

Povestea simplă a lui Travniček îi induse o stare de stupoare. Vederea îi deveni multidimensională, putea vedea umbrele cenușii ale asasinilor în depărtare, pe sine înconjurat de zidurile bisericii și problemele din trecut ale Insulei.

— Găinile continuau să moară. Nu puteam să am grijă de toate, zise Travniček cu amărăciune. Mureau. Nu puteam găsi stăpâni pentru pești, găini și papagali. Dar pentru sute de șoareci? Deci când mi-au trimis manechine în loc de animale, am fost mulțumit. Acestea n-aveau nevoie să fie hrănite.

— Manechine? repetă Kalitin.

— Da, manechine, confirmă Travniček. Din plastic. De genul acelora din vitrinele magazinelor. Goale. Femei.

Kalitin se gândi la ce nu se gândise niciodată, la ce lăsase pe Insulă. Manechine.

Dacă ar fi putut, ar fi fugit afară din biserică. Însă umbrele asasinilor îl așteptau. Iar aici preotul iscusit își bătea joc de el. Manechine. Zaharievski zisese odată: oficial ele nu sunt aici și n-au fost niciodată. Nu sunt și n-au fost niciodată, repetă Kalitin. Nu sunt și n-au fost niciodată.

— Erau stivuite unele peste altele, continuă Travniček. Roz. Dimineața începuse să ningă. Aveau ochi. Ochi albaștri de plastic, cu gene.

Kalitin nu-și amintea ochii. Trupurile nu fuseseră roz. Albe, cenușii, albastre. Uneori culoarea revenea după aceea. Pe masa de la morgă.

— Ar fi trebuit să ghicesc că era un avertisment. Eu le-am dus pur și simplu înăuntru. Zece femei goale de plastic în casa unui preot. Îmi era teamă că voi fi fotografiat cu ele, că ei închiriaseră apartamentul de vizavi. Ar fi fost o fotografie pe cinste.

Femei. Lor nu li s-au dat femei. Kalitin solicitase: diferențe de gen din organism, explicase el, biochimie diferită. Avea nevoie să facă teste. Însă cei de sus nu voiau să audă de asta. Nehotărârea lor îl înnebunea pe Kalitin.

— Apoi totul a încetat. Asta a fost și mai rău. Tortură prin absență. Mă obișnuisem cu nebunia, începusem să găsesc ceva putere în ea. Am rezistat unsprezece zile. În cea de-a douăsprezecea, am cerut moartea dacă Dumnezeu nu voia să mă apere. Am cedat. Am încetat să mai țin predici.

Căci săgețile Celui Atotputernic m-au străpuns, iar sufletul meu le bea otrava: groaza lui Dumnezeu vine ca o oaste asupra mea, incantă el. Iov 6:4.

Kalitin se uită la preot. Simțea o plăcere feroce privindu-i chipul.

— Uite cum arătam pe atunci.

Travniček îi înmână o fotografie din buzunarul de piele al carnetului.

Kalitin era uluit. Nu și-ar fi putut închipui aspectul elegant și spiritual al fostului Travniček; suplu, aristocratic, cu o frunte înaltă. Blând, rezervat și în același timp hotărât. Chipeș. Foarte chipeș. Axat pe un scop înalt și nepământesc.

Femeile trebuie să se fi îndrăgostit nebunește de el, își spuse Kalitin, încercând să estompeze imaginea pe care o văzuse.

— Atunci am început să beau, zise Travniček. Acasă, evident. În dulap aveam mereu o sticlă deschisă. Sursa Cuvântului secase și am căutat alta. Știam ce se întâmpla, înregistrările, casetele, dispăruseră; oamenii încetaseră să le mai asculte, ca și cum vântul se domolise. Furtuna încetase. Așa că am băut și mai mult. „Vinul lor este venin de șerpi, este otravă cumplită de aspidă".

Vorbea maiestuos.

Kalitin ridică din nou privirea. Se uită la masca solzoasă. Acum putea vedea chipul din spatele acesteia.

— Vinul lor este venin de șerpi, zise Travniček gânditor. Am luat doar o înghițitură din pahar. Gustul obișnuit, obișnuitul pinot gris. Grauburgunder. Știi la care mă refer. Apoi a fost durere. Deodată, în întreg trupul. Nu e de mirare că oamenii care îi consideră pe alții sabotori, cărora le pasă de puritatea rasei, au venit cu ideea pesticidelor modificate.

Travniček numi substanța.

Kalitin văzu negru în fața ochilor. O știa. Nu era Neofitul, însă tot o otravă extremă. Bărbatul era un cadavru viu. Nimic nu te putea salva de acea substanță, nici spălăturile stomacale, nici transfuziile de sânge. Nu existau antidoturi. Kalitin știa acest lucru la fel de bine cum știa că doi ori doi fac patru.

Mintea sa, lumea sa rațională solidă cedă. Prin ea era necunoscutul.

Aparent fără să-și dea seama ce i se întâmpla lui Kalitin, preotul continuă:

— Mi-au spus că eram un caz anormal. Că ar fi trebuit să mor. Și, de fapt, am făcut-o. Fostul meu eu era mort. Am ținut predici mai târziu. Cuvinte obișnuite. Niciun fel de miracol în ele. În ceea ce privește chipul, doctorii au

zis că era o reacție hormonală. E posibil să fie așa. Din punct de vedere fizic. Însă este un semn. Semnul Domnului.

Lui Kalitin îi vâjâia capul.

Chipul lui Travniček plutea în fața ochilor lui. Se schimba rapid: om, animal, piatră, pădure, șarpe, o mască multistratificată și mixtă. Toate creaturile moarte otrăvite de Kalitin erau reînviate în ea. Cai. Capre. Câini. Maimuțe. Șobolani. Șoareci. Oameni.

Ultimul chip care se ridică din acel vârtej, din adâncuri, pentru a scânteia și a pieri, fu chipul Verei.

Kalitin își închipui că sufletele reînviate căutau să se așeze în el: nu exista refugiu pentru ele decât în trupul ucigașului lor. Simți cum propriul chip i se transformă în piatră, în timp ce ai lui Travniček redeveni omenesc.

Pastorul îl îmbrățișă. Îl mângâie pe cap.

Kalitin își putea da seama că pastorul nu mințea. Travniček era miracolul care traversase destinul lui Kalitin, făcuse Neofitul lipsit de înțeles, insignifiant. Țintise puterea absolută asupra materiei și absolutul era distrus. Kalitin încerca să se convingă că Neofitul l-ar fi omorât pe preot și văzu că iraționalitatea unui miracol era mai înaltă decât gândirea, planurile și calculele sale.

Fu cucerit; era plin de o ură mortală. Kalitin voia să-l omoare pe preot; avea o singură armă la îndemână, începu să vorbească în șoaptă, spunându-i pastorului cele mai negre și mai rele lucruri care i se întâmplaseră – propria viață; revărsând-o în Travniček asemenea otravei. Kalitin nu se putea opri, dezvăluind toate secretele trecutului de parcă acestea fuseseră sigilate în eprubete și fiole, strigând fără să audă ce striga, astfel încât minunatul pastor să înghită revelația otrăvitoare și să moară asemenea șoarecilor și câinilor, maimuțelor și oamenilor, precum Kazarnovski și Vera – moartea creaturilor. Moartea fără miracole.

Capitolul 21

Abia acum, pe drumul de munte, Șerșnev aprecia că Grebeniuc era un adevărat maestru. Minut cu minut, maiorul recâștiga cu încăpățânare timpul furat de poliție.

În stânga, stâncă. În dreapta, benzi de avertizare, apoi o prăpastie. Lămpile galbene și plate din tunel – mașina zbura fără să opună rezistență, ștergătoarele mișcându-se din când în când pentru a îndepărta gâzele de pe parbriz, farurile tăind asfințitul și muzica disco de aur a adolescenței sale interpretând încet o melodie din anii optzeci a trupei Modern Talking.

Șerșnev nu simțise niciodată atât de acut schimbul spațiului cu timpul, un schimb în favoarea lor, ca și cum Grebeniuc plătea cu generozitate din buzunarul succeselor sale viitoare.

Săgețile albe ale benzilor arătau înainte. Înainte! Șoseaua se înălța mai sus către trecătoare, fosta graniță.

Tunelul. Se îngusta pe două benzi. Grebeniuc nu încetini, viraj, viraj. În față, roșul-aprins al semnalelor de stop. Mașina se opri. Puteau auzi ventilatoarele montate pe tavanele de beton. Erau prinși în capcană în interiorul muntelui.

Alte mașini ajunseră în spatele lor și șoferii opriră cu obedință motoarele. Grebeniuc încercă radioul: nimic în afară de purici la fiecare post.

Se uitară unul la altul – ambele chipuri trădau preocuparea. Șerșnev coborî și ciocăni în geamul mașinii din față. Trei tipi, probabil studenți, fumau – și nu tutun. Putea simți miros de iarbă.

— Știți ce s-a întâmplat? întrebă el. Avem mult de așteptat?

Șoferul râse și zise cu o voce neclară și veselă:

— Suntem în munți, omule. Mereu se întâmplă ceva aici. Vrei un fum? și îi oferi țigara.

Merse de-a lungul șirului de mașini. Nimeni nu știa nimic. Telefoanele mobile nu funcționau, sistemele GPS se închiseseră. Șerșnev observă un telefon pe un perete, o cutie roșie cu semnul de urgență. Ridică receptorul și apăsă pe buton: bip, bip. Bipuri lungi. Niciun răspuns.

Oamenii stăteau în mașinile lor, calmi, supuși. Oi, gândi Șerșnev. Își aminti cum convoiul lor dăduse odată peste o turmă cu mii de oi într-o râpă.

Ciobanul jubila în timp ce se uita la vehiculele militare blocate în râul de oi, care mergeau în jos, fără să dea atenție claxoanelor care trâmbițau, lăsând bucăți de lână pe camioane. Creaturi stupide și supuse. Ca oamenii ăștia. Ei nu-l vor lăsa să treacă, nu se vor da într-o parte. Ei vor aștepta pur și simplu.

Se întoarse.

— Foarte rău că n-am adus sirena, zise Grebeniuc.

Gluma se stinse ca un chibrit prost. Capota trosnea în timp ce se răcea. Le lipsea puterea de a gândi, de a compara, de a construi supoziții.

Șerșnev n-avea nicio problemă în spațiile închise. Claustrofobie inversată, o numeau doctorii lor. Cobora în ascunzători forestiere înguste, canale subterane de irigație transformate în căi de acces secrete, colinda cu zilele prin tunelele umede ale unei foste baze de rachete pe care dușmanul o transformase în ascunzătoare. Piatra nu-l speria, locul strâmt și întunericul nu-l speriau, și nici aerul închis, cu oxigen puțin.

Dar aici, în tunelul uscat și bine luminat, cu trape de evacuare, se simțea inconfortabil pentru prima oară în subteran. Mirosul de benzină și gaze de eșapament îi intra în nas și stânca părea să-l apese de sus, asemenea unei prese.

Piatră duplicitară, cu soliditatea ei nesigură! De atâtea ori văzuse bolovani uriași căzuți pe șosea strivind mașinile îngropate sub ei, urme rotunde de funingine de la roți, arse și aruncate într-o parte de explozie, capete omenești… sau tunelul acela din 2008. Munții acolo erau mult mai înalți. Un tunel îngust fără lumină, plin cu gaze de motorină, farurile slabe ale tancurilor, se simțea de parcă tavanul se va prăbuși din cauza vuietului motoarelor; frica trupurilor înarmate pe care șoferii le mânau în pâlnia îngustă, prea îngustă pentru două vehicule, în munte.

Aerul era atât de minunat de cealaltă parte – nici focurile și nici mirosul morții nu-i strica puritatea, puritatea divină! Ei trecură, reușiseră, își spuse Șerșnev.

Câteva lumini roșii scânteiară în față. Partea din față a ambuteiajului începu încet să se pună în mișcare.

Afară era întuneric. Mașinile se opriră iar. Șerșnev ieși, înghiți aerul înghețat și aspru ce evoca sălbăticia muntelui. De-a lungul culmilor îndepărtate, stele roșii scânteiau pe turbinele electrice de vânt și aglomerări de ceață deasă se strecurau de-a lungul șoselei. Farurile se dizolvau în vapori, creând o reflexie nefirească, supranaturală.

Șerșnev scutură din cap. Oare inspirase niște iarbă?

Mașinile se mișcară. Dincolo de curbă se afla fosta graniță dintre teritoriul ceh și cel german. Posturi de control abandonate. Magazine duty-free goale. Un elicopter de poliție bloca șoseaua. Ofițerii de trafic dirijau mașinile către fosta parcare de graniță.

Asta e din cauza noastră, gândi Șerșnev la început.

Însă se răzgândi repede: ei ar fi făcut-o altfel. Ar fi oprit doar mașina lor, ar fi adus forțele speciale. Aceștia erau polițiști obișnuiți, nici măcar nu erau echipați cu veste antiglonț.

Grebeniuc opri lângă un polițist și deschise geamul.

— Avalanșă, strigă copleșit polițistul de trafic. Din cauza ploii. Vor redeschide șoseaua până dimineață. Acum lucrează la ea. Așteptați în parcare. Dacă aveți nevoie de combustibil, este o benzinărie la douăzeci de kilometri mai jos, aveți timp.

Își flutură bastonul luminat.

Șoferii de camion se instalară în cabinele lor. Șoferii automobilelor își coborâră scaunele. Grebeniuc parcă chiar la ieșire. Bine, gândi Șerșnev. Toată turma se va îndrepta spre ieșire dimineață și noi trebuie să fim primii.

Brusc își dădu seama cât de obosit și de flămând era.

— Hai să mergem să aruncăm o privire, zise el.

— N-ar fi rău să luăm ceva de mâncare, îi răspunse Grebeniuc. Ni s-a cam făcut foame.

Trecură pe lângă niște chioșcuri cu postere decolorate înăuntru. Buze cărnoase și roșii și ruj auriu. Palmieri tropicali, o frumusețe în bikini, o sticlă de whisky pe un bar. Cercei cu perle pe catifea neagră. O sticlă albastru-deschis, semănând cu o velă, de colonie bărbătească, a cărei producție încetase cu mult timp în urmă.

Șerșnev se uită la Grebeniuc, care își atinse încetișor buzunarul interior: recipientul este aici, l-am luat conform ordinelor, nu-ți face griji.

Portdrapele goale zornăind în vânt. Zumzetul unui transformator. Și un stand pentru hotdog, niște storuri metalice prăfuite, un meniu stropit de ploaie într-o monedă care nu mai exista. O băcănie. Un șir de congelatoare de înghețată. O umbrelă cu spițele ieșite în afară. Un câine fugi în întuneric, o potaie slabă și jigărită cu privire rugătoare; dădu din coada sa cioturoasă, invitându-i să-l urmeze. O lumină scânteie în capătul îndepărtat al parcării.

Niciunul dintre șoferi nu se îndrepta în acea direcție, de parcă ar fi știut că exista un motiv foarte bun ca să n-o facă. Sau pur și simplu erau obișnuiți să treacă în viteză și nu-și aminteau deloc de zona respectivă.

O pancartă uriașă a unui hotel; odinioară semnul respectiv avusese aprinse sute de becuri, acum rămăsese numai unul în colțul de jos. Ridicară din umeri și merseră în întuneric. Se simțea un miros slab de zonă locuită, de mâncare.

Dincolo de copaci și de gardul viu, tuns odinioară, sălbatic acum, se afla o clădire. Un hotel la graniță – cu atât de multe bănci în grădină, suficiente pentru o sută de oameni. Acum locul era în paragină, băncile erau acoperite de frunze. Însă la ferestrele de la primul etaj era lumină.

Șerșnev deschise ușa.

Aparatul de jocuri electronice sună și se zdruncină, inimi roșii și mere verzi țopăiau pe ecran. O barmaniță grasă fuma la bar, fumul se ridica în tavanul pătat, la fel de galben precum hârtia cerată. Avea niște sâni enormi, ca și cum ar fi alăptat copiii uriașilor munților. În fața ei se afla un bătrân rocker care bea bere, cu păr sur și răvășit, slab, uscat, învăluit în piele neagră; picioarele și brațele îi erau nefiresc de drepte, de parcă era o marionetă și creatorul uitase să-i facă articulațiile. Cineva în colț era ascuns după un ziar, numai creștetul îi era vizibil.

Un televizor vechi și cu imagine neclară era deschis deasupra tejghelei. Mici siluete alergau fără vlagă pe un teren; chiar și de la distanță îți puteai da seama că erau echipe de mâna a doua, de divizia a doua, ultima șansă, niște ratați crăcănați care nu mai așteptau nimic de la joc sau de la ei înșiși.

Șerșnev se strâmbă în mod exagerat și se întoarse să plece. Însă simți că locul se potrivea cu ziua; aici, în hotelul uitat, nimic altceva nu li se putea întâmpla. Totul aici se întâmplase odată și pentru totdeauna în urmă cu douăzeci de ani.

Chelnerița veni de la tejghea. Avea niște picioare subțiri care nu păreau suficient de puternice pentru a-i susține trupul greoi. Nu știe de alunecările de teren, de șoseaua închisă, de parcarea supraaglomerată, de sutele de oameni din apropiere care i-ar putea aduce salariul pe un an întreg, se gândi Șerșnev.

— Două beri, zise Grebeniuc.

Femeia se duse în spatele barului. Mânerul dozatorului se cutremură în chinurile morții. O spumă groasă și lipicioasă ieși din duză, stropind paharele și tejgheaua. Ea răsuci mânerul la repezeală, însă robinetul sâsâi, scuipă, apoi se închise cu un geamăt slab.

Un ziar căzu, dezvăluind un rebus cât toată pagina, completat tot. Bărbatul, din câte se pare fiul barmaniței și al bătrânului rocker, un hibrid

straniu de neamuri ce locuiau lângă graniță, cu burtă mare, brațe și picioare rahitice, trecu încet pe lângă ei, deschise trapa, își îndesă trupul în pivniță, făcu ceva zgomot acolo și scoase un butoi rece.

— Ciudat spectacol, zise Grebeniuc încetișor. Ar trebui să riscăm să mâncăm aici?

Șerșnev se uită la meniu și alese niște cârnați care păreau cât de cât siguri și cartofi prăjiți.

Ea le aduse berea. Șerșnev arătă înspre poza cu cârnați, dar ea scutură din cap și arătă spre ceea ce aveau. Friptură.

Șerșnev încuviință.

Berea era rece ca gheața, potrivit de amară, surprinzător de proaspătă, de parcă aveau un izvor sub podea. Dădură pe gât jumătate de halbă fiecare, încinși.

Berea pe stomacul gol îi înmuie gândurile lui Șerșnev și totul părea neclar și obișnuit: benzile lungi de hârtie de muște, cu insecte lipite de ani în șir, jocul lent al celor două echipe ratate, trilurile gâlgâite ale mașinii de jocuri electronice. Subiectul era foarte aproape, în cealaltă parte a munților, iar Șerșnev încetă să se mai gândească la el; îl lăsă să doarmă. Întâlnirea va avea loc destul de curând.

Chelnerița se duse după draperia decolorată și găurită și începu să zdrăngăne niște tigăi. Bătrânul le adresă o privire întrebătoare, se aplecă peste bar și turnă încă două pahare.

— Îmi amintesc o ciudățenie similară, zise Grebeniuc, luând o înghițitură. Era într-o veche dugheană unde se servea kebab. Ca alea din copilăria noastră. Mâncam șașlâc. Aruncaserăm o oaie în portbagaj pe drum. Chiar și barul cu paharele și tăvile era intact. Cu furculițe de aluminiu care se îndoiau când încercai să străpungi carnea.

Șerșnev luă o gură de bere. Mâncase cu astfel de furculițe în sala de mese a garnizoanei, când îl dusese taică-său acolo.

— Cel mai important lucru era să nu te uiți pe geam. Eram în oraș după al doilea asalt. Ruine. Nu se știe de ce numai acel locșor supraviețuise. Până și firma îi era intactă.

Șerșnev încuviință. Își amintea și el de acel oraș, plin de funingine pârjolit, bombardat – însă cu aceleași firme, magazine, felinare, stații de autobuz, autobuze ca acasă. Asta era ciudățenia: să încerci să găsești lucrurile familiare printre ruine. Își amintea și acea cafenea – trecuseră pe lângă ea de câteva ori. Înseamnă că drumurile lor se întretăiaseră, gândi el.

Aveau o legătură.

Ciocniră.

Îi bolborosea stomacul. Șerșnev se uită în jurul său, găsi ușa potrivită. Pe hol, un automat de țigări și prezervative, de mult gol, agățat de perete. Se simțea un miros de toaletă tratată cu clor, mirosul singurătății. La școala militară, unicul loc în care puteai fi singur era pe budă. Și doar după ore. Își dădu pantalonii jos, se așeză și își goli voios conținutul mațelor care-i fierbeau. Până și rezervorul era vechi, atașat de perete cu un mâner de porțelan atârnat de un lanț.

Șerșnev trase de el. Nu era apă.

— Căcat, zise el, uitându-se în toaletă.

Își dădu seama că era beat, amețit de un pahar și jumătate, ca un copil. Trânti în jos capacul și se întoarse – să se ocupe proprietarii de asta. Își clăti mâinile și le șterse de pantaloni. Nu existau șervețele.

Grebeniuc începuse să mănânce. Friptură în sânge. Vițel clasa întâi. Șerșnev se pricepea la carne. Maiorul mâncase jumătate dintr-un cotlet mare, sucul sângeriu scurgându-i-se prin colțul gurii. Șerșnev tăie o bucată din margine și începu să mestece – carne proaspătă, de unde fac rost de ea aici? Tăie altă bucată, o băgă în gură și își imagină că acea carne mugea, mugea teribil și trist. Șerșnev lăsă furculița jos și Grebeniuc zise râzând:

— Aproape că m-am înecat. E un afurisit de grajd de vite de cealaltă parte a zidului. Acolo țin animalele.

Șerșnev se uită la sângele care se scurgea din carne. La acele mici de rozmarin. Era amețit.

— Nu-ți place în sânge? întrebă Grebeniuc bonom. Nu tuturor le place. Mie-mi place. Roag-o pe femeie, o să ți-o gătească mai mult. Cu toate că e rău pentru carne, o să fie tare.

— Da, o prefer bine făcută, îl întrerupse Șerșnev. Hai să mai bem o bere.

Ciocniră din nou.

Când veni nota, Șerșnev își dădu seama că uitase codul pin al cardului de credit al lui Ivanov.

Își amintea totul: vechile parole de e-mail, cuvintele de cod pentru a comunica cu ambasada, numerele de telefon, însă acele patru cifre îi tot fugeau din minte, apărând când încerca să le vizualizeze, șasele se transforma în opt, șaptele într-un doi, treiul într-un opt și tot așa.

Femeia în vârstă adusese un dispozitiv vechi de procesare a plăților și aștepta în tăcere. Grebeniuc își scoase cardul și introduse ușor codul;

Șerșnev își dădu seama cât de grea fusese ziua pentru el, dacă uitase numărul pe care el însuși îl alesese și îl legase de o anumită dată sau de un anumit eveniment.

Femeia îi conduse sus, descuie o cameră neașteptat de curată și de plăcută. Două paturi lângă perete, lampadare, un șifonier, o tapiserie brodată pe perete: vânători cu trompete, un cerb muribund la picioarele lor.

Șerșnev se dezbrăcă și își programă alarma ceasului la ora șase. Adormi auzindu-l pe Grebeniuc întorcându-se în patul său, în scârțâitul arcurilor vechi tasate de sute de trupuri.

Știu că a doua zi totul avea să fie bine.

Capitolul 22

Neofitul.

Kalitin plecase acasă să ia substanța; pastorul nu-l putuse opri. Cuvântul rămase în interiorul întunecos al bisericii.

Atât de familiar. Atât de îndepărtat.

Neofitul.

Lui Travniček îi amintea de anii săi de început de preoție. De primele confesiuni pe care le auzise. Fuseseră atât de multe mai târziu, scurte și interminabile, elocvente și forțate, sincere – și false de la primul până la ultimul cuvânt… În satele de pădure, în așezările miniere, în orașele muncitorești, el citise, practic, cărți despre păcatele altor oameni, văzuse aceleași semne din naștere ale răului, chipurile sale monotone. Învățase să vadă regulile simple, temele nesofisticate, trăsăturile particulare la fel de clare ca semnele unei profesii, bătăturile diferite la mineri și la tăietorii de lemne, la tâmplari și la pescari. Își dăduse seama de așa-zisa logică a calendarului: păcatele toamnei și ale primăverii, ale iernii și ale verii; păcatele sărăciei și ale bogăției, ale viciului și ale virtuții pângărite, ale trecutului și ale viitorului; păcatele forței și ale slăbiciunii, ale puterii și ale sclaviei, ale speranței și ale disperării, ale dragostei și ale urii.

Erau puține confesiuni pe care și le putea aminti; poate era mai bine, gândi Travniček. Memoria îi era bună, iar serviciul pastoral nu devenise niciodată o rutină; însă de îndată ce-i elibera pe oameni de păcatele lor, nu le păstra înăuntrul său. Ele dispăreau, lăsând în urmă coji de cuvinte goale, identice.

Exista o singură confesiune pe care o știa aproape pe dinafară; aceasta răsuna negrăită înăuntrul său.

Franz. Un bătrân, un fost soldat. Avusese o berărie și era președintele unui club de vânătoare; în fiecare toamnă, vânătorii se strângeau în barul său și mergeau departe cu mașinile, spre lacurile cu păpuriș – apoi se întorceau pentru a expune șiruri de gâște și rațe în curtea din spate. Ziua următoare, Franz venea la biserică; mirosea a bere și a pene pârlite. Pe atunci, Travniček era tânăr, iar Franz încerca mereu să-l ia peste picior, să dea vina pe el pentru lipsa sa de experiență. Fostul preot, părintele Haschke, îl înțelesese mai bine și ținuse slujbele cu demnitatea potrivită. Păcatele sale

erau simple și strict împărțite, asemenea paharelor de șnaps ale unui bătrân.

Înainte să moară, Franz îl chemase. Bătrânul trăise într-o zonă a berăriei, în camerele din spate. Când Travniček sosi, barul era plin de clienții obișnuiți gălăgioși, bilele de biliard se loveau unele de altele și casa de marcat suna; pastorul era jignit de acest dispreț evident față de misterul morții. Franz zăcea în pat, neașteptat de mare pentru trupul său inert.

— Plaja. A fost la plajă, zise bătrânul, iar Travniček, încă novice, neofit pe atunci, se aștepta să audă o poveste despre o aventură lascivă de demult de la mare, de vreo femeie sau o fată seduse.

— A fost la plajă, repetă Franz. Veneau întruna spre mine. Ce altceva puteam face? Locotenentul Hiber ne-a ordonat să deschidem focul. Așa că am tras. Purtătorul mi-a adus centura de muniție și am tras.

Franz vorbi despre țeava supra-încălzită care trebuia răcită; de grosimea betonului fortificației buncărului lor; cum comunicațiile le fuseseră întrerupte; îi spuse despre ziua foarte lungă. Travniček ascultă și văzu doar sute de soldați americani, sărind din barjele de debarcare, fugind de-a lungul nisipului și murind, murind, murind; își imagină tautologia îngrozitoare și goală a răului, rezistând și nerezistând, redusă la o singură mișcare a trăgaciului mitralierei.

— Buncărul nostru se numea „Franz”, zise bătrânul. Credeam că era semn bun.

Bătrânul artilerist muri.

Acum, așteptându-l pe Kalitin să se întoarcă, Travniček se gândea la acea poveste. Simțea doar epuizare, o epuizare infinită. Confesiunea lui Kalitin, povestea vieții sale îl uimise pe pastor – dar deloc în felul în care dorise chimistul.

Travniček vedea aceeași tautologie, reacția în lanț a răului; o grămadă de fructe putrede, infectate de un vierme negru. Își amintea toate lucrurile care-i fuseseră trimise – lucruri bune, de care oamenii aveau nevoie, separate de o dorință malefică de scopul lor, transformate – contrar esenței lor – în arme de tortură; îngrămădite într-un munte al lipsei de sens.

Travniček știa, Kalitin se va întoarce. Cu gazul său.

Ei bine. Va aștepta aici, în biserică.

Neofitul.

Ce straniu… Păcat, Kalitin nu știa.

Neofitul.

Așa îl numeau în dosarul operativ pe care-l aveau despre el. Neofitul.

Porecla pe care oamenii din casa cenușie i-o dăduseră. Alții aveau nume mai impresionante, mai colorate: Inspiratorul, Misionarul, Fanaticul, Căpitanul, Pelerinul, Apostolul, Prelatul, Trezorierul, Avarul. Au fost dezvăluite de îndată ce arhivele s-au deschis.

Când au început un dosar despre el, l-au considerat un neofit. Un băiat necopt. Un începător. Nefolositor. Pentru informatori, agenți – pentru ei, el era Neofitul. Un substantiv comun. Asta au scris în fiecare raport, în fiecare cont de urmărire, ca și cum încercau să facă să se potrivească porecla.

La început, n-a vrut să-și ceară dosarul. Simțise cât de dureros și amar avea să fie. Era departe de gândurile pastorilor care intraseră în politică; răzbunarea nu părea să fie treaba directă a mâinilor omenești. Apoi își aminti lucrul cel mai evident: „Nu există nimic ascuns care nu va fi făcut cunoscut". Se duse la arhive; voia să știe, era greșit să respingi adevărul. Nu conta că erau nu doar adevăruri, ci și minciuni și înșelăciune în hârtiile din casa cenușie; doar latura vizibilă și benefică pentru spioni. Și ce? Va ști pentru cine să se roage.

Își văzu viața prin ochii lor. O serie superficială de banalități. Din cauza manierei seci a narațiunii, zilele smulse și adăugate dosarului erau extrem de asemănătoare între ele. Dar putea simți, chiar prin monotonia distilată a rapoartelor, faptul că chinul său, nesupunerea, rezistența sa pătrundeau într-un mod pe care înainte nu-l văzuse. Pricepu acolo, în arhive, cât timp nu renunțase. Era un miracol omenesc și el îl manifestase. Renunțase, însă înainte de asta stătuse în foc. Nu exista mândrie în acea înțelegere și nici justificare.

Travniček nu se uita la ceas. Timpul nu hotăra nimic. Trebuia doar să fie pregătit.

Cu mult timp în urmă auzise la radio că Părintele Jerzy Popiełuszko fusese recunoscut ca martir. Pastorul se gândi atunci la el și la mulți alții omorâți – nu erau ei vrednici să trăiască până la libertate? Până când închisoarea era distrusă. Ei erau interlocutorii săi invizibili, duhovnicii îndepărtați ai gândurilor lui. De ce se manifestase în el miracolul mântuirii? El, care era mai rău. Nevrednic.

— Alții au suferit batjocură, bătăi, lanțuri și închisoare. Au fost lapidați, tăiați, torturați, au murit de sabie, își spusese atunci. Și toți lăudați pentru credința lor, n-au primit ce le-a fost promis. Pentru că Dumnezeu a văzut în noi ceva mai bun, pentru că, fără noi, ei nu puteau atinge perfecțiunea.

Atunci înțelese că n-avea sens să caute mâna diavolului în moartea lor, să

vorbească despre voia Domnului; sunt momente și țări ca niște câmpuri minate, iar cel care merge știe pe unde pășește.

Iar acum în ei, în sacrificiul lor neprevăzut, văzuse locașul lui de lumină, sprijinul.

Regreta cu încrâncenare că-i spusese lui Kalitin că ar trebui să facă o mărturisire publică. Depășise vocea conștiinței. Fusese nechibzuit. Fusese sever și insistent, încercase prea tare să-l convingă. Apoi, își dădu seama că regretul său era în zadar; nu știa, nu putea ști ce imagine va apărea totuși spre a-i trezi conștiința; cum se vor rezolva lucrurile acolo, în singurătatea nopții, între fugar și Creator.

Putea doar să aștepte.

Capitolul 23

Kalitin opri mașina chiar la capătul aleii umbrite de meri care ducea către casă. Aici erau tufișuri de mure, care din când în când ofereau intimitate mașinilor cuplurilor de adolescenți.

Aceștia erau din nou munții săi. Fără umbre. Știa că Travniček nu mințise, agenții veniseră și asasinii ar fi putut sta la pândă prin apropiere. Însă nu-i mai era frică de ei, nu vedea noaptea la fel de plină de stafii imateriale.

Singurul de care se temea era pastorul.

Kalitin simțise că nu-l rănise și că nici măcar nu-l insultase pe preot. Își spusese întreaga viață într-o singură suflare, o singură confesiune – și aceasta se disipase pur și simplu, de parcă el nici nu existase. Nu se întâmplase nimic. Forța, forța interioară, tot ce acumulase, împietrise, împinsese, arsese, țintise – dispăruse pentru totdeauna. Acum era doar inerția. Mergea în gol într-o direcție fără sens.

Și îi veni în minte o veche numărătoare în versuri, ceva ce toți șoptiseră cu încântare acasă la unchiul Igor înainte de a se juca de-a v-ați ascunselea.

Hopa hopa, un doi trei
De mine nu scapi de vrei!
Un urs fuge ici, un urs fuge colo,
Iată ursi și mai încolo!
Hopa hopa, trei doi unu
Urși ies unu câte unu.
Un urs mormăie, altul râde
Un urs se ascunde – ghici cine mă vede!

Nici măcar moartea Verei nu-l îngrozise sau dezgustase pe pastor. Răspunsul său îl arsese pe Kalitin.

— Ai auzit de Clara Immerwahr? întrebă Travniček, de parcă avea numele pe limbă.

— Nu, răspunse Kalitin cu indiferență.

— De Fritz Haber? întrebă Travniček calm.

— Da, răspunse Kalitin cu grijă.

Cunoștea numele dintr-un manual special cu ață cusută de-a lungul

cotorului, astfel încât nicio pagină să nu poată fi îndepărtată fără să se observe acest lucru. Când îl terminau de studiat, îl returnau în seiful din biblioteca specială. Haber. Părintele îngrășământului cu azot – și părintele armelor cu gaz, strămoșul lui Zyklon B, inventat în laboratorul său.

— Clara era soția lui. Și, de asemenea, chimistă, zise Travniček. A încercat să-l convingă să renunțe. Când a aflat că se duce pe front să supervizeze un atac cu gaz, s-a împușcat în inimă. Cu arma lui. Nicio biserică nu aprobă suicidul. Dar eu nu sunt un preot bun. Există momente când nu trebuie să fii complice.

Travniček făcu o pauză, apoi continuă.

— Mă gândesc la omul de știință care a inventat otrava folosită împotriva mea. Și la ce mi-ai spus. Nu este numai etică: să nu omori. Crezi că violând interdicția asupra testării pe oameni, avansezi pe drumul către cunoaștere. Luând-o pe scurtătură. Dar tocmai asta este ideea: mijloacele încep să determine scopul. Ceea ce produci devine o creație lipsită de grație. Dimensiunea bunătății. E un act al diavolului, aș spune.

— Un urs mormăie, alt urs râde, șopti Kalitin. Un urs se ascunde – ghici cine mă vede!

Porni motorul. Conduse până la casă fără frică. Nu era nimeni în spatele copacilor, în întuneric, era sigur de asta. Poate o oră mai devreme, o oră mai târziu, însă nu acum.

Luna făcea o cărare în iarba înrourată.

Kalitin coborî în pivniță, deschise seiful, scoase cutia de oțel în care dormea Neofitul. O deschise pentru prima oară după mulți ani. O sticlă de culoare albastru-deschis, arătând ca o velă în vânt.

Kalitin închise cu grijă cutia și o așeză într-o servietă specială care avea un compartiment cu închizătoare, apăsă încuietorile, își plimbă degetul peste rotițele de cifru.

Încet, ridică servieta de mâner și o așeză pe fund, simțind Neofitul plutind în sticlă, întorcându-se în somnul său.

Deșurubă unitatea computerului și scoase hard discul. Asta era tot.

Kalitin puse servieta pe bancheta din spate, prinzând-o cu centura de siguranță.

Casa. Se uită în urmă. Lumina era aprinsă în birou. Să fie. Cei care vor veni vor crede că el e acolo.

Kalitin își aminti că lăsase lumina aprinsă în camera sa de hotel când fugise noaptea. Lumina era la fel, galbenă cu tentă portocalie. Demult, dată

uitării. Lampa de pe biroul tatălui său avea aceeași strălucire. Își dădu seama că era doar o coincidență a spectrelor vizibile, însă nu simțise niciodată o asemenea putere, sensul interior într-o similaritate naturală a tonurilor și nuanțelor.

O dorință de nesuportat îl cuprinse: să rupă acest lanț de evadări care nu duceau nicăieri. Să se întoarcă în locul unde era încă băiatul oprit la ușa celei de-a Treia intrări.

Odorizantul de pin se legăna în parbriz: hopa hopa, un doi trei.

Crezuse că nu știa unde să se ducă; uitase virajele necesare, semnele de circulație, schița întregii zone. Însă apăsă pe accelerație; nu putea sta inert, nu putea aștepta, nu putea crede în posibilitatea mântuirii.

Un urs se ascunde – ghici cine mă vede!

Viteza a doua. Șoseaua era denivelată. Nicio problemă, va conduce încet. Nu era mult până la asfalt.

Kalitin și-l închipui pe Travniček, mort, greoi în sutana sa, prăbușit în fața altarului și deschise fereastra ca să respire aerul amar al nopții. Va fugi de aici. Se va duce într-o țară îndepărtată. Însă mai întâi trebuia să scape de martor.

Credea că simte mirosul succesului, succesul absurd și viclean al fugarilor care urmaseră aceste drumuri.

Roata din față lovi o piatră. Mașina ricoșă, șasiul se rupse.

Kalitin adormi fără să știe că murise, la fel ca rândunelele, gândacii, viermii, păduchii de lemn și cârtițele. Mașina se rostogolise pe versant căzând într-o râpă și motorul se opri în lumina nopții. Neofitul dispăru prin cea mai mică crăpătură din pompa de pulverizare a sticlei, își luă zborul în planul astral, pierdut printre atomi și molecule.

Când sosi mașina de poliție, chemată de sătenii vigilenți care văzuseră farurile aprinse și nemișcate pe câmp, dispăruse până și cel mai slab iz.

Ofițerul de poliție sună la ușa lui Travniček; unul dintre săteni raportase că-l văzuse pe nou-venitul singuratic cu o zi înainte. Cu preotul.

Era încă întuneric, fără urmă de zori.

Travniček era absolut epuizat. Aștepta întoarcerea vizitatorului.

Dar când înțelese ce se întâmplase, se gândi la bărbații care-l urmăreau pe Kalitin. Bărbați cu inimi de oțel. Era în mod straniu sigur că aceștia nu sosiseră încă. Dar poliția nici măcar nu știa că ei erau pe drum. Depindea de Travniček să le pecetluiască soarta.

El ezită puțin. Își aminti teama lui Kalitin de umbrele care-l urmăreau. Îi

spuse ofițerului doar: Se pare că povestea nu e încă încheiată…

•

Șerșnev se trezi înaintea alarmei. Grebeniuc, aplecat în față, vomita în toaletă. Chipul său era alb ca varul.

— Carne de căcat, zise maiorul cu vocea răgușită. Ai avut noroc. Îmi vărs mațele. Nu pot să conduc.

Șerșnev se îmbrăcă. Puse recipientul în buzunarul interior.

— Așteaptă aici, zise el. Te iau la întoarcere.

Grebeniuc vomită.

— Doar să nu suni după ambulanță, zise Șerșnev.

Situația nu i se părea ciudată. Credea că era cum trebuia să fie. Îi va fi mai ușor singur. Gândul că Grebeniuc se otrăvise sau că se prefăcea bine îi trecu prin minte și dispăru. Nu, maiorul era doar ghinionist. Ceva rău trebuia să se întâmple și se întâmplase.

În parcare, oamenii încă dormeau. Elicopterul plecase. Buldozerele se târâiau în jurul avalanșei, deplasând bolovani. O bandă, marcată cu steaguri, era deschisă deja. Un muncitor îi făcu semn cu mâna și Șerșnev apăsă accelerația, bucurându-se de răspunsul mașinii.

Coborî serpentinele și vira pe un drum secundar. Văile erau încă învăluite în ceață, cu toate că soarele se ridica deasupra crestelor. Era ora când animalele se trezeau înaintea țăranilor și Șerșnev simți un nou surplus de timp, conducând mai repede decât o făcuse Grebeniuc cu o zi înainte.

Iată orașul. Primul troleibuz era la terminal. Șoferul fuma și bea cafea dintr-un termos. Copacii de ieri. Casele de ieri. Gunoiul de ieri în pubelă, până și semaforul era de ieri; nimeni nu-l văzuse încă astăzi, nimeni nu era treaz, doar Șerșnev și acel șofer. Aparatul de validat bilete din troleibuz bâzâia, setând data curentă, însă nimeni n-avea încă un card de călătorie marcat cu noua ștampilă.

Viraj la dreapta. Biserica de pe deal. Va reuși, de parcă lunga zi precedentă continua încă.

O siluetă neagră. Trebuie să fie preotul care pleacă după slujbă. Cine știe care e religia lor, la ce oră încep.

Un preot pe drum. Semn rău.

Un viraj, aleea cu meri, o gaură proaspătă în tufișuri – probabil un camion a dat cu spatele. O vale îngustă. Totul era exact cum descriseseră agenții. Subiectul doarme, probabil. Toată lumea dormea.

Însă cineva nu se va mai trezi.

Când elicopterul se ridică deasupra pădurii și vocile metalice i se adresară, avu timp să se uite în spate – o dubă germană blindată bloca drumul.

Întoarse mașina peste șanț și o porni în sus pe deal. Un ușor sentiment de succes îl purta peste pietre și movilite. Mașina lovi terasamentul și motorul se opri.

Șerșnev fugi înspre copaci. Elicopterul zumzăia deasupra, vocile metalice îi ordonară să se oprească. O rafală de gloanțe străpunseră iarba, însă el reuși să ajungă în pădure. Câinii lătrară, el auzi ordine, împușcături. Pădurea îl ameți, îi puse rădăcini și gropi sub picioare, îl biciui cu crengi.

Sub o moviliță se afla o nișă nisipoasă, un bârlog și se târî înăuntru, înnebunit de fugă.

O fumigenă căzu de sus, sâsâind, împrăștiind un fum alb și acid. Putea încă activa recipientul, putea elibera Neofitul; încercă să-l găsească, măcar să-l atingă, să simtă că avea o armă.

Buzunarul era gol. Sticla îi căzuse pe drum.

Plângând din cauza gazului lacrimogen, se târî afară, acoperit de frunze ca un demon al pădurii.

Un semicerc de soldați cu măști de gaz negre țintiră armele înspre el.

Șerșnev ridică încet brațele.

Din ce în ce mai mulți soldați ai trupelor de intervenție ieșiră în fugă din pădure.

Țevile puștilor îl priveau în față. Singura față vizibilă printre zeci de măști negre.

În seara aceea figura lui avea să fie în toate ziarele. La televizor. Pe internet.

Pe smartphone-ul băiatului din container.

Pe smartphone-ul lui Maxim.

Șerșnev simți cum lacrimile îi curgeau pe obraji, nu lacrimi de ușurare, ci lacrimile provocate de gazul înțepător.

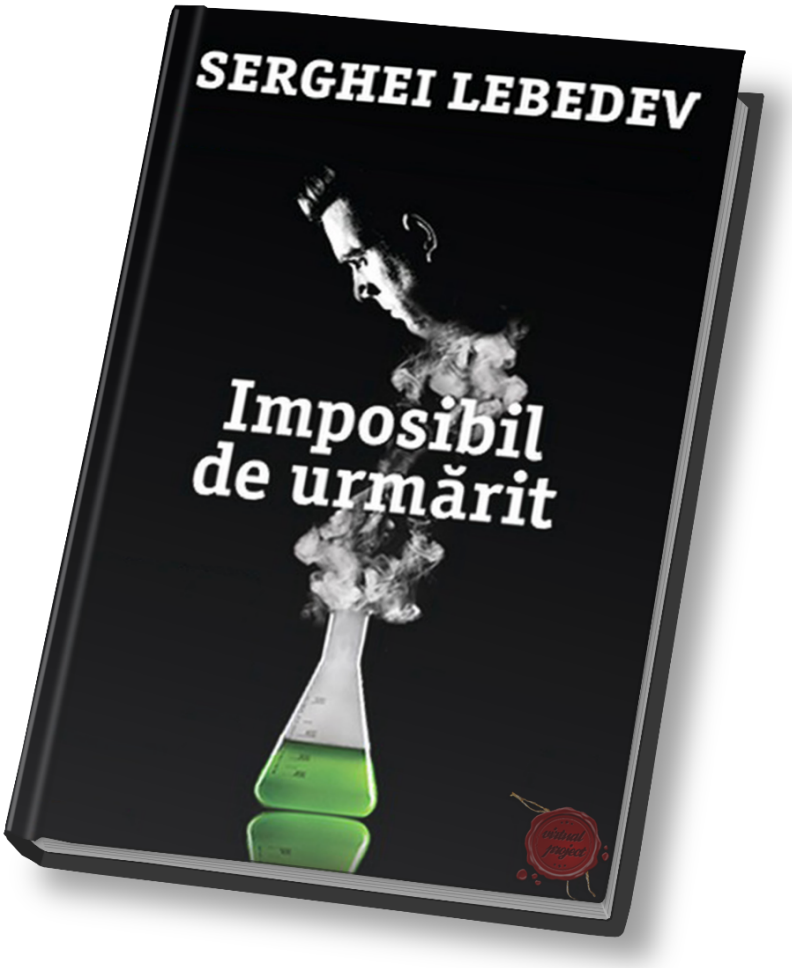

virtual-project.eu

violin

{1} *Faust* de Johann Wolfgang Goethe, traducere de Lucian Blaga, Ed. Humanitas, 2015 (N.t.).
{2} Clătite rusești (N.t.).
{3} Cozonac tradițional rusesc (N.t.).
{4} Grup de spioni din Regatul Unit al Marii Britanii, care a transmis informații URSS în timpul celui de-al Doilea Război Mondial; denumirea vine de la faptul că toți cei cinci membri au fost recrutați în timp ce studiau la Cambridge, în anii 1930 (N.red.).
{5} O, ce-i acel sunet ce-ncântă-n ureche
Jos în vale duduind, duduind?
Doar soldații stacojii în pereche,
Soldații venind.

O, ce-i acea lumină ce-o văd scânteind așa clar
În depărtare cristalin, cristalin?
E soarele pe armele lor, doar,
Pe când pășesc lin. (W. H. Auden – poet anglo-american; n.1907-d.1973) (N.t.).

{6} Saraska era numele neoficial al laboratoarelor secrete de cercetare și experimentare în sistemul lagărelor de muncă ale Gulagului sovietic. Etimologic, șarașka derivă dintr-o expresie argotică, ce se poate traduce aproximativ cu „biroul în care se bat câmpii”, prin care, în mod ironic, era caracterizată o organizare slabă, plină de improvizații și mistificări (N.t.).
{7} Spețnaz (войска специального назначения, transliterare: Voiska speţialnogo naznacenia, în română: trupe cu destinație specială) – termen folosit în Federația Rusă (și anterior în Uniunea Sovietică) pentru trupele speciale și unitățile antiteroriste specializate în operațiuni militare avansate în spatele liniilor inamice, acte de sabotaj și alte misiuni complexe (N.t.).
{8} Comisia Extraordinară pentru Întreaga Rusie (rusă Всероссийская Чрезвычайная Комиссия), abreviată ca VChK (rusă ВЧК, Ve-Ce-Ka) și cunoscută sub numele de Ceka, a fost prima dintr-o succesiune de organizații ale poliției secrete sovietice (N.t.).
{9} În engl „Ratlines” (N.t.).
{10} Dacea în limba rusă: Дача este un anumit tip de locuință folosită pe post de casă de vacanță în Rusia (N.t.).
{11} Sunteți împreună?
{12} Câți bani lichizi aveți?
{13} Patru mii de euro.
{14} Deschide-o.
{15} *Can we go?* (engl.) – Putem pleca?
{16} Nava cu zbaturi este o navă propulsată cu ajutorul unor roți cu zbaturi care sunt acționate de o mașină cu aburi (vapor cu aburi). Concepută pentru ape puțin adânci și utilizată pe scară largă în secolul al XIX-lea (N.t.).
{17} Okrug este un termen care denumește o anumită unitate administrativă a unor popoare slave din Europa Răsăriteană (N. red.).
{18} Fără ură și părtinire (lat.) (N.t.).
{19} Marcu 16:17 (N.t.).
{20} Iacov 4:7 (N.t.).
{21} Subotnik și voskresnik au fost zile de muncă voluntară neplătită în weekenduri după Revoluția din octombrie (N.red.).